

'ZANTINGEN'

DELEN 45-47

UIT HET KERKARCHIEF VAN RENINGE:

1. 'N KLEIN REGISTER (1775/1799).
2. "STAET DER GOEDEREN (1787).
3. 'N MERKWAARDIG TESTAMENT (1645)
4. PAROCHIEREGISTERS (1796-1797).
5. OUDE JAARGETJEDEN (VÓÓR 1593...).

'PRO MANUSCRIPTO'

MEI 1987

'ZANTINGEN'

DELEN 45-47

UIT HET KERKARCHIEF VAN RENINGE:

1. 'N KLEIN REGISTER (1775/1799).
2. "STAET DER GOEDEREN (1787).
3. 'N MERKWAARDIG TESTAMENT (1645).
4. PAROCHIEREGISTERS (1796-1797).
5. OUDE JAARGETJEDEN (VÓÓR 1593...).

'PRO MANUSCRIPTO'

MEI 1987

'N KLEIN REGISTER... (1775.... 1799)

Wij vonden in het Kerkarchief van Reninge een "Registerken, inhoudende de penningen van de Kercke van Renynghe, gelayd in den kerckecoffer, met de lichtynghen der selve, beginnende met de daete van den <23> february 1775."

Dit "registerken" heeft een kartonnen kaft en peramenten rug. Afmetingen: hoogte; ca. 18 cm.; breedte; ca. 15 cm. Het wordt toegehouden door vier touwtjes, die bij het inbinden paarsgewijze werden ingeplakt.

In het register staken er enkele losse dokumenten, die verband houden met de geboekte ontrangsten en uitgaven.

Dank zij dit register wisten de "heer pastor en de wethouderen" van Reninge hoe het stond met de financiële toestand van de parochie en welk bedrag er zich "in den kerckecoffer" moest bevinden.

Wij achten het de moeite waard dit archiefstuk te publiceren. Het heeft zijn belang voor de locale geschiedenis.

Op de voorkant van de kaft lezen wij de woorden: "Voor de greffie"; en op p. 1°: "Op heden 23 febr(uar)y 1775 is door Pieter Doocht, kerckmeester van Renynghe, in minderynge van 't gonne hij schuldigh staet te worden aen de kercke ende vanden ontfanch door hem gedaen,

gelaydt inden kerckecoffer eene somme van vyfhondert achtentachtig ponden par(isi's) bestaende in de volgende spetien (= specien; muntsoorten):

36 frantsche croonen	-----	235	-	4	-	0	d(eniers)	
54 croonen vande conynginne	-----	340	-	4	-	0	-	
ende 18 permissie schellyngen	-----	12	-	12	-	0	-	
		<hr/>						
		t's(am)en) 588					-	0 - 0 -

Aldus gedaen ter presontie vanden ondertekreeren heer pastor ende wethouderen." In de linkerrand bovenaan: "Liet den volgenden act?"

p.1°: "Pieter Joseph Debaure, gewezen kerckmeester der prochie ende heerlijkhed)e van Renynghe, heeft by slote van synne rekenynghe van daeten 27 maerte 1772 ten achteren gecommen de somme van; 405-6-11^d, waeruyt op wetsordonnantie betaelt is den 29 july 1774 aen L. J. Boogaert, over d'Heer Meynne tot Nieupoort, f. 162-10-0 - d(enier)en), over leverynge van 10.000 schaillien, begrepen thien stuypers van 't laedan in den binlander, tot dies f 18-8-9 deniers over den transport vande selve schaillien van Nieupoort tot aenden kuyse van Joannes Kem-

p.2° maert. So te gaedar: f 180-18-9 d., doende in ponden par.;

- ende syn deselve schailien tot gebruyck aen de kercke - : 361-17-6 d.

< Een florijn had een waarde van 2 pond . paris's : $f180-18-9 \times 2 = "$

Dese gemijncht blijft suver (blijft over) de somme van : 43-9-6 d.
Bestaende dese 43-9-6 d. par. in de volgende spetien :

6½ croonen van de conynginne	-----	40-19-0 d.
een derde van Navarra	-----	1-15-0 -
3 oorden	-----	0-1-6 -

Dus als boven 43-9-6 d. geleydt, ter date als vooren, in den kerckecoffer?

Nota in linkerrand van p. 1 vº :

"Den 28 mey 1776 isser (= is er) wyt den kerckecoffer gelicht van de voor-
gaende ende dese somme, t Samen bedraeghende 631-9-6 p. par., ee-
ne somme van 628-10-0 p. par., waermede betaelt is, by drie acquitten,
differente personen in minderynge van t maken een nieuw balde-
chinium (= baldakijn) voor dese kercke, waer van ter aenstaende reke-
nynghe van dese kercke detaillie sal worden gemaect. Sulcx dat
er van dese twee sommen noch blijft : twee ponden, negentien schel-
l(ing)en, ses penn(ing)en par(isis). Ons t oorc(onden) ende sijn on-
dert(ce)k(en)t : J. B. Derulder - L. Vanstraelle - G. A. Provoost.

J. E. H. Derulder was pastoor van Reninge sinds 1757.

Gelecht aan het register een briefje waarop volgende tekot : "Den 28
mey 1776 betnelt aen S(ieur) Hendry, beelt(ouwer) over het snijden van
het baldechinium : 180-0-0 ; aen S(ie) Smalen voor het doreeren (van)
hetselve ----- : 400-0-0 ; kope van ruyng(hals), etc.ª : 14-0-0 ;
ende van lever(yngh)e van lymwaet, etc.ª : 34-10-0.

t Salmeyn - 628-10-0.

"Noch inden Kerckecoffer gelaydt door S(ieur) Pieter, Jacobus
Louwage de somme van twee hondert tweeenvijftigh ponden, sestien
schellen par., synde t slot van Rakenynghe gedaen door S(ieur) Serwateub
p. 2 vº < Iderbaldus > Conyn, den 19. january 1774 van eene renditie van
boornen, gestaen hebbende op het Abeelhoveken in dese prochie van Ra-
nynghe, langst de Nieuwe Straete, in de volgende spetien :

33 halve ducatonen ende 30 viarden, makende	-----	170-16-0 d.
13 croonen van de conynginne	-----	81-18-0 -
2 dobbel oorden	-----	0-2-0 -

----- 252-16-0 -

Actum ter date als vooren? Volgen de handtekeningen van : L. Van

Strassella; J.B. Derulder, pastor; P.J. Louwage en G.A. Provoost.

Randnota: Dese tweehondert tweenvijftigh ponden, seythien schellen par. met de 2-19-6 hiervooren, tegader 255-15-6 ponden par. sijn gelicht door mij onderschreven pastor omme te doen de noodige betaalinghe van dese kercke met last van rensing (schatting?; belasting?).

Op een los blad - bewaard in het 'Registerken', lezen wij:

"Den onderschreven kent ontfangen te hebben door d'heer ende Maester Joannes, Baptiste Derulder, pastor te Reninghe, de somme van drie hondert negen en dertigh gulden, 8 stuivers op rekeninghe van het deel dat ick geleverd hebbe tot het lambriseren (= lambrisser = revêtir de lambris; lambrisering, paneelwerk, beschoot - hier in deel, planken - ?) van de parochiale kercke van hetzelfde Reninghe, desen 16 8bre 1776. (s) Pieter, Joannes Haemers."

Z. E. H. Derulder was nog altijd pastor in oktober 1776.

Vanaf 1780 tot 23-1-1797 nam Z. E. H. Antonius, Franciscus, Josephus Ramault, Ieperling van geboorte, de taak over. Ook hij zal, om kerk- en gerief in goede staat te houden, niet onbelangrijke uitgaven doen.

We hernemen het oud 'Registerken' op p. 3 r. en lezen er:

— "Kercke. Op heden (datum niet ingevuld) is door den griffier dezer provincie ende heerlykhede van Reninghe, geleyd inden kerkecoffer eene somme van -365-4-6 d. par(isis), soo veele hy, ten wetdaeghe vanden 31. may ontfanen heeft van Ferdinandus Baelden, kerckmeester, in minderynghe van syn slot van Rekenynghe van daeten (niet ingevuld), sulcx dit ter ontlastynghe vanden zelven griffier, bestaende in de volgende spetien:—

9. frantsche kroonen, 4 halve, vyf vyfden en 15 thionden, tSa-	
men 13 1/2 heele doende	88-4-0.
- 27 heele en 27 <halve> konynginne kroonen,	
doende 40 1/2 geheele, in gelde	255-3-0
- 6 derden van een navarr	10-10-0
- 8 achtsten van een ducaton	7-0-0
- 8 stikken van vijf stuivers	4-0-0
- 1 oord	0-0-6
- 1 blauwysse	0-7-0

— 365-4-6

Aldus gedaen ter presentie van ons onderschreven pastor ende wethou- deren (geen handtekeningen) Randnota: "Dese pennyngen syn ge- telt aen Pieter's Breyne, volgenden kerckmeester, ten dage van het doen

synre rek(enynghe)re, den 28. 9bre 1783, zoo blykt inde selve, ende aldaer verantwoord. Dus hier royé (= raryé = doorgehaald).

p. 4. 2°.

" Disch. Wykent dheer Eugenius Bataillie, in proffytte van desen disch by syn testament gelegateert hebbende vyftigh ponden grooten brabant's courant, onder 't last als by het zelve testament gedreghen, heeft dheer Pieter, Jacobus Bataillie, zynen broeder ende uytreeder van het sterfhuyjs, opden 19. ougst 1783, deze somme gestelt in handen vanden greffier, onder zyn acquit; welke somme ter ontlastynghe van dito greffier inden kerkecoffer geleyd is heden den (datum niet ingevuld), omme door de regierders gesolveert te worden of zy dese somme, onder het last als by testamenten, willen aenveerden ofte niet, bestaende in de volghende spetien: 90 fransche croonen, doende: 588-0-0

1 1/2 ducaton----- 10-13-6

1 p(er)missie schelling----- 14-0

1 stuck van 5 st(uyvers)----- 10-0

5 oorden----- 2-6

- 600-0-0

Aldus gedaen ter presentie van ons onderschreven pastor ende wethouderen. (niet ondertekend).

De vrouwaerden, gesteld in het testament van heer Eugenius Bataillie, waren blykbaar van dien aard, dat de 'Dischmeesters' het le gaat niet aanvaardden, want we lezen p. 4 2° in randnota: "Is niet geaccepteert geweest, dus royé, ..."

Wie méér wil weten over de muntsoorten die in dien tyd in onze streek in onloop waren, alsook over de wederzygde waarde ervan, raadplege deel 30 van onze ZANINGEN.

We vonden in het 'Registerken' twee losse rekeningen betreffende aankoop en onderhoud van perkgewaad - en linnen:

1) 'gemaecht door order van den Eerwaardighen heer Ramault, pastor op de prochie van Beninghe, soo volgt:

- Eerst vier alben aen 24 stuyvers ider ----- f 4-16-0

- toe dies: twee alben van Camerickx met gefestonneerde bekroon, aen twee gulden

thien stuyvers ider ----- 5-0-0

- idem over 12 amicten, waer of sesse te betaalen;
 de ander sesse worden begrepen in 't fatsoen van
 d' alben, dus - 0-12-0
 - Eyndelinge over leveringhe van lint ----- 0-16-0

 11- 4-0

Voor acquit

Suster R. Volbrecht
 moeder der grauwe susters."

2) "Gemaekt en geleverd door order van den Eerweerdigen heer Ra-
 mault, pastor op de parochie van Reminghe soo volgt:
 - ses nieuwe singels aen eener gulden ider ----- f 6-0-0
 - idem twee ellen kloofterdoek a' 26. stuivers d' elle 2-12-0
 - toe dijs, over het watschen ende opdoen van de twee
 Camerykysche alben ----- 0-14-0

 9- 6-0

Voor acquit

Suster R. Volbrecht
 moeder der grauwe susters."

Daaronder, van een andere hand: 18 st(wyvers) van Bougie en een
 gulden van Port aen Gode Wydooghe van commissien voor kercke."

p. 4 v. "Kercke. Op beden, 24. january 1786, is door Joannes Marlevede,
 gewezen kerckmaester derzer parochie van Remynge, in minderlinge
 van sijn slot van rekenynge der kercke, wettelyk gedaen den 11.
 derzer maend, bedraegende - 1513 - 19 - 11 ponden parisiss, geleydt
 inden kerkecoffer eene somme van een duyst eenhondert seven-
 twyntigh ponden thien schellen parisiss, bestaende in volgende optien:
 - 168. frantsche croonen, doende - begrepen twee halve - : 1.097-12-0
 - een Konynginne croone met vier halve ----- 18-18-0
 - twee derden van navarre ----- 3-10-0
 - 8 permissie schillingen ----- 5-12-0
 - 1 blaumyse ----- 7-0
 - 2 stikken van 5^l pen(ringen) ----- 10-0
 - 1 dobbeloord ----- 1-0

 - 1126-10-0

Aldus gedaen ter presentie van ons onderschreven pastor en wethouderen:
 (s.) A. F. J. Ramault, Pastor; C. F. Declerck; P. J. Devos - 1786; L. A. Hosdey.

Wederom een randnota p. 5vo: "De onderschreven pastor ende bailliu (= C. F. Declerck), uyt kracht van resolutie, hebben gelicht uyt den kerckecoffer dese somme, in texte, van elf hondert sesentwintigh ponden thien schellen parisiss, omme ten deele daermea te betaelen de appaerente onkosten van het leggen (van) het nieuw pavement van het sanctuarium in dese kercke, desen 30. Septembre 1786; dit onder het last van rekenynghe; ende hebben oock gelicht de eenhondert vyfthien ponden, thien schellen par. van de pennynge toecommende den outaer van O. L. Vrouwe."

(s.) A. F. J. Ramault, pastor — C. F. Declerck

p. 5vo: "Op keden 8vo april 1786 is door Ferdinandus Baelden, O. L. Vrouwe Meester, geleyd inden kerckecoffer, uyt de pennynge voortcommende uyt de schaele van devotie ende pelder, eene somme van een hondert vyfthien ponden, thien schellen parisiss, bestaende in:

- negen frantsche croonsticken, doende	58-16-0
- ende negen coninginne croonen	56-14-0
	<hr/>
	115-10-0

Aldus gedaen ter presentie van ons onderschreven pastor en weghouderen (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Beninghe — P. J. Devos - 1786 — "Provoost."

In linkervand: "O. L. Vrouwe - Deze 115-10-0 p. par. zyn gelicht door den heer pastor, als op 't voorgaende rechterken geseyd."

p. 6vo: "Op den 21vo December 1791 is door Ferdinande Baelde, O. L. Vrouwe-meester, geleyd in den kerckecoffer uyt de pennynge, voortkomende uyt de schaele van devotie ende pelder, eene somme van eenhondert achtendertig ponden, twaelf schellen, vier pennen parisiss, bestaende in:

- vyfthien en half frantsche croonen, doende	101-5-4 d.
- vijf koninginne kroonen	31-10-0
- twee stixkens van 17 1/2 st (uyvers)	3-10-0
- een dobbel permissie schelling	1-8-0
- 1 permissie schelling	0-14-0
- 1 stix van 10 oorden	0-5-0
	<hr/>
	138-12-4

Aldus gedaen ter presentie van ons onderschreven: pastor, burgemeester ende greffier met 's wets kenne. (s.) A. F. J. Ramault, pastor; L. A. Hoddey; .. Provoost."

p. 6vo: "Op keden 16 febr(uary) 1792 is door Leopoldus Bondry, kerckmeester, geleyd

in den kerbekoffer, in minderynghe van 't slot wynder rekenynge, ledant gesloten, een somme van vyfthondert sevenenveertig ponden, vyf schellen, twee pennen paris, bestaende in de volgende spetien:

- eenenvertighradin ende negenendertig fransche kroonen, onder geheele, halve, vierden ende vyfden, doende-----	280-18-8
- 34 1/2 koninginne kroonen, onder geheele en halve-----	217-7-0
- 6. vierden van eenen ducaton-----	10-13-6
- 10. achtsten van eenen ducaton-----	8-15-0
- 4. derden van Navarre-----	7-0-0
- 19. permissieschellingen, onder dobbel en enkel-----	13-6-0
- 7. Blamuyzen (Blamuyzen)-----	2-9-0
	<hr/>
	540-9-2

p. 72° Rapport

- 11 stukken van 5 stuyn(er)s)-----	5-10-0
- 3 stukken van 5 groota-----	15-0
- 22 oorden onder dobbel en enkel-----	11-0
	<hr/>
	547-5-2

Aldus gedaen ter presentie van onderschreven pastor ende wethouders. De post hier wyt gelicht tot betaelen de onbetaelde lasten in de rekenynghen gepasseert, belopende tot-----

113-10-3

duw resteert noch-----

433-14-11

De resterende spetien zyn:

- 36 fransche kroonen-----	235-4-0
- 17 halve idem-----	55-10-8
- 4 vierden-----	6-10-8
- 5 vyfden-----	6-10-8
- 17 keizerlyke kroonen-----	107-2-0
- 2 halve idem-----	6-6-0
- 6. vierden van een ducaton--	10-13-6
- 3. dobbel permissie schellingen--	4-4-0
- 4. Blamuyzen (Blamuyzen?)	1-8-0
- 1. stuk van-----	5-0
- 1. oord-----	6
	<hr/>
	433-15-0

p. 74° Aldus gedaen ter presentie van ons onderschreven pastor ende wethouders. 't Overvonden.

Actum den 30. april 1792, de wet extraordinairelyck vergaderd zynde: gelijk de vierhondert driehondertig ponden, vyfthien schellen par. rusten onder de handen vande greffier, omdat den kerbekoffer moest worden gerepareert en noch niet gedaen en is, ende dat hij wenscht van de bewaeremisse ontelagen te zyn, is geresolveert (= besloten)

dese somme in zekere plaats te bewegen mergen in de kerke.

(3) L. A. Hosday — A. Dupuydt, 1792 — F. A. Claerebout — Pieter Maleveys — C. L. Devloo — Phil(l)ip(u)s, J. Beun — C. L. E. Delva — P. A. Masselis."

Acht handtekeningen, wellicht deze van alle wethouders van Renin-ge op 30 april 1792. L. A. Hosday ondertekent het eerst: dit zal bijgevolg wel de toenmalige burgemeester zijn. We lezen verder in het 'Registerken': "De vierhondert drieëndertig ponden, vijftien schelleijns

p. 82°. - ghen hiervooren / zijn kaden overgetelt ende geleijd in eene kasse in (de) sacristije, desen 1 mey 1792. Ont t'oorconden: A. F. J. Ramault, pastor ende C. J. Declerck.

Volgens oud gebruik moest de geldkoffer - 'stevig' met ijzer besla- gen - zich in de sakristij van de parochiekerke bevinden. De drie ver- schillende sleutels ervan bevonden zich in handen van de dorps- heer (of zijn vertegenwoordiger), van de burgemeester en van de pastor. Slechte gezamenlijk konden zij deze koffer openen. Was er 'technisch' iets misgegaan? Of was er een poging tot inbraak ge- weest, waarbij de koffer beschadigd werd en diende hersteld te worden? Wie kan daarop antwoorden?

"Op kaden achsten november 1792 is door Pieter Deboo, kerckmees- ter, geleijd in den kerkecoffer, in minderinge van den ontfanck der goederen vande kerke, eene somme van sechshondert ponden parisis), bestaende in de volgende spatiën:

- eenentachtig frantsche croonen, begrepen tweeëntwintig	
	halve: 529-4-0
- elf permissie schellingen	7-14-0
- thien keyzersche kroonen, begrepen vier halve	63-0-0
- 2 dobbeloorden	2-0
	t Samens 600-0-0

(4) A. F. J. Ramault — F. A. Claerebout."

p. 87°. "Op den 14 february 1793 is door Leopoldus Boudry, kerckmeester, geleijd in den kerkecoffer, uyt de penningen van zynnen ontfanck, eene somme van - 158 - 16 - 0 ponden parisis, bestaende in de vol- gende spatiën:

- 13 1/2 frantsche croonen	88-4-0
- 8 1/2 keyzersche croonen	53-11-0
- 16 permissie schellingen	10-4-0
- ander kleen geld	6-17-0
	158-16-0

" Ten zelven dage is noch gelyd in den kerkecoffer door Pieter, Joannes Geldof, kerckmeester, in minderinge van zynen ontfaen, eene somme van 757-17-4th par., consisteerende in de naervolgende spatien:

- 68 frantsche croonen	444-5-4
- 42 1/2 keizersche croonen	267-15-0
- 6 Ducatons	42-14-0
- 4 permissie schellyngen	2-16-0
- 1 blannijste (is dit de juiste schryfwijze?).....	7-0
	<hr/>
	757-17-4

Aldus gedaen ter presentie van ons onderschreven pastor en wethouders
(s.) A.F.J. Ramault, Pastor in Reninghe — L.A. Hosdey — C.L.E. Delva.

9°: " Op den 18. february 1793, uyt kracht van 's wets resolutie, is haden gelicht uyt den kerkecoffer eerst eene somme van eenhondert zeventienveertig ponden, vijftien schellen, acht pennen parisis omme te tellen aen Pieter Deboo, Kerckmeester, zooveel hij voorengelommen is by slote van rekeninge deser kercke, van daeten 14^{den} deser maand, ende t sesstig ponden parisis omme te tellen aen Joannes Merlevede, timmerman, tot kope van bard om den blokzolder te verleggen. Zoo ta gaeder tweehondert zeven ponden, vijftien schellen, acht pennen. Present ons onderschreven, Onder (treckent): A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe, — L.A. Hosdey — C.L.E. Delva."

" Eodem noch gelicht sesentuyertig ponden parisis over de twee extraordinaere vergaderingen voor de kercke gehouden den 15. en de 16. deser. (s.) A.F.J. Ramault, Pastor — L.A. Hosdey — C.L.E. Delva. In de linkervand: "Voldaen aen wethouders", bestonden er toen al 'zitpenningen' of werd het normale 'verteer' by zulke vergaderingen in rekening gebracht?

10°: " Ontfaen van d'leeren regierders van de goederen, competerende de kercke: eenhondert, zeventienveertig ponden, vijftien schellen, acht pennen par. (147-15-8 d. par.), soo veel ik, in qualiteyt van kerckmeester te vooren gekomen ben (voorgesloten heb) by slote van rekeninge van daeten 14^{den} deser maand.

Desen 21 february 1793. (s.) Pieter Deboo. 5° 147-15-8th par.

" Ontfaen van deselve regierders ter rekeninge van de levering van bard ende aerbeyd in het nieuweleggen den blokzolder vanden toren deser kercke, desen 24 february 1793, de somme van t sesstich ponden parisis. (s.) Joannes Merlevede. 5° 60-0-0th par.

40°. "Op den 25 february 1793, uyt kracht van s Wets resolutie van heden, gelicht uyt den kerkcoffer eene somme van 1266-8-0 # par., omme daermade te betaalen d'Heer Declerck 42 ponden parisiss van leveringe van elzen voor de kerke; twaelf ponden, acht schellen par. aen Charles Louwage over gedaen werk in de sacristie in december bestleden, volgens zyn overgegeven billiet; ende twaelfhondert ponden tot kope van hout om het werk in de kerke te doen, heden hem aenbesteed; alsmede 12 # par. over de expresse vergaaderinge van heden. (s.) A. F. J. Ramault, pastor — L. A. Hosdey — C. L. E. Delva.⁷

Pastoor Ramault was duidelyk begaan met de restauratie van de parochiekerk. Ook de andere eigendommen van de kerke werden niet veronachtzaamd. Ten bewyze:

"Ontfaen van d'Heeren regièrderb der goederen van de kerke twee- enveertig ponden par. over de leveringe van dry duyst jonge elzen, geplamt in de bosschen vande kerke in desen jaere.

Deren 25. february 1793. (s.) C. F. Declerck.^o 8° 42-0-0 # par. 3.000 jonge elzen, geleverd en geplamt, voor 42 ponden parisiss = $42 \times 20 \times 12 = 10.080$ penningen, d.i. 3, 36 penningen per boomstijp!...

112°. "Ontfaen van d'Heeren regièrderb: eerst twaelf hondert # parisiss, ter rekeninge van het aengenomen werk in dese kerke te doen tot kope van hout; ende 12-8-0 d. par. over timmerwerk gedaen in de sacristie in december bestleden, zoo te gaeder: 1212-8-0 d. par.

Deren 25. february 1793. (s.) C. J. Louwage.
8° 1212-8-0 par."

"Ten selven dage voldoen aen de wethoudaren de twaelf ponden parisiss? 8° 12-0-0 par."

115°. "De onderschrevers Pastor Ramault, Burgmeester Hosdey en voorschepers Depuydt verblaeren by degen, in presentie van hun t'samen, op den eersten maerta 1793, gelicht te hebben tot betaalen van ses alben met toebehoorten achtentnegentig gulden, veerthien stuivers en twee oorden uyt den kerkcoffer, in (de) sacristie berustende. Actum date alsvooren ende is ondertekent: A. F. J. Ramault, pastor — L. A. Hosdey ende F. A. Depuydt.

In de rand: 98-14-6 (Vgl. de rekeninge van 'suster B. Volbrecht, moeder der grauwe Susters' (supra) en van Weduwe C. Dantervondt (infra).
98-14-6
197-9-0

~~"Op den 19. december 1793 is door Leopoldus Boudry, kerkmeester, gelyd in den kerkkoffer, in minderinge van 't slot van zynne gedaen rekeninge, van daetse 16^m february 1792, eene somme van eenhondert drijenagentig ponden par. (sic), bestaende in de volgende spetien :~~

~~- 3 ducatoons ----- 21-7-0
- 40 halve fransche croonen en 1/4 ----- 132-6-0~~

~~Komt tweemaal voor in het Register. Dus hier geschrapt... -153-13-0~~

122° "Op den 19 december 1793 is door Leopoldus Boudry, kerkmeester, gelyd in den kerkkoffer, in minderinge van het slot van zynne gedaen rekeninge van daeten 16 february 1792, eene somme van eenhondert drie en negentig ponden par., bestaende in de volgende spetien :

- drij ducatoons ----- 21-7-0
- 2 1/2 keyzersche croonen ----- 15-5-0
- 40 halve fransche kroonen en 1/4... 132-6-0
- 1/5 idem ----- 1-6-0
- 1 stuk van 17 1/2 st. uyers) ----- 1-15-0
- 4 achtsten van 1 ducaton ----- 3-10-0
- 20 permissia schellingen ----- 14-0-0
- 6 blarmyren (?) ----- 2-2-0
- 2 stukken van 5 st. uyers) ----- 10-0
- 18 oorden ----- 9-0

tamen 193-0-0

Aldus gedaen ter presentie van ons onderschreven pastor en wethouderem : (s.) A. F. J. Ramault, Pastor - F. A. Depuydt - C. L. E. Delva.

125° "Den 22. oktober 1794, bij resolutie van de wat, gelicht uyt den kerkkoffer tot betaalen Joannes, Franciscus Billiet van leveringhe van wasch de somme van eenhondert sevenenwiftig ponden, twaalf schellen par., dese leveringhe gedaen vanden 13 july 1793 tot den 17 xbre vanden selven jaere. (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Rininge."

"Ontfaen ten selven dage dese een hondert sevenenwiftigh pondt, twaalf schelle par. t overconden) : J. F. Billiet,

132° "Op den 27 xbre 1794 is door Ferdinande Gaelda, O. Vrouwe meester, gelyd in den kerkkoffer, uyt de penningen voortkomende uyt de schaela van devotie ende pelder, eene somme van 115-18-0 d. par., bestaende in :

onder geheela en vierden 58-16-0
6 1/2 Keyzersche Kroonen ----- 40-19-0
4 derden van Navarra ----- 7-0-0
Kleengeld ----- 9-3-0

115-18-0

Aldus gedaen ter presentie van ons regierders der goederen van de Kerke. (s.) A. F. J. Ramault, Pastor — C. F. Declerck — L. A. Horday — F. A. Depuydt — C. L. E. Delva.

Op een los blaadje, geschoven in het 'Registerken', is een samenvatting van wat er, in de loop van de jaren 1791 — 1793, in en uit de kerkkoffer van Reninge ging; (Ontvangsten):

— Den 21. 7bre 1791 gelayd in den kerkkoffer door
 (Ferdinandus) Baelde ----- 138-12-0

— Den 16. feb. 1792 door Leop(olde) Boudry, k(ere)kmeester --- 433-15-0

— 8. 9bre 1792 door Pieter Deboo, kerkm(eester) ----- 600-0-0

— 14 feb. 1793 door L(eopoldus) Boudry ----- 158-16-0
 en door Pieter), J(ohannes) Geldof ----- 757-17-4

= 2.089-0-4

(Uitgaven):

— Doeruyt gelicht — 18 feb. 1793 voor Pieter) Deboo, t. Samen..... 207-15-8
 item noch ----- 26-0-0
 den 25 d'it) noch ----- 1286-8-0
 1. maerte noch ----- 197-9-0

1697-12-8

(rest) 391-7-8

noch by 19 x^{bre} 1793 ----- 193-0-0

(in kassa) --- 584-7-8

— Nog een los blaadje met volgende tekst: "Gelevert door Vid(ua) C. Dauterwondt aen Maseur (= Turster) Josephine, van de Grauwe Susters, voor de Rekening van (de) Kerke van Reninge, op den 27 february 1793, soo volgt in Brabant's Courant gelt: 38 $\frac{1}{2}$ ellen Cloosterdoek à 24 st. d'elle ... 46-4-0

5 ellen idem à 26 st. d'elle ----- 6-10-0

18 ellen effen Camerix à 30 st. d'elle 27-0-0

3 $\frac{3}{4}$ elle gebloemd ----- à 45 st. d'elle ... 8-0-9

t'saemen f. 87-14-9

(plus) 2 ellen Cloes à 26(st. d'elle... 2-12-0

90-6-9

Voor acquit, Iper den
 2 Maerte 1793 (s.) T. Dauterwondt.

We hernemen nu de tekst van het 'REGISTERKEN' op p. 132°:

— "Den onderschreven declareert ontvangen te hebben uut de penningem, rustende in den kerkkoffer, derthien ponden, een schale par. over syn
 130° verschot (= voorgeschoten geld) gedaen aen Gaudens Pieters over preten-
 tiën (= vorderingen) die hy hadde tot laste van de kerke derzer prochie.

Dozen 27 x^{bre} 1794.

(s.) C. L. E. Delva.

— "Ontfaen wyt de pennynge van den kerkekoffer, volgens 's wets resolutie van heden, agtentsestig ponden, zeven schelen par., over de menigvuldige devoiren (= taken) door my voor de kerke gedaen en verschotten daer toe relatijf. Dats Alvoreen (= 27 december 1794).

(1.) J. B. Kesteman, Coster.

Geld kon uit de kerkekoffer alleen 'gelicht' worden bij een 'ordinaire' of 'extraordinaire' bijeenkomst van de pastoor en de wethouders. In afwachting van zo'n vergadering werd er door sommige bemiddelde personen geld voorgeschoten om bepaalde schuldeisers te voldoen...

Naarmate het Frans Revolutionnaire Bestuur méér en méér greep kreeg op de kerkelijke instellingen, werden er door de fiscus almaar hogere bedragen gevorderd. De financiële druk werd zwaarder en zwaarder. De 'kerkekoffer' geraakte leeg... Om aan de schulden te kunnen voldoen zag de parochie Keninge zich genoodzaakt sommige van haar eigendommen te verkopen... Hier is wat we lezen in het 'Registerkerken', p. 13 v° en vlg.:

— "Op den 30. maerte 1795 zyn verkoft de naervolgende partijen bosch, compoteerende de kerke ende door de koopers gereed (= kontant) voldaan, te weten:

	1 ^e eerst eene partije gr<oot> : 1 <gemet> - 0 - 28 roeden voor de somme	
142 ^o .	van -----	200 - 0 - 0
2 ^e	item 113 roën voor -----	108 - 0 - 0
3 ^e	voorts 75 roeden voor -----	52 - 0 - 0
4 ^e	item 62 roeden voor -----	66 - 0 - 0
5 ^e	enda 1 ^e 126 roeden voor -----	45 - 0 - 0
		te gader 471 - 0 - 0

Er worden bygevolg vijf partijen bos verkoft. De grootste partij (ca. 4835 m²) brengt 200 ponden parisis op. Nr. 2, groot ca. 1.666 m², wordt duurder betaald. Nrs. 3 en 4 (resp. ± 1.10% en ± 914 m² oppervlakte) brengen nog méér op. Die vier percelen bosland beslaan samen ongeveer 8.521 m². De oppervlakte van nr. 5 is ons niet duidelijk. We lezen 1. 126 roeden). De eerste 4 nummers (± 8521 m²) gaan samen van de hand voor 426 ponden parisis, d.i. 8.520 schellingen. Dit geeft een gemiddelde van 1 schelling per m². Nr. 5 wordt verkoft voor slechts 45 p. of 900 sch. en zou dus — als wij de gemiddelde prijs aankouder — ca. 900 m² groot zijn; wat niet overeenkomt met oppervlakte die het 'registerkerken' opgeeft. 126 roeden = ongeveer 1.858 m².

Alles samen verkoft de kerk toch ongeveer wel 1 hectare bosland.

Wat wordt er met de opbrengst van 471 ponden parisis gedaan? We lezen:
 (1) daer uyt betaelt de onkosten van deze verkoop(ynghe), die bedragen) volgens notitie staende achter den act (der) verkoop(ynghe) derzelve bos-schen --- Het bedrag wordt niet vermeld. Volgens mijn berekeningen belopen de onkosten 28 p. 17 sch., d.i. $\pm 6\frac{1}{4}\%$ van de ontrangst.

(2) Daer uyt nog betaelt aen Joa(n)ne(s), Bap(tis)te Kosteman (de koster van Reninge) (voor) de lever(ynghe) van wasch voor de kerke van 10 Jan(ua)ry 1794 tot ende met 2e febr(uary) 1795, par billet specificatif ende acquit van den 30. maerte 1795 ----- 215-11-6

(3) Ende aen Elias, Jacobus Persyn (voor) de lever(ynghe) van 17 bottellen wijn, de leste den 19. xbre 1794, à 2-8-0 p. par. van ider. komt par billet en acquit van daten als vooresyn ----- 40-16-0

14v^o

Deze gekrant (= afgetrokken) van de voorenstaende 471 p. par. blijft zuiver ontvangen de somme van (niet ingevuld). Als wij het goed voor hebben bleef er netto 185 p. 15 sch. 6 penn. over

We telden juist want we vinden dit bedrag even verder terug in het 'registerken' waar er staat:

« Op den --- (niet ingevuld) 1795 is de somme hier vooren van --- (niet ingevuld) in den kerkekoffer geleyd, bestaende in de volgende speciën:

- 18 fr(ansche) Croonen-----	117-12-0
- 6 halve idem-----	19-12-0
- 7 Keijzerlyke croonen-----	44- 2- 0
- 1 halve idem-----	3- 3- 0
- kleen geld-----	1- 6- 6

185-15-6

Ter presentie van ons onderschreven."

(geen handteken...).

a Depost (= depot = in bewaring gegeven aen Carel Boerave, kerckmeester van den jaere 1794, den 10 junij 1795 - Memorie.

15v^o. "Den onderschreven kerckmeester der prochie van Reninge kent deze een hondert vyfentientig ponden, vyfthien schelen, ses ponden par. ingetrokken te hebben den 10 junij 1795. (s.) C. F. Boerave.

"Op den 4^e Augst 1795, uyt kragte van 's Wets resolutie is hedem gelijkt uyt den kerkekoffer de somme van een hondert sesentnegentig ponden par., makende dertig fransche croonen omme te tellen aen Pieter Vanrobays, tot koopen (van) granen voor den d'isch dezer prochie by

151°. dito resolutie Bekent ter presentie van heer ende meester Ramault, pastor, den Burgm(eeste)re Hosday en de schepen Delva, hier onderschreven. (s.) A. F. J. Ramault, Pastor — L. A. Hosday — C. L. E. Delva.

"Den onderschreven kent ingetrokken te hebben deze bovengenaemde een hondert sesentnegentig ponden paris's tot koopn granen voor den d'isch derzer prochie jegens donderdage naerst, 6° derzer.

Derzen 4° ougst 1795. (s.) P. J. Vanrobbeis.

162°. "Eodem (= 4-8-1795) geligt wyt den kerkekoffer een hondert tseventig ponden, vyf schelen, ses pennen, in gevolge 's wets resolutie van heden, omme daer mede te betalen den heer pastor over 't gonne hij te goed wynd van verschotten door hem gedaen voor deze kerke, mitglaedert's 't gonne d'heer Pleyn, als kerkm(eeste)re van den jaere 1793, aen hem schuldig is en Carel Boerhave, als kerkm(eeste)re van den jaere 1794, een half jaer.

Dit ter presentie van gesleyde heer pastor, den Burgm(eeste)re Hosday en den schepen Delva. (s.) A. F. J. Ramault, Pastor — L. A. Hosday — C. L. E. Delva

163°. "Op den 9° x bre 1795 is ter vergad(er)ynge van de Wet ontfaen van Ferd(inand) Baelde, onze lieve vrouwe Meester, om in den kerkekoffer te leggen agt en vyftig ponden, elf schelen, agt pennen par., voortkomende wyt de schale van devotie ende pelder, bestaende in het volgende geld, te weten:

3 fr(ansche)croonen	-----	19-12-0
2 halve idem	-----	6-10-8
1 Keyzerlyk(e)croone	-----	6-6-0
4 halve idem	-----	12-12-0
10 permissie(schellingen)	-----	7-0-0
2 stukken van 16 schell. min een oord	-----	3-3-0
1 stuk van	-----	0-17-6
2 stukken van 5 st(wyvers)	-----	1-0-0
kleen geld	-----	1-10-6

Et samen 58-11-8

"Wyt deze pennynge betaelt aen Charles, Francois Declerck zereventwintig ponden paris's over de lever(yn)ge van dertig plantsoenen gedaen voor de kerke derzer prochie, tot rigte (=recht) byndem de boomn op het kerkhof door den fallen wynd. Deenende, dit voor acquit, date ut supra.

(s.) C. F. Declerck

172°. "Zoo xwolvgens dat er nog resteert van deze pennynge de volgende

spatiën - 3 fr. croonen -----	19-12-0
- 2 halve idem -----	6-10-8
- 2 stukken van 1/6 st. min een oord.	3-3-0
- een stuk van -----	0-17-6
- klein geld -----	1-8-6

- 31-11-8

Actum ter vergaderinge van den 9de december 1795 overzied. In het ks. staat er verkeerdelijk 1796.

"Op den dertigsten maerte 1700 sesentnegentig is door Carel Boerhave, herkmester van den jare 1795 getelt in handen van de regiordars van de kerke, in minderynge) van den ontfanck der goederen van de gemelde kerke, eene somme van tweeentnegentig ponden, negen schelen, acht pennon par., bestaende in de volgende spatiën :

- vijf frantsche croonen -----	32-13-4
- drie halve idem -----	9-16-0
- een vierde idem -----	1-12-8
- twee agte idem -----	1-12-8
- twee halve en agt vierde van ducatoens -----	21-7-0
- dry stukken van 17 1/2 stuyvers -----	5-5-0
- twee halve koninginne kroonen -----	6-6-0
- vier stukken van 9 min een oord -----	3-10-0
- twee permissieschellyngen -----	7-0-0
- ses blamuyzen -----	2-2-0
- een stuk van 5 stuyvers -----	0-10-0
- 2 van 5 groote -----	0-10-0
- klein geld -----	0-5-0

t samen 92-9-8

Onvoorstelbaar hoeverl soorten munten er toen gangbaar waren, van zeer uiteenlopende herkomst. Alles werd omgerekend in Parijste ponden, schellingen en penningen. Er gingen 20 schellingen in 1 pond en 1 schelling gold 12 penningen. Een stuiver was 2 schellingen waard, enz., enz.

We citeren weer uit het 'registerken' :

182° "Hier wyt genomen vier ponden, sesthien schelen par. over een halve séance (= zitting) van de onderschreven regiordars, vermits er nog andere affaïren waren de prLochie) regardeerende, wezende de volgende spatiën, te weten :

ses permissieschellyngen -----	4-4-0
een stuk van vyf stuyvers -----	0-10-0
en eenen stuyver -----	0-2-0

	- 4-16-0

Derze gemynkt (afgetrokken) van de bovenstaende 92-9-8 par. rest nog - 87-13-8.

Actum ter vergaderinghe van den 30 maerte 1796.

(s.) C. F. Declerck — L. A. Hodder — C. L. Derloo — P. A. Masselis — Pieter Maleveys? Vijf handtekeningen van wethouders. Was dit eind maart 1796 de volledige 'gemeenteraad' van Keninge?

In de veronderstelling dat de pastoor ook 'een graantje' mocht 'mee-pikken', en elke aanwezige evenveel kreeg, dan was er voor ieder, aan 'zitpenningen', 'over een halve scanca': 16 schellingen. Mooi meegenomen...

« Op den derden (sic!) maerte 1796 is door d'Heer Pleyn, kerkmeester, van den jaere 1700 vierentnegentig (= 1794) getelt in handen van de re-
18v° van de kerke, in minderynge van den ontfaenck der goederen van de ge-
naemde kerke, eene somme van vier hondert tnegentig ponden par.,
bestaende in - dryentseventig frantsche kroonen ----- 476-18-8
- een halve idem ----- 3- 5- 4
- ses vierden idem ----- 9- 16- 0

490- 0- 0

Een Franse Kroon had toen een waarde van 6 p. - 10 sch. - 8 p. paris's.

« Uyt deze penningen betaelt een Joannes Billiet vyfthien frantsche kroonen, doende agtentnegentig ponden par, ter rekemynghe van syn goedvrynden, over leverynge van Wersch voor deze kerke gedaen gedu-
192° rende den jaere 1700 vyfentnegentig, volgens billiet specificatyf die
bedr(aegt) - 184- 15- 6 par.; zynde voor het restant ordonnantie
gegeven op Carel Boerhave, kerkmeester. Dienende dit voor
acquit van de gebede agtentnegentig ponden paris's.

Dagen derden april 1796. Sa - 98- 0- 0 par. t overkonden

(s.) J. F. Billiet. Rest nog ----- 392- 0- 0.

« Op den 16e April 1796 is door Pieter, Jacobus Japuydt, kerkmeester, van den jaere 1700 dryentnegentig, getelt en geleyd in den kerkehooffe, in minderynge van het slot van synne rekeninge, gesloten kaden, eene somme van vierhondert eenen vyftig ponden, thien schalen, ses penningen paris's, bestaende in de volgende spetien, te weten:

194° - agtentsestig frantsche kroonen ----- 444- 5- 4
- twee halve idem ----- 6- 10- 8
- twee blannuyzen ----- 0- 14- 0
- en een oord ----- 0- 0- 6

451- 10- 6

Een oord(-ze) was 6 penningen, d.i. een halve schelling, waard; een blannuyze (lezen wij dit woord wel juist?): 7 schellingen.

^a Op heden zyn deze pennynngen, met de gonne getelt den 9^e december 1795, dertigste maerte 1796 ende derden april daermaer, geleyd in den kerkecoffer. Present ons onderschreven regiërders van de goederen dezer kerke. Date ut supra (= 16 april 1796). Ons present.

(s.) A.F.J. Ramault, Pastor — Kieker, Francisus Comein.

20²° ^a Op den 26^e april 1796 is, op 's Wets resolutie, heden geligt wyt den kerkecoffer, sechshondert ponden paris's omme te tellen van Joanne's Planckeels, dischonleestere, zoo blykt by resolutie boek van kerke en disch, fo 77, in daten heden, bestaende in negenentagentic franche kroonen, dry halve idem en vijf vierden idem, mitsgladeris twee stukken van zeren grooten waervan gerestitueert zyn vyf oorden.

Welke bovenstaende pennynngen heden van dito plankeel getelt zyn. Present ons onderschreven. (s.) A.F.J. Ramault, Pastor — C.F. Declerck — Prater Malereys — C.L.E. Delva.

't Waren crisis-taren. Er werd armoede geladen. Er diende steun verleend aan noodlijdenders. Het gemeentebestuur haalde fondsen uit de 'kerkecoffer' om ook op die wyze de ergste nood te helpen lenigen...

20¹° ^a Den 23^e septemb. 1796 geligt, op resolutie van den agent onde ad-joint der commune van Reninge, geligt (sic!) wyt de kerkecoffer seventig ponden paris's omme daer mede te betalen Jaqes, Joseph Cambier, tegellager over twalf daghen gevrogt te hebben in deze kerke.

^a Eodem nog geligt vyfthien ponden, twee schelen paris's omme daer mede te betalen Joannes Theus, also diender in advenante van twalf stuyvers daeges. Ons present. (s.) A.F.J. Ramault, Pastor.

^a Ontfaen deze bovengenseemde seventig ponden paris's over de devouren hier vooren beropen. Date ut supra. (s.) J. Joseph Cambier.

21²° ^a Ontfaen deze vyfthien ponden, twee schelen over den dienst als vooren geseyt. Date ut supra. Joannes Theus.

En baas-tegellager verdiende toen 3 ponden par. daags (= 60 sch. of 30^e stuyvers); zyn 'diender' slechts twaalf 'stuyvers'....

Vooralser het gekoft werd talde het 'Registerken' 48 bladzijden. Het werd begonnen op 23-2-1775 door Pastor J. B. Devulder on, na een jarenlange onderbreking, voortgezet door Pastor A. F. J. Ramault, waarvan de laatste aantekening dateert van 23-9-1796. Pastor Ramault zal precies 4 maanden later (23-1-1797) in de pastory te Reninge overlijden.

Gezohoven in het Registerken vonden wij nog 4 folio's, waarvan het laatste onbeschreven bleef.

Het document handelt over

- fo. 1° 4 de penningen, toekomende aen de kerke der prochie van roringe, beruvtende in den kerkekoffer, aldaer geconsigneert door de naergenoemde kerkmeesters ende onze vrouwe meesters, bestaende in de volgende:
- Alvooren op den 21 decembre 1791 geleyd in den kerkekoffer door ferdinande baelde, onze vrouwe meester ... 138-12-4
 - 1) Den Eersten may 1792 door Leopoldus Boudry, kerkmeester... 433-15-0
 - 2) Den 8^e novembre 1792 door Pieter Deboo, kerkmeester, in minderynge van synen ontfanck ... 600-0-0
 - 1) Op den 14^e february 1793 nog door Leopoldus Boudry, in synne voornomde qualiteyt 158-16-0
 - fo. 1° 2) Ten zelven dage door Hieta^r, Johannes Geldof, kerkmeester, in minderynge van synen ontfanck 757-17-4
 - 3) Den 19^e xbre 1793 door Leopoldus Boudry, in minderynge van syn slot van rekeninge 193-0-0
 - Ende den 27^e xbre 1794 door Ferdinande baelde, voorzeyd.. 115-18-0

Somme totale van geconsigneerde penningen, bedr^{ghende}

— 2397-18-8

Dit zijn ontvangsten voor de periode 21-12-1791 tot en met 27-12-1794.

Nu de uitgaven

fo. 2° " geligte Penningen:

- Alvooren den 18 february 1793 betaelt aen pieter Deboo, ingevolge 's wets resolutie, in voldoenyng) van syn slot van rekenyng)e, par acquit 147-15-8
- 2) Volgens de zelve resolutie aen Joannes Merlavede, ter rekenyng)e van leverynge van baid on arbeyd in het nieuwe leggen (van) den blokzolder van den toren der kerke. Par acquit 60-0-0
- 3) Ten zelven dage aen Wehouderen voor twee extraordi- (nai)re vergaderingen) 26-0-0
- 4) Op den 25 dits, wyt bragte van 's Wets resolutie, geligt 1200 ponden par., omme te tellen aen Charles Louwage tot maken van Lyngebanken. Dus par acquit 1200-0-0
- 5) aen den zelven over timmerwerk gedaen in de sacristie --- 12-8-0
- 6) aen d' Heer Declerck (voor) de leverynge van 3.000 jonge

elzen, geplant in de bosschen van de kerke. Par acquit --- 42-0-0
 fo 2 v° 2) Ende aen (de) Wethouderen over de extraordinaire
 vergad(er)ing(e) den ges(ey)den 25ten febru(ary) ----- 12-0-0
 3) Den 1^{en} maerte 1793 geligt door den heer pastor tot
 betalen 6 alben met toebehoorten fl. 98-14-6 den.,
 doende vi ponden parisis ----- 197-9-0

1) Den 22 8bre 1794 geligt tot betal(ynge) Joa(n)nes
 billiet over lever(ynge) van wasch ----- 157-12-0
 2) Den 27 x^{bre} 1794 betaelt aen Eugeni(us) Delva, over syn
 verschot aen Gaudens Pieters (voor) het verbergen (van)
 eenige kerkegoederen ten tyde van de invasie der fran-
 sche troepen in deze landen. Par acquit ----- 13-1-0
 3) Ende aen Joa(n)nes Baptiste Kersteman, kosten, over syne
 menigvuldige devoirs, mitogladings verschotten door hem
 voor de kerkegoederen, bedr(agende) par acquit ----- 68-7-0
 Somme totale van de voorenstaende geligte
 fo 3 v° penningen, bedr.: 1936-12-8

Ende de totale geconsigneerde penningen
 hier vooren beloopt tot: 2397-18-8

Sulx dat er nu, ter date van den 4^{en} ougst 1795,
 in den kerkehoffen nog moet beruften ----- 461-6-0

1) Daer t sedert geligt wyt den kerkehoffen, op 's Wets
 resolutie den 4^{en} ougst 1795 omme granen te koopern
 tot subsistentie der di'schgenoten ----- 196-0-0

2) Evdenn, ook op 's Wets resolutie, geligt wyt den zelven,
 omme daar mede te betalen den heer pastor over
 tgonne hy te goed vond van verschotten en andersints .. 170-0-0
 t'samen .. 366-0-0

Na aftrek van deze 366 ponden van de bovenstaende 461-6-0 par.
 rest nog in den hoffer: 94-14-0

Op onkele details na, leert dit overzicht ons niet veel by.

fo 3 v° is wel leersaam. Wy citeren:

2 penningen) geligt in den kerkehoffen sedert den 27 x^{bre} 1794:

185-15-6

58-11-0

92-9-8

490-0-0

457-10-6

1.278-6-8

"penn(yngen) geligt wyt den kerkecoffer sedert den 27^{en} x^{bre} 1794

185-15-6
196-0-0
170-5-6
104-16-0
98-0-0
27-0-0
687-17-0
600-0-0
36-0-0
15-2-0
1332-19-0
- 1278-6-8
54-12-4

"By het bewys hier vooren was er ----- 461-6-0
 sulchs dat er hedent, 8 may 1799, nog bevynt 406-13-8

Dit kan niet juist zijn. Het saldo op fo 320 bedraagt slechts 94-14-0
 (461-6-0 - 366-0-0)---

"Den 17^{en} maye 1799 hebbe ik overtelt de penningen, my behandigt door
 Joannes - Bapt(ist)e Kersteman, dewelcke wneren rustende offtenvel voortge-
 kommen wyt den kerkecoffer, ende danof bevonden de volgende spetiën,
 te weten: 36 f(ransche) kroonen ----- 235-4-0
 1/2 idem ----- 9-16-0
 3/8 idem ----- 2-9-0
 1/4 ----- 1-12-6
 2 halve en 3/4^{en}, maekende 3 gheele ducatoons ---- 21-7-0
 in kleengeld ----- 7-6-0

	t Samen	277-14-6
"gelt van O. L. V., geleyt door boelden in den kerkecoffer den		
19 x ^{bre} 1795: 3 f(ransche) kroonen -----	19-12-0	
2 idem halve -----	6-10-8	
1/2 N. K. -----	3-3-0	
	31-11-8	+ 31-11-8
		209-6-2

"Ten leden daege hier wytgenomen omme te helpen
 betaalen de kerkegoederen, verkogt den 2 may 1799, bedr.(agenda) in 't gheela
 191te 25 C. de france, tot de somme van 210-16-6

De kerk mocht nog helpen 'betaalen de kerkegoederen', die op 2 mei 1799 verkocht
 werden!

Randnota: "Nota. Men observeert dat er den 22 maerte 1796 in de kerke van
 Reninge is gestolen geweest eenig geltstukken boren den outaer, dese kerke
completerende, sonder te kunnen seggen hoevle, maer men presumaert
 volgens dese vertellinge wel van 97-7-6 parisis omte.

We vonden - los in het Registerken - nog een blad met notities, geschreven door pastoor Ramault, gedateerd "6 april 1796". We nemen het volledigheidshalve over.

— "In de kerkrekening gedaan door Pieter Deboo, den 14 febr. 1793, is gebragt om te betaelen aan Pieter Depoorter, kerkm(eeste)re d'anno 1788, tjaer chaint (= cijns) van Joannes Debergh ----- 28-0-0, en voor Leopoldus Boudry 1789, idem ----- 28-0-0.

— "Pieter, Joannes Geldof, als hij rekening dede de 27. maerte 1794: syn slot bedroeg ----- 320-4-7 en leyde dan in den kerkecoffer ----- 189-18-0
bleef noch schuldig 130-6-7

Hij moest dan noch ontvangen:

- wit. 6. Charlat ----- 12-0-0
- 11. Joannes Demerre ----- 11-0-0
- 18. Pieter Vandael ----- 19-3-0
- 19. denselven ----- 12-0-0
- 27. A. Persoone ----- 18-0-0
- 29. Joannes Demers ----- 26-8-0
- 2 rubrieken? van
d'Heer Vandenbergh ----- 3-0-0

111-11-0

In de rand staat er: "te purgieren".

'Slechte' of 'late' betalens waren er ook te Reninge...

— "Leopoldus Boudry heeft by syne rekening, gesloten 16 feb. 1792, ten achteren gekomen ----- 948-14-4 heeft geleyd in den kerkecoffer, ter selve date
----- 433-15-0
den 14. feb. 1793 ----- 158-16-0
en 19 x bre 1793 ----- 193-0-0
785-11-0 785-11-0

Rest noch schuldig --- 133-3-4.

"te noteren dat het slot der rekening van Pieter, franciscus Depoorter in Boudrys rekening vergoed is, bedr(ogende) 250-16-9 par. te informeeren wat dat Boudry daar op ontfoynen heeft.
"t slot van de ^{purgatijve} rekening van Delavie bedr(ogende) - 93-17-0. % daer ook vergoed, te informeeren als vooren. In rand: "te purgieren."

— Pieter Depoorter is by slote van rekening vanden 27 jan(uary) 1791 ten achteren gekomen ----- 250-16-9 d.
Dit slot is vergoed in de rekening van Boudry. t' Informeeren

wat hij daer geheeft betaelt.

— «Poorter moet noch ontflaen» tgeraad.	
— vridya Pieter, Jo(ann)es Geldof	6-0-0
— van S. Pillaart, pacht gars	4-0-0
— cheins A. Perroone	22-0-0
— zitplaetse Hennaert	1-12-0
— stoel Blondeel	14-0
— reste koop bosch Ignaes Mazereel	55-9-6

— 89-15-6

(Een eigen stoel in de kerk van Reninge kostte toen 14 schellingen per jaar; een 'zitplaetse' : 32...).

Pastoor Ramault hield nauwgezet de boekhouding bij.

Op 6 april 1796 noteert hij nog een aantal punten, die betrekking hebben op de rekeningen van verscheidene kerkmeesters. Er zijn nog tal van achterstallen te innen en er dient informatie genomen nepens een en ander. Had hij toen al een voorgevoel dat hij niet lang meer zou leven en wilde hij die hangende zaken onder ogen brengen van een eventuele opvolger?

Het moet voor een plaatselijke historicus mogelijk zijn — aan de hand van het 'Registerken' en de erbijgevoegde documenten — om een vrij volledige lijst samen te stellen van de respectievelijke kerkmeesters van Reninge ten tyde van Pastoor Ramault.

Tot aan het Concordaat van 1801 was er op elke parochie slechts één kerkmeester, die zijn ambt slechts één jaar uitoefende. Telken jaare werd er een 'nieuwe' aangesteld, die uit de rangen van de notabelen kwam. Het was een eervolle taak, die iemand aanzien gaf, doch — vooral in beroerde tijden — lang geen sinecure. Fortsgendeel! Een kerkmeester was niet 'sine cura', d.i. zonder zorg.

Alle pachten, cynzen, enz. bij elkaar krijgen vroeg, vanzelfsprekend, moeite en geduld.

Naast de eigenlijke kerkmeester was er te Reninge ook een 'Onze-Lieve-Vrouw-Meester', die verantwoordelijk was voor de gelden, geofferd bij het altaar (of het beeld?) van de Moeder Gods ('de schaele van devotie?').

ook de burgerlijke overheid ('de wethouders') hadden heel wat inspraak in het financiële beheer van 'de kerkgoederen'.

Het laatste document, dat wij - los - in het "Registerboek" aantreffen is gedateerd "le 13 floréal an septième", d. i. van 2 mei 1799. Wij citeren het woordelijk. Het is het lezen waard en stemt tot nadenken...

"Département de la lys
Direction de budget

Bureau d'Ypres
Canton d'Elverdinghe
Commune de Reninge

Proces-verbal de vente de mobilier
national

L'an sept de la République française, le treize du mois de floréal, moi Pierre, Vinocq Olyve, inspecteur de l'enregistrement au département de la lys, me suis transporté, en vertu des ordres du Citoyen Masson Delongpré, directeur de l'enregistrement au même département, en date du... (datum niet ingevuld); en la commune de Reninge, canton d'Elverdinge, pour procéder à la vente du mobilier, existant dans l'église dudit lieu, annoncée par publication et affiches sur huy (= "huis", nld. deur, (kerk)poort), dix heures du matin. Après m'être assuré de cette publication et affixion, me suis rendu, accompagné du Citoyen Albert Verbeke, agent municipal, comm(is)staire par moi à ce requis, dans ladite église et, après avoir fait lecture des conditions énoncées par les affiches, j'ai procédé de la manière suivante."

Het gaat hier dus om de openbare verkoping van het meubilair van de parochiekerk de 2de mei 1799.

numéros de l'inventaire	montant de l'estimation	indication des objets adjugés	noms et demeure des adjudicataires	prix de la vente	observations
1	3 - 50	un ciboire et calice d'étain (= tin)	J. B ^e Kesteman Cler(c) (= koster) à Ren(inge)	3 - 15	
2	6 - -	14 petites bannières, 4 co(u)ssins de velour(s) et 4 missels	Pierre Vallaeys	6 - 0	

3	5-0	1 chappe de Camelot (= koorkep van kamelot = wollen stof)	le même	5-0
4	15-0	5 aubes (alben) de toile	J. Bte Kestaman	46-0
5	46-0	8 roquettes (= roketten)	le même	46-25
6	14-0	7 surplis (= superplies)	le même	14-0
7	4-0	un drap mortu- aire (= pelder)	le même	4-0
8	48-0	14 chasub (les) (= ka- zuifels) et 11 éto- les (stolen)	le même	48-25
9	4-0	29 essui-mains (handdoekjes, kalkdoekjes)	le même	4-0
10	24-0	6 nappes d'autel -toile et cotton (= altaardwalen)	le même	24-0
11	4-0	1 drap de communi- on et 6 habits d'en- fant de chœur	le même	4-0
12	6-0	2 linges de cour et un drap..., 1 velour -soie, 12 dessus de calice	le même	6-0
13	9-0	2 chandeliers de cuivre	le même	9-0
14	3-0	4 idem en bois	le même	3-0
15	4-50	1 mauvaise soutane (!) de drap noir et un pupitre	le même	4-60
16	5-0	1 grande lampe de cuivre	le même	5-0
17	4-0	une fontaine et un bassin en cui- vre.	le même	4-0
18	3-50	1 bénitier en cuivre et sa brosse (!) = wij- watervat met kwis- pel.	le même	3-50

19	18-0	4 bras de chandel(les) en cuivre	le même	18-0	
20	3-0	1 plat, 2 burettes d'étain et 4 petites cloches de métal	le même	3-0	
21	4-0	1 croix de cuivre	le même	4-0	
22	3-0	2 lanternes	le même	3-0	
23	2-0	1 prie-dieu (bidbank) et 1 fauteuil	le même	2-0	
24	12-0	1 coffre garni en fer (de kerbekoffer ?)	le même	12-0	
25	18-0	4 chasuble(s) et 1 chappe	le même	18-0	
26	4-0	12 passets d'autel	le même	4-0	
27	40-0	11 devant(s) d'au- tel et 1 marche- pied en bois	le même	40-0	
28	8-0	3 cadres devant l'autel et 3 double' en cuivre	le même	8-0	
29	5-0	2 niches en bois vi- tré et 1 tableau	le même	5-0	
30	9-0	1 grand chande- lier en fer	le même	9-0	
31	2-0	1 petit bénitier en cuivre	le même	2-0	
32	24-0	2 devant(s) d'au- tel, brodé(s) en or fin ou faux	le nommé J. B. Kesteman	24-0	
33	50-0	2 grandes armoi- res et 1 petite	le même	50-0	
34	9-0	1 chaire a prêcher (de predikstoel omd geen koper!)			point adju- gé, faute d'enchères
35	6-0	5 grands tableaux et 2 petits			idem
36	24-0	1 tabernacle en bois avec son crist et rideau			idem

37	7-0	1 fond baptismal couvert en bois			point adjugé
38	36-0	41 bancs	le même Kesta- man	36-0	36-0-0
39	15-0	1 dais en bois doré (= baldakijn) couvert en coton	le même	15-0	
40	9-0	1 grand chandelier en fer	le même	9-0	
41	6-0	6 petits bras de cuivre	le même	6-0	
42	6-0	1 grand Crist et croix en bois avec une lanterne	le même	6-0	
43	4-0	1 bannière en soie	le même	4-0	
44	16-0	1 grande échelle, 2 brosses et perches	le même	16-0	
45	9-0	un coffre	le même	9-0	
46	3-0	14 petits tableaux de stations (de kruiswegsta- ties)	le même	3-0	
47	6-0	1 tombe de mort et 2 traiteaux (kata- falk op schragen); deux bancs pour mettre les flam- beaux	le même	6-0	
48	60-0	un horloge en fer			non vendu faute d'en- chères. Nota: appartenant à la commu- ne.
ensemble	596-50			491-35	

Ainsi fut clos et arrêté le présent procès-verbal de vente, montant à la somme de quatre cent quatre vingt onze francs, trente cinq centimes, en présence et intervention dudit citoyen Albert Verbeke,

commissaire à ce par moi requis, auquel j'ai déclaré laisser à sa garde et conservation les objets non vendus ou réservés. Et a ledit Commissaire signé avec moi. S'étoient signés A. J. Verbeke et Olyve.

Le soussigné reconnoît d'avoir reçu du Citoyen Pierre Vallaeys à Reninge, payant à décharge du Citoyen Kersteman, la somme de quatre cent, quatre vingt onze francs, trente cinq centimes.

L'acquiescement de l'import de la vente des effets mobiliers, mentionnés dans le procès verbal, dont copie précède, à Reninge, le 13 floral an sept(ième).

Wat een zielige vertoning zo'n venditie van kerkmeubilair — 'gestolen' goed trouwen — door een Franse inspecteur in het kerkgebouw zelf... Misschien wel een aantal bijblustigen — mensen zijn nieuwsgierig — droevig-gestemde parochianers, grimmige gezichten. En niemand die opbiedt.

Slechts twee kopers: koster Jan-Baptist Kersteman en de gewezen kerkmeester Petrus, Jacobus Vallaeys, een vooraanstaand man te Reninge en beëdigd erfdeker ('partitor juratus'), die wij o.m. kennen uit het trouwregister van 1796.

Zij treden als 'stromannen' op en kopen het kerkmeubilair terug op aan de gesechatte waarde. Niemand van de aanwezigen doet ook maar één bod op voorwerpen die toch elders kunnen gebruikt worden: banken, kandelaars, ladder, enz.

Predikstoel, schilderijen, tabernakel, kruiswegstaties, doopvont en het dorpsuurwerk vinden geen koper...

Heer kostbare voorwerpen, zoals 'gewijde vaten' in goud of zilver, komen niet voor in de verkoping. Als ze er waren, zullen ze wel tijdig in veiligheid zijn gebracht.

Toch heb ik de indruk dat het kerkmeubilair van Reninge vrij schameel was: houten kandelaars, de doopvont afgedekt met een houten deksel, 41 banken.

Veel zal echter wel op tijd weggehaald zijn geworden. Geen sprake van stoelen, beelden, enz.

Maar wat is er gebeurd met de landerijen, eigendoms van de kerk? Dat zal een ganz ander verhaal zijn. Misschien vinden we daar nog iets over. Het zal niet zo striktend zijn.

" STAET DER GOEDEREN EN LASTEN "
12 APRIL 1787

Dat de Kerk en Kapelanij van Reninge, vóór de Franse Revolutie, heel wat grond in eigendom hadden, blijkt o.a. uit een zeer merkwaardig document, waarvan wij een afschrift terugvonden in het kerkarchieef aldaar. Het is van de hand van Pastoor Antonius, Franciscus, Josephus Ramault en dateert van 12 april 1787.

Het origineel beruht in het Algemeen Rijksarchieef te Brussel, Fonds Rekenkamer (= Chambre des Comptes). Daar worden vele, vele bundels bewaard, die de "Staten van Goederen" van de Geestelijkheid, zowel reguliere als seculiere, bevatten. Alle geestelijke instellingen, dus ook de parochies van de Oostenrijksche Nederlanden - werden door Keizer Jozef II (1780-1790), zoon van keizerin Maria - Theresia en hoofd van het Heilig Romeinse Rijk verplicht een uitgebreide staat van Goederen op te maken. Ook de pastoor hadden daartoe een zeer gedetailleerde vragenlijst ontvangen.

Op de voorpagina van deel 87 van deze verzameling (Fonds Rekenkamer, nr. 46.850) lezen wij als titel: "Etats des Biens du Clergé séculier et régulier; des Bénéfices et Offices Ecclésiastiques simples; et dénombrements des Fondations pieuses séculières, dressés en exécution des édits du 22 et 27 mai 1786, 4 et 20 janvier 1787, Province de Flandre."

De "Keizer-Koster" wilde letterlijk alles weten aangaande de financiële toestand van elk klooster, elke parochie, elk beneficie, enz., in zijn uitgestrekt Rijk.

Ook Reninge kon zich aan deze dwingende verplichting niet onttrekken. Pastoor Ramault zette zich - na veel voorbereidend werk, dat spreekt van zelf! - aan het schrijven van een 'dik' cahier van 52 bladzijden + een katern van 28 pagina's, die samen ingekapt werden.

p. 1. Hij gaf zijn schrift volgende titel mee:

" Reninge
Staat ende declaratie der
goederen en lasten van de pastorie,
kerke ende gebeneficeerde
Kappellanye der parochie
van RENVINGE

Van daten 12. april 1787

p. 2 onbeschreven.

p. 3. OOSTENRIJKSCHE NEDERLANDEN
 Bisdóm van Iper Provincie van Vlaenderen
 District van Neurne
 Pastorye van Renynge

Opgetelt in ponden, schellen en deniers parkisijs, op den voet van dewelke den ontfanck en betaelyngen hier gedaen word, de ponden tot hien stuyvers brabant's courant geld	baloop van elk art(i-kal.) p.-s.-den	totaal p.-s.-den.
<p>n° 1 Alvoreen den declarant verclaert dat er met de pastorye volght eene <u>kleene thierende</u>, gelegen in de prochie van Renynghe, synde eenen schoof van drij vanden brabanthouck, verpacht boven de lasten, xuyver voor een gemeen (= gemiddeld) jaer van thien -----</p>	253-7-0	
<p>De <u>novaelthienden</u> renderende op een jaer van thien - Ende de <u>thiende</u>, genaemt de <u>bloedthiende</u>, synde het elfste lam ende het sevenste ricken (= viggen), renderende op een gemeyn jaer van thien -----</p>	6-7- $\frac{36}{10}$	
<p>Den declarant geeft te kennen dat deze bloedthiende voor hem is van eene odieuse inminghe, subject aen vele oneerigheden (sic!) tussehen hem ende zyne parochianen. Indien de thiendehoffers 't equivalent van diere hem jaerelyx in gelde gaven en deze thiende tot hun trokken, het ware den middel om alle de parochianen te houden in vrede en eendracht, ende voor den declarant, om als herder zijnder schapen, die met meerder vrucht tot zig te trekken ende hun te houden in de plichten die elk schuldig is.</p>		
<p>(De pastoor zegt ongezouten zyn gedacht...)</p>		
<p>RENYNGE</p>		
<p>n° 2 Het <u>huys pastorsel</u>, met eenig land daermede gevroeght tot gebruik vanden declarant, competeert (behoort toe) aen de thiendehoffers. Staende dich-</p>		
		453-5-3 $\frac{6}{10}$

	te Luyd - Oost by de kercke, word door hem ge- bruikt gratis, naeder bekent onder n ^o 3.	
p. 5 n ^o 3	- twee gemeten, twee lynen, 62 roeden <u>boomgaard</u> , verpacht op een gemeyn jaer van thien tot----- (een 'gemet' beslaat ca. 4.423 m ² ; een 'lyne' een derde daarvan = ca. 1.474 $\frac{1}{3}$ m ² ; er gaan 100 'roeden' in een lyne. De boomgaard mat bijgevoelg ongeveer 1 ha 27 a 8 ca!...).	84-11-7 $\frac{2}{10}$
	- een gemet (niet ingevuld) roeden in chain te jaerelyx voor -----	26-0-0
	- een gemet, een lyne, 42 roeden (= als wij by onze berekeningswijze blyven: \pm 65 a 16 ca), zynde den grond alwaer het voorengenaemde pastoriehuys op staet; door den declarant ge- bruikt met het hov(e)nieershof, wanof de repa- ratiën van dezen huys zijn tot laste van de thiendeheffers. (Prachtige conditiën voor een pas- toor...).	
	- wyt welk land een deel word wytverpacht, op een gemeyn jaer van thien - boven de pointlyn- ghen (= de grondlasten) voor -----	29-12-0
	- een gemet zayland, jaerelyx wytbrenghende -----	6-10-6
	- nog een gemet zayland -----	17-0-0
	- een lynne, 85 roeden zayland jaerelyx voor -----	7-0-0
p. 6 n ^o 3	- een gemet, 40 (>roeden) zayland -----	18-1-2 $\frac{4}{10}$
	- vyfentseventigh roeden zayland -----	3-19-7 $\frac{2}{10}$
	- vyfentsestigh roeden zayland -----	2-13-0
	- een lynne, 55 roeden ende (>noch) eene lynne, beede zayland -----	16-10-7 $\frac{2}{10}$
	- een lynne maygars -----	11-2-4 $\frac{8}{10}$
	- vyfentwintigh roeden, gemeene in verscheyden partyen -----	1-0-0
	NOORDSCHOTE	
	Een gemet maygars, op een gemeen jaer van thien ---	15-19-7 $\frac{2}{10}$
	WESTVLETEREN	
	Een gemet zayland -----	8-5-7 $\frac{2}{10}$

248-3-1 $\frac{2}{10}$

Als we al deze percelen zaai- en grasland optellen en omrekenen in de tegenwoordige slaktematen, dan stellen we vast dat er ongeveer $7\frac{1}{2}$ ha grond affhing van 'de pastorye' van Keninge, waarvan de verpachting jaarlyks gemiddeld ca. 248 ponden parisie opbracht.

Er waren echter nog méér ontvangsten, b.v. de fondaties.

p. 7	<p>n° 4 — Den declarant verklaart dat er aan de pastorye gefondeert is geweest door wylent pieter <u>coppin</u> een jaergetyde t' synder ziele lavenisse, welke fondatie door zijne erfgenamen is opgelegd geweest met L 28. grooten courant, ende nu wijtgegeven - rentewijs - aen fran(ciseu)s ampoorter, jaerlicx voor 10-16-0 d. par(isis)s, ende bezet op zijn huys, waeruyt aen den declarant toekomt alleenelyk 4-16-0 d. par(isis)s, blyvende t' restant aen de voordere suposten (= supôts; ander kerkpersoneel: kapelaan, koster, baljuw, etc.) dus-----</p>	4-16-0
	<p>— Item een jaergetyde tot lavenisse van de ziele van <u>Joris Sruick</u>, die ook opgelegd is, met eene somme van 450 plond par(isis)s, nu wijtgegeven ten vintreste aen joannes Inderuyt, onder eene borghtocht à viere ten honderden, belopende jaerlicx 18 p. par., waeraf den declarant is profytereende tot 8-11-0 d. par., t' restant aen de voordere suposten. Tot-----</p>	8-11-0
p. 8 n ^o 5	<p>— Den declarant profytteert uyt de inkomsten van de kerke voor het celebrieren van de <u>oude gefondeerde jaergetyden</u>, bestaende in 't leyen eene misse, te weten -----</p>	37-18-0
	<p>— t' jaergetyde van den heere van <u>kenynghe</u> te St.-Omaris - ende St^e Andrijsdage (= 9 sept. en 30 november) -----</p>	3-0-0
	<p>— t' jaergetyde van <u>Caral gyssewaert</u>, eersten maye</p>	1-17-0
	<p>— t' gonne van <u>pieter van Kenynghe</u> en <u>laurens Capoen</u>, t' elken St.-Jansdage (= Joannes de do-per: <u>24 juni</u>; Joannes, apostel = <u>27 dec.</u>)-----</p>	2-6-0
		13-7-0

	- over 't lof zynge van D. L. vrouwe -----	12-0-0
	- over 't jaergetyde van <u>Joefvrouwe Joanne Van- steene</u> -----	6-0-0
	- voor de leverynge van 't wasch ten selven jaer- getyde -----	4-0-0
	- voor 't haelen van 't heylig Ekrisma, met ver- schot aenden deken van de Christenheyt -----	6-0-0
p. 9 N ^o 5	- Voorts den declarant profiteert wyt het inkom- men vanden <u>dijch</u> , voor 't celebreeen (van) d' <u>ou-</u> <u>de jaergetyden</u> -----	7-4-0
	- 't jaergetyde van <u>michiel de wagemaker</u> -----	0-16-0
	- 't jaergetyde van <u>michiel devos</u> met de H. Sa- cramentomisse, die alle donderdage gecele- breerd word. -----	12-0-0
	- 't jaergetyde van <u>balthazar rooze</u> -----	1-15-0
	- 't jaergetyde van <u>Jacob vandenbrouche</u> , zynne huysvrouwe en kinderen -----	1-12-0
	- 't jaergetyde van <u>Jan teerzen</u> ende zyne huysvrouwe -----	1-10-0
	- 't jaergetyde van <u>Joefvrouwe Lotjens</u> -----	1-4-0
	- 't jaergetyde van wylent heer ende Meester <u>Jan Dedekere</u> -----	3-0-0
	- de leverynge van wasch in 't selve jaergetyde ---	2-0-0
p. 10 N ^o 5	- 't jaergetyde van heer ende meester <u>Christiaan de lohem</u> , wylent pastor, 't dýssenidags naer be- loken paesschen -----	4-10-0
	(K. E. H. Jan Dedekere was evoneens een voorma- lig Pastor van Reninge. Volgens E. Pater Leopold Debast van 1600 tot 1645. L. E. H. Delohem was lange jaren kapelaan te Reninge en daarna pastoor aldaar. Hij overleed er de 20 ^{te} oktober 1720) -----	
	- van de leverynge van wasch in 't selve jaergetyde -	4-10-0
	- Item den declarant profytteert van verscheyde andere jaergetyden en missen; te weten eene maendelyke legende misse tot lavenisse der ziela van heer ende meester <u>Jehan</u> (= een priës- ter op rust te Reninge ³) voor 60. jaeren, ingegaen 1750 -----	14-8-0

p. 11	<p>- voor 't lezen eene eeuwige maendelyke misse voor de ziela van <u>martinus goderis</u>, met den <de> profundis op 't graf ende 't branden van twyntigh stuyvers wusch. Bezet op een gemet, een roe margars -----</p>	14-0-0
	<p>- eene lezende maendelyke misse voor de ziela van <u>Hubertus Groot</u> (= in de jaren 1700 koster te keninge). Bezet op een hofstedekern -----</p>	12-0-0
	<p>- Eene maendelyke misse met den <de> profundis te voeren voor de zielen van s<ieu>2 <u>pieter, jacobus deelerck</u> en zyne huysvrauwe, voor 60 jaeren, begonnen 1755. Bezet op 4^l 112 2<oe- den> bosch -----</p>	14-8-0
	<p>- veerthien lezende missen 's jaers voor de ziela van Joesvrauwe <u>Isabelle godderis</u> voor 25 jaeren, begonnen 1780. Geassigneert op een partrieken lant, genaemt <u>bruneels boomgaende-ken</u> -----</p>	14-0-0
	<p>- Ses lezende missen by jaere voor de ziela van d'Heer <u>Eugenius Bataillie</u>, ten laste van zyne hoirs (= 'heritiers' = erfgenamen) -----</p>	7-4-0
p. 12	<p>- Vyfentwintigh lezende missen tot lavenisse der zielen van <u>d'Heeren van Renynghe</u> -----</p>	20-0-0
	<p>- 't lof van O. L. vrouwe des saterdags is maer voor dit lopende jaar, dus daerover niet gebracht.</p>	

- 209-2-0 d.

<no>

6 Ten declarant verklaert dat er aen de pastorye competente een erfvelyk rentken, gaende uyt een gemet 23 roeden in renynghe, van dry ponden par<is> by jaere. Dus -----

3-0-0

Alle de stoubrechten [= het casueel] bestaende in vywillige zyngende missen, proclamatie van bannen, de vywillige giften in het trouwen, de jonsten inde offeranden, het precair ende vywillig gemeene jaergebedt, doopsels, kerkgangen, paesschepernyngen, met d'enregistratie

p. 13

re van daeten van doopsels, huwelyken ende begravingen ; waerover jaerlycx door den declarant , volgens zynne gissynge - als van een deel geene particuliere note oyt gehouden hebbende - gheproffytteert word tot de uytgetrokken somme van -----

345-7-0

(Pastoor Ramault verdoezelt geen inkomsten. Doch wat een 'zielige' tijd ; men moest zelfs betalen voor voor het registreren van 'daeten' van doopsels, huwelyken en begravingen !...).

- De rechten van d' uytvaerden met watsch, de begraev(yngen) van dischgenoten en kinderen, gedeurende de lerte thien jaeren beloopens 't samens tot den nomber van 623 personen, waerover den declarant met zynnen voorzaet (=L.E.H. Derulder - 1757/1780?) gheproffytteert hebben, over het gemeyn jaer, tot de somme van -----

376-1-9 ⁶/₁₀

(623 uitvaarten te Reninge in tien jaar !...).

- Den declarant verklaert dat aen hem door de respectyve thiendeheffers derzer prochie, taweten de abbye van marchiennes tot twee derden ende d' abbye van voormeyele tot 't ander derde, tot Sint Janbaptistus dag 1781, gesupleert is voor synne portie congrue (=zijn 'wettelyk' aandeel) f 222-0-0 drs ende dat er daer 't sedert, de genomde thiendeheffers nog toegeleyd hebben jaerlycx tot f 150 gulden, zoo dat hij nu jaerlycx profytteert tot de somme van f 372 gulden, in ponden par(isi)s -----

744-0-0

(naderhand bygevoegd : "voor de bloedthiende door beyde thiendeheffers pro rato -----

200-0-0)

1468-8-9 ⁶/₁₀

p. 14

Totaal der inkomsten

2.373-6-2 ⁴/₁₀

<No>
7

Wij onderbreken even voor enkele bedenkingen.

1) De tiendheffers van Reninge, t.w. de Adijen van Marchiennes (voor $\frac{2}{3}$) en van Voormezeele (voor $\frac{1}{3}$), betalen jaarlijks 'bedent' St.-Jans-dag 1787; als "portio congrua" ('de 'bloedthiende' niet meegerakend) 744 pond parisis aan de plaatselijke pastoor. Dit betekent ongeveer 31,35 % van zijn inkomen. Voorts mag hij het de pastorie met medegaande hof gratis gebruiken, terwijl de reparatiën van dezen huize 'tot laste' zijn 'van de 'thiendeheffers'. Het land, waar de 'pastorie opstaat' is zelfs zo groot dat de pastoor er een deel kan 'wytverpachten' voor 29 p. 12 sch. 's jaars. Van royale voorwaarden geschreven.

In de veronderstelling dat de tiendheffers de 'triende schoof' aan E.H. Ramault laten, dan nog bedroeg de tiendopbrengst voor de Abdij van Voormezeele driemaal meer (= 2.222 p.) en voor deze van Marchiennes zelfs zesmaal (= 4.444 p.). Dit ieder jaar.

2) Pastoor Ramault en zijn 'voorzaeten' beschikten over een vrij hoog inkomen, waartegenover er slechts zeer geringen lasten stonden. Inkomsten 2.373 - 6 - $2\frac{4}{10}$; lasten: 191 - 10 - 6; bijgevolg een 'boni' van 2.181 - 15 - $8\frac{4}{10}$'s jaars. En zeggen dat een meester-tiggellager in 1796 drie ponden par. daags verdiende en zijn diender slechts 'twaelf stuyvers' per dag...

Het ambt van pastoor te Reninge was dus goed 'gespekt'... Doch vergeten we niet dat het voor een priester een 'zware' parochie was, zeer uitgestrekt, veel parochianen, opvallend veel herkelijke diensten (o.a. 623 "wytvaerten" in 10 jaren tijd - 1777/1786 en nog meer doopsels).

Te Reninge was er een 'sacellanus' (een kapelaan) of 'vicarius' (onderpastoor), die een deel van het 'werk' overnam.

Toch blijft het inkomen dat de Pastoor van Reninge in 1787 declareerde (netto ruim 2.181 pond par.). De Pastoor van Zuidschote (waarvan ik het "Beneficia pastoreel", d.d. 6 april 1787, publiceerde in dl. 12 van de 'ZANTINGEN') had slechts een 'boni' van iets meer dan 278 guldens (= heel precies: 558 ponden - 0 schellingen en 7 denieren parisis) 's jaars. Pastoor Petrus J. Beseyne van Zuidschote moest het dus 'stellen' met wat meer dan $\frac{1}{4}$ (juist: 25,585 %) van het netto-inkomen van zijn confrater te Reninge...

'Fraternité, Egalité'...

- (N^o) Den declarant verklaert geene active schulden,
 8 geenen intrest wjktbrengende en waer van de be-
 taelynghe gereguleert is op bepaalde termynen, te
 hebben -----
 9 verklaert ook geene andere actyve schulden zon-
 der intrasten ende waervan de termynen van be-
 taelynghe nog niet en zyn vastgesteld, te hebben --
 p. 15 10 Zoo insgelyx ook geene passyve schulden in passi-
 ve capitaalen met intrasten.
 11 Nochte ook geene passyve capitaalen zonder intrasten
 12 Neant.
 13 Neant.

Nu de uitgaven ofte „LASTEN”

- (N^o) — Den declarant heeft noodig eene domestique
 14 tot den dienst van zyn huys, waervoor hy jaer-
 lijk betaelt voor gewonelyke leure in geld,
 boven hare oriture, eene somme van ----- 84-0-0
 — Voorders is den declarant te koste voor het be-
 zorgen (van) zynen hov(en)ierhof ----- 72-0-0

(De Pastoor van Luidschote — eene so cleene prochie —
 had twee domestiquen: eenen knecht om den hov-
 nierhof te bezorgen en de commissien te loon en ee-
 ne dienstmaerte om den mondkost bereid te mae-
 cken ende het menagie te onderhouden, welke
 gesaementlyck jaerlyckx winnen voor huer loon
 de somme van: 84-0-0. Voor den mondkost van de
 zelve, geheel modiquelyck geschat, t' saemen jaer-
 lyckx de somme van: 144-0-0 (Olie Zantingen,
 dl. XII, pp. 37-38). Pastoor Busseyne gaf 228 pd. uit
 voor zyn knecht en dienstmeid. Pastoor Ramault
 had een inwonende knecht en rekent de 'no(u)ri-
 ture van zyn 'maerte' niet mee. Als we de 'mond-
 kost' op $\frac{144}{2} = 72$ p. 's jaars schatten, dan geeft
 de pastoor van Luidschote evenveel uit aan personeelskosten,
 t.w. 228 pd., als deze van Keninge.

p. 16 — Deze laatste moet contribueeren in eene capita-
 tie (hoofdgeld, belasting) die gedaen word ten hoof-
 de, tot helpen onderhouden de arme inboorlyngen

van den disch dezzer parochie, voor een gemeen jaer tot

30-10-0

Te Zuidschote beliep de "taxatie voor den armen" 24 pd. in 1784 en 25 pd. in 1785.

186-10-0

(N^o)
15 — Den declarant en is uyt frachte van zynne pastorye niet verobligiert te betaalen eenige onkosten van fondatiën, distributie van brooden, etc.

(N^o)
16 — Den declarant verklaert dat zommige landen der presbiterie, hiervooren opgegeven, belast sijn met heerlyke renten, welkers bedragh op een gemeyn jaer van thien beloopt tot -----

5-0-6

5-0-6

(de 2 prochiepouytynge van 't land waer op staet het pastoreel huys en <vanden> hovenierhof" bedragen te Zuidschote: 1 pd., 9 sch. en anderhalve denier)
— De reparatiën aen het pastoreel huys sijn tot laste van de thienheffers; dus alhier daeraf niet te brengen.

(N^o)
17 Alhier en sijn geene lasten te brengen.

p. 17

18 Somme der lasten -----
(te Zuidschote: 254-9-1 1/2 ...)

191-10-6

19 Tottal vande inkomsten netto — 2.373-6-2 4/10
vande lasten ----- 191-10-6

20 naer gedaen ballance word bevonden eenen boni van: — 2.187-15-8 4/10
(Voor de Pastoor van Zuidschote was dit — zoals reeds gezegd: 278-13-0 1/2 x 2 = 557 p. - 6 sch. - 1 d. ... Hij verdiende min dan een metsersbaer, die werkte aen 3 pond daags). Pastoor Ramault hield 1.624 1/2 pond mæer over per jaer dan E.H. Beseyne en toch schryft hij in zyn declaratie p. 17:

"Dozen Boni, die den declarant zuyver toekomt, schijnt niet suffisiant te sijn <voor een> heerlyk onderhoud, geconsidereert de diarte der leronsmiddelen, in alle spatiën; Boven dat hij als harder hem genoodsaecht vynd te moeten doen menighvuldige aelmoessen ter oorsake der menighle arme menagien, die zich op deze parochie bevonden, om hun

te secoureeren in kunnen pramen den nood. Ook dat hy subject is aen vele hospitaliteyten (Pastoor Ramault had toen al problemen met de gezondheid).

p. 18 Dit zoude aen hem ten deele kunnen gesupleert (= vergoed) waere ket sake (dat) de thiendehaffers de bloedthiende naar hun trokken om die zelfs te ontfangen, want men meent dat zij daarvan wel zouden bekommen twee derden meer als er tegenwoordig ontrangen word, ter oorsake den declarant - om twisten en vele oneenigheden te eviteeren, zich met weynig, van die bloedthiende schuldig syn, moet laeten contentereen (= genoegen nemen, zich tevreden stellen).

Na zijn persoonlijke inkomsten te hebben opgesomd (met enig commentaar...), begint Pastoor Ramault een

"ANDERE DECLARATIE" onder de titel:

"PAROCHIE KERCKE VAN RENYNGE"

waarin hij de "goederen en lasten, toebehoorende de kercke van Renynge" (we zouden zeggen: de eigendommen van de kerck, de ont/^{vangsten} en de uitgaven) uitgebreid behandelt.

p. 19	<p>N° 1 - Alvooren competeert aen de kercke <u>eene kleyne thiende</u>, bestaende in eenen schoof van dry, in Ronrige-noord en pollynkhove, zynde 't canton genaemt <u>den tourebrouck</u>, verpacht-boren de lasten - zuyver voor een gemeyn jaer van thien ---</p> <p>Verclarende dat er aen dese kercke niet en competereen eenige heerlykheden, noch cheinsboecken ofte heerlyke rechten.</p>	86-12-0	86-12-0
	<p>2 - Den declarant verklaert dat er aen dese kercke ook niet en competereen eenige huysen en gebaunen, waermede geen land en gaet.</p>		
	<p>RENYNGE</p>		
	<p>3 - 1) eene partye, groot een gemet, gars, in cheinste, saerelyx -----</p>	17-0-0	
	<p>- 2) een lyne, drie roeden gars -----</p>	6-0-0	
	<p>- 3) eene partye gars, groot een lyne, 83 roeden ---</p>	6-10-0	
	<p>- 4) een lyne, 78 roeden gars -----</p>	7-3-0	
p. 20	<p>- 5) een lyne; ende vier lymen, twee roeden, beede</p>		

	zayland, t'samen 1-2-2 roeden	25-2-0
	-7) een hofstedecken groot 5-1-5 r(roeden), Jaerlyers, op een gemeyn jaer van thien; $110-9-6\frac{6}{10}$; dan of gekrankt over de reparatie daeraen gedaen, op gelijk gemeyn jaer ; $25-2-4\frac{2}{10}$	
	Blijft zuiver voor een jaer -----	$85-7-2\frac{4}{10}$
	-8) vyfentseventig roeden hof(en)vierhof -----	12-0-0
	-9) een lynne, 50 roeden zayland -----	4-10-0
	-10) een gemet, 34 roed(en) zayland -----	16-0-0
	-11) een gemet garb en 12) een lynne, 92 roeden Boomgaerd, t'samen) 1-1-92 roeden -----	16-10-0
	-13) t'seventigh roeden garb -----	2-10-0
	-14) twee lynen, 36 r(roeden) zayland -----	9-10-0
p. 21	-15) een lynne, 50 roeden, ende 18) een gemet, 30 roeden, beide zayland, t'samen : 1-1-80 r. --	19-12-0
	-17) achtendertigh roeden zayland -----	0-12-0
	-18) 1-1-2 roeden garb en zayland -----	28-0-0
	-19) Item twee lynen, 50 r(roeden) zayland -----	16-17-6
	-20) een gemet, 38 roeden garb -----	17-11-6
	-21) twee lynen, 24 r(roeden) garb -----	8-0-0
	-22) twee lynen, 38 r(roeden) zayland -----	11-10-0
	-23) een lynne, 94 roed(en) zayland -----	9-15-0
	-24) een lynne, 20 roeden zayland -----	3-0-0
	-25) een lynne garb -----	6-0-0
	-26) sesenvyftigh roed(en) hof(en)vierhof -----	2-0-0
	-27) een lynne, 50 r(roeden) zayland -----	4-0-0
	-28) 1-0-58 roeden ende 29) een lynne, 50 roeden, beide zayland, t'samen 1-2-8r.	16-0-0
p. 22	-30) twee lynen zaylandt -----	10-0-0
	-31) een lynne, 55 r(roeden) zayland -----	7-2-8
	-32) een lynne zayland en 33) twee gem(eten), een lynne, 18 r(roeden) garb, t'samen -2-2-18 roeden	$28-6-1\frac{2}{10}$
	-34) een lynne, 4 r(roeden) zayland -----	4-17-0
	-35) een gemet, 15 roeden zayland -----	16-8-0
	-36) Vyfthien roeden garb ; 37) 25 roeden ook garb en 38) een gemet, twee lynen zayland, te gader : 1-2-40 roeden -----	$29-14-4\frac{8}{10}$
	-39) twee lynen, 41 r(roeden) zayland -----	10-0-0

	-40) een lynne, 55 roeden en 41) een lynne, 69 roeden, beide gars; t'samen 1-0-24 r(oeden)	9-0-0
	-42) vyfentseventigh roeden gars en zayland	2-10-0
	-43) een lynne, 48 r(oeden) boomgaard en 44) een lynne zayland, t'samen: 248 roeden	10-0-0
p. 23	-45) twee lynen, 48 r(oeden) zayland	14-0-0
	-46) achtenveertig roeden zayland	1-10-0
	-47) een lynne, 85 roeden ho(re)nierhoven en zayland	13-4-0
	-48) twee lynnen, 25 r(oeden) zayland	14-0-0
	-49) t'seventigh, 5/7 roeden gars	3-9-0
	-50) twee lynen, 50 r(oeden) garsland	6-15-0
	-51) twee gemeten, een lynne, 60 roeden gars en zayland	18-0-0
	-52) een lynne, 29 roeden gars	2-10-0
	-53) twee lynen, 25 r(oeden) zayland	10-13-0
	-54) een lynne, 26 r(oeden) zayland	4-0-0
	-55) een lynne, 15 roeden zayland	4-10-0
	-56) een lynne, 50 roeden garsland	8-0-0
	-57) een gemet, 37 roeden zayland	16-0-0
p. 24	-58) een lynne, 28 roeden; 59) een lynne, 50 roeden, ende 60) een lynne, al zayland - t'samen - 1-0-78 r(oeden)	20-0-0
	-61) een lynne gars	4-0-0
	-62) twee gemeten, 77 r(oeden) <u>maygars</u> , wanof een gemeen faer van thien beloopt tot	78-15-1 ⁹ / ₁₀
	-63) een lynne maygars	22-12-6
	-64) een lynne, 60 r(oeden) maygars	24-18-6
	-65) vyfentseventig roeden maygars	12-15-0
	-66) twee gemeten, 32 r(oeden) maygars	105-14-11 ⁶ / ₁₀
	-67) een lynne, 50 r(oeden) maygars	25-5-6
	-68) een lynne, 265 r(oeden) maygars	18-16-0
	-69) 75 roeden maygars	13-7-0
	-70) een lynne, 69 r(oeden) maygars	34-3-0
	-71) een lynne maygars	17-13-0
	-72) een lynne, 77 roeden maygars	33-15-2 ⁴ / ₁₀
p. 25	-73) twee lynen maygars	29-12-0
	-74) een gemet, 80 r(oeden) maygars	25-11-7 ² / ₄

	-75) viarendertig roeden zayland, ⁷ / ₁₀ twee lynnen garts en 77) een lyne zayland, tegader 1-0-34 2...	18-3-7 ² / ₁₀
	-78) twee lynnen, 43 roeden maygarts, op een gemeen faer van thien -----	35-14-0
	-79) 1-1-58 roeden garts -----	21-9-3
	-80) twee lynnen, twaelf roeden garts en zayland ----	22-0-0
	-81) twee lynnen, 12 2(roeden) zayland -----	8-10-0
	-82) een gemat, 50 roeden; -83) 153 roed(en); -84) een lyne, 66 roeden; 85) een lynne, 34 roeden; al zayland; ende 86) een lynne, 80 roeden garts, te gader -3-2-83 roeden -----	63-1-10
	-87) een lyne, 52 roeden gras -----	7-1-10
	-88) 150 2(roeden) garts onder zaylande -----	8-4-0
	-89) twee lynnen, 69 roeden garts en boomgaard --	22-0-0
p. 26	-90) tachtig roeden kor(en)terre -----	4-8-0
	-91) een gemat, twaelf roeden maygarts, op een gemeen faer van thien -----	54-10-4
	-92) een lyne lans eeuwigen cheyns -----	6-0-0
	-93) t'bestigh roeden bosch, zuiver voor een gemeen faer -----	8-12-0
	-94) 78 roeden bosch als boven -----	6-11-6 ² / ₁₀
	-95) een gemat bosch, idem -----	33-10-8
	-96) twee lynnen bosch, idem -----	21-6-0
	-97) 250 roeden bosch, idem -----	25-0-0
	-98) 75 roeden bosch, idem -----	6-5-5
	-99) een lynne, vijf roeden vlooge, zuiver op een gemeen faer van thien -----	3-15-8
	-100) een lynne, 40 2(roeden) bosch, zuiver -----	7-8-8
	-101) nog 140 2(roeden) bosch, idem -----	7-8-8
p. 27	-102) veertigh roeden bosch, idem -----	3-9-1 ⁸ / ₁₀
	-103) een gemat, 28 roeden bosch, id(em) -----	44-12-0
	-104) 230 roeden vlooghe, zuiver -----	22-0-4
	-105) een lyne, 58 roeden vlooge, id(em) -----	9-16-9
	-106) een lyne, 75 2(roeden) bosch, zuiver -----	21-12-0
	-107) vijftseventig roeden bosch, zuiver -----	10-8-0
	-108) een lyne, twaelf roeden bosch, idem -----	3-2-0

De parochie Reninge had ook elders enkele parcelen grond in ei-
gendom, namelijk te

WOESTEN

109) een gemet, een lyne bosch, boven de poin- tynghe en spijkerlasten -----	14-1-8 ⁴ / ₁₀
(in) RENYNGE NOORDOVER	
110) een lyne, 50 roeden, ende 111) een lynne, twaelf roeden, beide zaeyland, t'Samers: twee lyner, 62 roeden -----	8-0-0
(te) NOORDSCHOTE	
112) een gemet, een lyne garb -----	20-6-8
(te) WESTVLETEREN	
113) twee lyner garb -----	4-0-0
	----- 1644-18-9 ⁶ / ₁₀

p. 28

— De parochie Reninge strekte zich uit over ver-
scheidene bestuurlijke indelingen:

NOORDOVER behoorde tot het 'Brugse Vrye';
De heerlykheden van het 'Hofland' en van het
'Laetschip' behoorden bij 'de generalitayt
van d' Acht Prochie's van Veurne - Ambacht,
terwijl de Heerlykheid van Reninge zelf onder
de Kasselry van Veurne viel.
Ook het 'Fort de Knocke' behoorde - parochiaal
gezien - bij Reninge.

Enkele bemerkingsen bij een zo lange opsomming
van grondeigendommen, de parochie van Reninge toebehoornde.

1) De kerk beschikte zonder twijfel over uitstekende
grondlooschrijving (een soort kadaster) van haar on-
roerende bezittingen. Ook het pacht- en rekening-
boek was goed bijgehouden; zorniet zou Pastoor Ra-
mault nooit de gemiddelde jaarlykse opbrengst
van bepaalde parcelen - gespreid over tien jaren -
zo nauwkeurig hebben kunnen berekenen.

2) Wat byzonder opvalt is de grote versnippering
van de kerkgronden. We telden niet minder dan
113 nummers, waarvan 108 te Reninge zelf.

Het 'grootst' was het 'hofstedecken' (nr. 7),

dat toch maar een oppervlakte had van ca. 2 ha 36 a 63 a...

Alles samengeteld bezat de kerk van Reninge ongeveer 35 ha 63 a 89 ca grond, bestaande uit die kleine hoeve en nog 112 andere percelen.

Daarvan lagen slechts \pm 1 ha 87 a 74 a.

Er valt een zekere volgorde te bekeunen in de opsomming van al die partijen, waarvan de aard, de oppervlakte en de opbrengst steeds uiterst nauwkeurig worden medegedeeld.

We telden (het 'hofstedeken' niet meegeteld, omdat de samenstelling ervan niet wordt gespecificeerd) 38 partijen 'zayland' (samen ter grootte van ongeveer 11 ha 65 a 6 ca). Er worden 23 percelen 'gors/land' vermeld (gezamenlijke oppervlakte: \pm 6 ha 84 a 9 ca). 15 nummers 'moygaard' bestrekken ca. 5 ha 32 a 47 ca. In 4 gevallen is er sprake van 'gors en zayland' (voor 2 ha 13 a 63 ca); elders van 'hovenierhof', 'boomgaard', 'hovenierhof en zayland', 'gors en boomgaard'. Er is een 'lyne' in 'eeuwigen cheynse'. Het 'bosareaal' (13 percelen) beslaat te samen 3 ha 48 a 86 ca, terwijl er drie partijen 'vlooge' (= moerassig land) vernoemd worden (goed voor \pm 72 a 73 ca).

Alles wijst op gemengde landbouwbedrijven: men verbouwde granen en andere gewassen en kweekte tegelfertijd dieren (runderen, schapen, varkens, enz.).

3) De vijfjaarlijkse openbare verpachting van zoveel percelen en vooral het jaarlijks innen van de pachtprijzen bij zoveel gebruikers, moet een hele karwei geweest zijn...

Drie vijfjaarlijkse verpachtingen gebeurden door de Heeren 'bailliu ende schepenen' van Reninge, 'als superintendenten', en 'ter interventie' de Heer Pastoor 'ende den kerckmeestere'.

Te Luidschote had er zo'n verpachting plaats op 15 april 1788, 'ten een uren naermiddagh, in het Wethuys', 'publicq ende à la haulte' (= à la hausse = à l'enchère = bij opbod), 'voor vyf naereenvolgende jaeren ... wannof het eerste ingaen sal te baeftnisse (= 1 oktober) XVIIe achtentachtentig int regard van de zaylanders ende de bedrijf-ende moygarsen te Lichtemisse daer naer.'

In de verpachting te Luidschote werden 'alle de Kercke, ditsche ende onse lieve Vrouwe landen' betrokken. Zij werd 'publicq' door de 'bellemans' (vanop de 'kercksteen' en anderszins) afgekondigd, die o.m. zei: "De gonne (die) gaedinge hebben om eenige van de gesejde landen te pachten, konnen hun alsdan Edysendaeghe naest, 15^e maerte 1788) aldaer (= 'in het wethuys') laeten wynden, alwaer de verpachtinge ge-

bewren sal op de conditiën alsdan vooren te lezen."

En de 'bellerman' vroegde er aan toe: "Elck segget voort."

Over de conditiën 'op den voet van welke' het kerkland verpacht werd, kan men dl. I van onze Zantingen raadplegen. Het waren strenge voorwaarden. Eén artikel als voorbeeld: "Alle de pointingen, settingen, waeteringen, contributiën, ende alle andere lasten diéder sullen gepoint worden op de verpachte landen, worden 's pachters laste, sonder deductie op hun pacht principael..."

4) De pachters waren niet verplicht de bedongen huur in eens te betalen. François Boussemaere b.v. pachtte op 15 april 1788 1 gemet, 1³ lync² en 58 roeden 'boomgaert' voor 28 ponden parisiss. Hij had 9 ponden, 16 schellingen 'gereet' geld bij voor een eerste afbetaling.

5) Er was geen vast bedrag, per eenheid van oppervlakte, voor de verscheidene percelen grond. Dit hing o.a. af van de aard van de partij ('zayland', 'gars', 'marggars', 'bosch', enz.), van de ligging, de kwaliteit, de opbreiding, enz.

— Het 'marggars' was bijzonder in trek (voevoeder): voor de 15 percelen (nrs. 62 1/2 m 74, 78 en 91), ter grootte van 5 ha 32 a 47 ca, werd 723 p. - 3 sch. - 8 penn. gebreht (op een totaal van 1644 - 18 - 9 6/10 voor alle kerklanden samen! = 43,95%!). Men betaalde gemiddeld 4 schellingen per roe(de) marggars.

— Ook de percelen 'bosch' vonden gemakkelijk pachters (> timmer- en brandhout). Voor de 34.866 m² werd 209 p - 6 sch - 1 penning pacht betaald per jaar. Gemiddelde pacht prijs: haast 2 1/8 schelling per roede. (nrs. 93 1/2 m 98 - 100 1/2 m 103 - 106 1/2 m 108).

— Voor gewoon 'garsland' werd beduidend minder pacht betaald: dooreengenomen 1 schelling tot 1 1/4 schelling per roede, en soms zelfs minder.

— Hoe verwonderlijk ook: het 'zayland' haalde lage pachtpryzen. We deden een steekproef: de huur schommelde tussen 0,7825 en 1,25 schelling per roede, met een gemiddelde van 0,9 2/3 sch.

Na de 'kleyne thiende' (onder nr. 1) en de vele percelen kerkland (onder nr. 3) opgesomd te hebben, gaat Pastoor nu over naar nr. 4 van de vragenlyst en schryft:

N° 4

"Den declarant verklaert dat er aan de kerke geene capitaelen van fondatie, wytgegeven op intrest, en competeren."

<N^o> 5. Zoo insgelyx een deze Kercke geene Capitaelen, wytgerzet op intrast, die niet belast en zyn met eenige fondatie, en behooren.

ERFVELYKE RENTEN

<N ^o > 6.	1) zeven kavotten havor; in redemptie (afkoop)	4-15-6
	2) op twee gemeten lans	1-8-4
	3) op twee gemeten lans	1-10-8
	4) op twee gemeten	1-0-0
	5) op zeven lynen	1-2-0
	6) op dry gemeten marggars	1-16-0
p. 29.	7) op een lyne, 50 roeden	1-0-0
	8) op een gemet	0-13-0
	9) op eene hofstede	1-14-3
	10) op een half gemet	0-12-0
	11) op een half gemet	0-16-0
	— Reconnoissance voor eenig land	4-16-0
	— De besproken gereeden in het verpachten (van) de thiende en de marggarsen, boven de onkosten, op een gemeen jaer van thien, beloopt -----	32-15-11 ⁶ / ₁₀
	— De besproken gereeden der verkochte <u>bosch-taillien</u> , ook boven de onkosten -----	12-3-5 ⁶ / ₁₀
	— De Reconnoissance der <u>zitplaatsen ende stoelen</u> in de kercke, op een gemeyn jaer van thien, beloopt	42-5-2 ⁴ / ₁₀
p. 30	— het inkommen van de <u>schaelen</u> , ook op een gemeyn jaer van thien -----	191-19-3 ⁶ / ₁₀
	— 'tgonne vanden <u>pelder</u> in 't begraven van de jonckheyt, op een jaer -----	34-16-0
	— 'tgeraad in 't verpachten (van) de <u>opperlanden</u> , voor een gemeen jaer -----	3-9-4

		338-13-0 ² / ₁₀

<N^o> 4 TOTAEL DER INKOMSTEN

2070.3.9 ⁸/₁₀

8 Eenen koopdag van boornen, gestaen hebbende op de goederen vande kercke, danof den valdag reeds is gevallen, belopende tot de somme van 2436-10-0 d. parlisijs. Welcke somme gereguleert is om te betalen de onkosten van het leggen het ontgonnen parremint dezzer ker-

cke, die in arme gestaehtheit is.

p. 31 N° 8 Den declarant verklaert dat er een deze kerke geene andere active schulden, geenen intrest wjtbringende, en waervan de betaelynghe gereguleert is op bepaelde termynen, en competieren.

9. Vangelyken dat er in andere actijve schulden, en waervan de termynen van betaelyngen nog niet en zyn vastgesteld, niet en competieren.

10. Ook geene passivie schulden in passivie capitaelen met intresten.

11. Nochte ook in passivie capitaelen zonder intresten.

12. Neant.

13. Neant.

P.S. te Zuidschote bedroegen 'de jaerlijxsehe incomsten' van de kerke:

508-4-0 par*(isi)* tegenover ruim 2070 pd. te Reninge (dus nog geen vierde).

LASTEN

p. 32 N° 14. Den declarant seght als dat deze kerke niet en is belast met den onderhoud van eenige personen.

15.—Dat hy als pastor profyteert voor het celebrieren alle zondagen d'oude gefondeerde jaergetyden, bestaende in het lezen sene misse ter weke-----	37-18-0
(E.H. Ramault kreeg 0-14-7 d. per mis).	

— Voor 't jaergetyde vanden Heere van Reninghe, te St. Omars- en St. Andriisdage -----	3-0-0
--	-------

— Tjaergetyde van Carol Grysewaert, eersten maye--	1-17-0
--	--------

— Tgonne van pieter van Reninghe en Laurens Capoen te St. Jansdaghe-----	2-6-0
--	-------

— Tjaergetyde van Joefvrauwe Joanne vansteene met de leveringhe van wasch, gefondeert op een gemet, twaelf roeden maygars hiervooren ----	10-0-0
---	--------

p. 33 — over 't lof te zynge van O. L. Vrouwe-----	12-0-0
--	--------

— voor 't haelen van 't H. Chrisma, met verschot aen den deken van de Christenheyt-----	6-0-0
---	-------

— Den heer Cappellaen, assistentie in 't lof van O. L. Vrouwe-----	6-0-0
--	-------

— Den koster pensioens als koster-----	208-0-0.
--	----------

• 't Helpen zynge 't lof van O. L. Vrouwe---	4-0-0.
--	--------

Idem in de misse van O. L. Vrouwe-----	18-0-0.
--	---------

	en assistentie in 't jaergetijde (van) Joufrouwe Joanne Vansteene, gefondeert als (vooren) -----	2-0-0	
		<u>312-0-0</u>	312-0-0
p. 34.	Den <u>klokbeluyder</u> en de <u>lichtbewaerder</u> ; 66-0-0 't luyden naer de misse van O.l. Vrouwe ; 18-0-0 't vagen en zuiveren (van) de kerke ----- ; 18-0-0	<u>102-0-0</u>	102-0-0
	Den <u>kerkbailliu</u> met zynen toezicht in de kerke -----		14-0-0
	Den onderhoud van het licht ende van de ornamen- ten, bestaende in den onkost van de olie om het eeuwig licht, 't wasch om de autieren, kope van lynwaet, ornamenten, 't maeken (van) briechtstoelen, missebrood, wierook, 't verma- ken (van) de ornamenten en lynwaet, 't maken zyngebanch, de leverynghen van missewyn en eenige zilvere vaten, beloopt voor een gemeen jaer van thien -----		918-8- $\frac{3}{10}$
p. 35.	Andera noodzakelykheden ende onvermydelijke onkosten als : van 't leveren, planten ende wape- nen (van) de jonghe boomkens, 't delven van graachten een de goederen, reparatiens der straeten, vacatiens en devouren der administrateurs, snou- ken (van) de boomen, zemyens (tenuggave, kwijt- schelding geheel of gedeeltelyk) van pachten van lande die niet reconveerlijk en zyn, den onkost der visyte van den landdaken, 't besorgen en schel- ren (van) de kerkhofhaghe, leverynghen van reepen en stryngen voor de decimale klokken, en andere diergelijke noodzakelykheden, voor een gemeen jaer		163-15-1
p. 36.	(N ^o) Den onderhoud ende reparatiens alleenelyk van de 16. kerke ende geannexeerde gebaouwen, zynde van koop (van) hout, steen, balck, schailien, tot repa- reeren de meuren, daken, toren ; het yser, de na- gels, het loot, den onkost der matsemaeren, tim- merlieden, schalliedekkers, glazemakers, opkoe-		1.589-4- $\frac{1}{10}$

<van> de materialen, het lamboursement der kerke, zonder te begrypen de reparatiën aan het hofstedecken van dese kerke, als gemijnecht hiervoor en op het jaerelyx revenu; beloopt op een jaer van thien -----

847-2-1

847-2-1

<N^o> 17. Den declarant verklaert dat er geene onkosten gebeurt en zijn, veroorzaecht door onverwachte toevallen.

<N^o> 18. Somme der lasten -----
 (de 'jaerlyxse lasten' te Luidschote bedragen: 374 - 10 - 0 par. lisi) s. Reninge geeft méér dan 6½ maal zoveel uit ---).

2.436-6-4

p. 37. N° 19. Totaal van de inkomsten netto - 2.070-3-9 $\frac{8}{10}$
 van de lasten ----- 2.436-6-4 $\frac{1}{10}$

<N^o> 20. Naer gedaen balanca word bevonden eenen mali van ----- 366-2-6 $\frac{3}{10}$

(Luidschote sluit met een boni van 133-14-0 par. lisi)

Partoor Ramnault acht hiër wel enig commentaar nodig. Hij schryft immers:

"Niet tegenstaende datzen mali, den declarant verklaert dat er voor de kerke nochtan geenen mali on subsisteert; de oorsake hiër of is, dat men in het jaerelyx on zeker revenu hiërvoren, niet en heeft geplae tot de verscheyde verkoopyngken gedaen van boomen, gedurende de thien jaeren, gestaen hebbende op enige partijem van lande, om diërwille dat deze casuële baeter gemeelelyk t'elken jaere niet voor en vallen, en dat <er> voor het toekomende niet veel meer te profytteren en word, als voor het meerderen deel bestaende, t'ij in jonge plantage ofte andere boomen, dewelke nog langen tyd verheyschen tot kunnen wrodom, verclarende den declarant dat er, gedurende de genomde thien jaeren, uytwysens de rekensyngken - zoo van koopedagen als van verkoopyngke van snaukinge van boomen - geprofytteert onde vergoed is tot de somme van 3138-13-0 d. par. lisi) s, dewelke gemolten zijn in de restauratie van de kerke.

p. 38.

- memorie.?

(Wat kan Partoor Ramnault het goed zeggen en ... wat een sappige taal!).

Sinds 'oude tijden' bestond er te Reninge een 'gebeneficiëerde Kappelarye'. En ook daarnopens had Pastoor Ramault 'een staat der goederen en lasten' op te maken. Hg begon eraan halverwege bl. 38 van zyn handskrift onder de titel:

BENEFICIE OFTE EEUWIGE CAPPELLANIE onder den titel van de H.

MAGET MARIA,

gefondeert in de parochiale kerke van Reninge, belast met hulpe aan den pastor, bedient door heer ende meester Josephus, Emmanuel Schot-
tey, priester, actuelen begitter van dit beneficie (= geestelyke waar-
digheid met daaraan verbonden inkomsten), staende ter presen-
tatie van den pastor en wet (de pastor en de webhouders mochten een
kandidaat voorstellen) van het zelve reynge ende ter collatie
van zyn hoogheerdigheyt den Bisschop van Yper (deze laatste had
het recht van collatie, d.v. het begeven van een geestelyke bediening;
m.a.w. hij benoemde de kapelaan).

p. 39.

"Dit beneficie schijnt dependant, filial ende annex aan de pastorye van Reninghe, volgens de naergenaemde fondatie.

- N° 1. Den declarant verclaert dat er aan dit beneficie geene bezittingen, bestaende in heerlyke goederen ofte gerechtigheden, en zyn.
- 2. Verklaert dat er geene huysen ende gebaouwen, uytbrengende een jaerlyx vnkommen, en zyn; 't en zy alleenelyk den woonhuysse by den beneficiant geoccupeert, als toegeeyens by de prochie volgens de brieven van fondatie, gestaen binnen de prochie van Reninge, dichte noordwest by de kerke — welkers jaerlyksche heure, alhoewel by den beneficiant gratis bewoont, geschat door den beneficiant, sonder deductie van de kosten van onderhoud, als gedre-
gen wordende door de prochie, op een gemeen saer van thien tot tweeëntserentig ponden parisis, dus -----
- 3. Verklaert dat er geene vaste goederen, niet hebbende de nature van heerdije ofte heerlyke gerechticheyt — onder welkenige benoeminge derzelve zouden konnen worden aangewezen ofte bekent zyn — daeraen en zyn.
- 4. ook dat er geene capitaelen van fondatie, uytgegeven op intrest, en zyn.

p. 40.

72-0-0	72-0-0
--------	--------

p. 41.

- 5. Van gelyken dat er ook geene capitaelen, uytgezet op intrest, die niet belast en zyn met cenige fondatie, en zyn.

6. — Den declarant geeft te kennen dat dit beneficia gefondeert is op den 29. febr 1644 door wylent heer ende meester Jan dedekere, te dién tijde pastor der prochie van Renynghe (volgens Pater Leopold de-
 bart pastor van 1600 tot 1645), ende gedoteert met negenhondert
 ponden grooten > vlaemsch capitaal, uytbrengende naar advenante
 vander pennijck twijntigh (= 5%) vijfenveertigh ponden grooten
 vlaemsch bij jaere (= per jaar); welke principaale somme tot con-
 currentie van zevenshondert en acht gelijke ponden op den 17. maerte
 1644 door den heer fondateur zyn getelt, ende t' surplus by mid-
 del van transport van een gehypotiqueerde rente van twaelf pon-
 den grooten vlaemsch bij jaere, uytbrengende t' capitaal een hon-
 dert tweeentnegentigh ponden grooten (708 + 192 = 900), voldaan
 in handen van mijnheeren bailliu, schapenen ende notable van
Luyd- ende Noorderover, representeerende de gemeente der prochie
 van Renynghe, die hun mitodien hebben verobligiert van t' elken
 jaere aen den beneficiant ofte kappellaers te tellen de geseyde vijf-
 enveertigh ponden grooten, breeder uytwijpens het extrait col-
 lationnée, getrokken uyt de copie authentique van de fundatie;
 acceptatie ende erectie danof zynde onder den beneficiant, zoo
 dat hy alreus is hebbende het voortsyde jaerelycx vast inkomers,

p. 42.

p. 43.

	makende -----	540-0-0
—	Declareert dat er aen den gemelden benefi- ciant, vanwege de thiendeheffers locaal, tse- dert den 1. july 1782, is toegeloyd tot zeven ponden grooten bij jaere, in recompense van diénst, doende -----	84-0-0
	(1 pond grote 'vlaems' was 12 p. par. waard).	
—	Hy profuyttert uyt de fabryque van de kerke, over assistentie in een <u>sondags lof</u> , alle jaere ---	6-0-0
—	over assistentie in t' <u>donderdag's lof</u> -----	6-0-0
—	uyt de middelen van den d'isch, over assisten- tie in het jaergetyde van heer ende meester Christiaen Delohem -----	1-10-0
—	over assistentie in de <u>donderdag'sche misse</u> ---	6-0-0
—	over assistentie in het jaergetyde van heer ende meester Joannes dedekere -----	1-10-0

p. 44.

- over assistentie in 't jaergetyde van Jooßvrau- we Joanne Vansteene -----	3-0-0
- over assistentie (in 't) jaergetyde (van) Joris Snick -----	3-0-0
- Hem in het jaergetyde (van) Petrus Coppain ----	2-8-0
- 't lof van O. L. vrouwe des saterdags is maer voor dit lopende jaer, dus daerover niet gebracht	
- Lynne assistentie in begravingen en zynge- de missen, geschat op een gemeen jaer van thien-	110-0-0

7. TOTAAL DER INKOMSTEN ----- 835-8-0

- p. 45.
8. Aen dit beneficia en zyne geene active schulden, geenen intrest uytbrengende, ende waervan de betaelynghe gereguleert is op bepaelde termynen.
 9. noch ook geene andere active schulden zonder intresten ende waervan de termynen van betaelynghe nog niet en zijn vastgesteld.
 10. Van gelyken geene passieve schulden in passieve capitaelen met intresten.
 11. Ook geene passieve capitaelen sonder intresten.
 12. neant.
 13. neant.

LASTEN

- p. 46
14. Den beneficiant en heeft geen last van onderhoud, uit kracht van 't beneficia van andere personen.
 15. - Den beneficiant is belast, ter ontlastynghe der fondatie, te betaelen vijf schellyngem grooten 's jaers, aen het godshuys van den H. geest in Yper, tot erkentnisse vande custodie ende zorge voor derze fondatie, dus - is voorder belast met te exonoreeren ter intentie van den fondateur dry missen ter weke, waerof twee gelezen ende eene allen saterdage gezongen moet worden, de twee gelezene à acht stuivers 's jaer, ende de

3-0-0

gezongene à thien stuivers ider, komt
jaerlyx ----- | 135-4-0 |

— Bovendien is den beneficiaant wjt kraecht
van (de) fondatie gehouden tot de volghende devoiiren, getrokken van
woorde te woorde wjt de zelfde fondatie:

p. 47.

- “ verobligierende den cappellaen, gelijk met
- “ dezen verobligieren boven de actuele resi-
- “ dentie tot de nuchten misse alle zondagen ende missedagen,
- “ tot het onderwysen der jonckheyt inde christelyke leerijng op
- “ gelijke dagen - zoo het den pastor niet en dede, tot 't hooren
- “ van biechte, 't bezoeken van zieken ende haere administra-
- “ tie, alle volgens de begeerte ende wille vanden pastor, aen
- “ welcken den cappellaen, in alle hetgene officii pastoralis is,
- “ onderdanig zal zijn, boven dat hy nog verobligiert zal zijn den
- “ pastor te assisteeren ende helpen in ttingen van alle de missen, repareren
- “ en loven, mitsgaeders andere kerckelike diensten die 'tjaer gedaurende
- “ gedaen zullen worden.”

p. 48.

De kapelaan van Reninge was gewoon een onderpastoor, een 'vicarius'.
Hy kreeg voor een gelezen mis: 16 schellingen en voor een gezone: 20.

16. Den beneficiaant en heeft geen onderhoud noch reparatie van gebauwen.

17. nog en heeft ook geene andere particuliere lasten.

18. Somme der lasten

138-4-0 | 138-4-0

19. Totaal van de inkomsten netto: - 235-8-0
van de lasten - 138-4-0

20. naer gedaen balance word bevonden eenen
boni van 697-4-0

Vergelyk 'den boni' van de Pastoor van Reninge
: 2.187-15-8 4/10 en derze van de Pastoor van
Luidschote; 558-0-7.

Ik begrijp echter niet alles. Beide pastoors
brengen de 'keure' en de 'nouriture' van hun
meid en knecht in rekening (R.: 156 p.; Z. +
wuar ook de knecht inwoonde-; 228 p.),

Mits daarover met betrek tot Kapelaan Schottey. Had hij geen bezoldigde huishoudster? Woonde er een familielid bij hem in, die gratis de 'menagie' deed? Of kon hij bij iemand anders terecht voor zijn onderhoud?

Er woonde te Reninge een geneesheer, Magister Maximilianus Schottey ('chirurgus in Reninghe'), die wij o.m. kennen uit een doopakte van 25-9-1797. Kan dat een broer zijn van de kapelaan? Volgens Pater Debart werd deze laatste 'sacellanus' te Reninge in 1782. Hij was het nog op 1-10-1797.

Wij vonden in oudere parochie registers vermelding van het huwelijk te Reninge, de 21ste februari 1708, van Franciscus Schottey (ook Schottay geschreven in het RBA) met Francisca Florent (getuigen bij deze trouw: Koster Hubertus Proot, (balgum) Norbertus) Josephus Liebaert en Joannes Hopsomer). We kennen uit het doopregister twee kinderen van dit voornamelijk echtpaar, t.w. 1) Catharina, Francisca Schottey, °R 24-3-1708 (sic!) (P. Ignatius Florent; M. Catharina, Francisca Florent) en 2) Franciscus, Josephus, Norbertus Schottey, °R 26-11-1709 (waarvan balgum N. J. Liebaert pater is).

Hebben wij hier te doen met voorouders zowel van kapelaan als van dokter Schottey? Wie weet?

Om zijn dubbele declaratie te besluiten schrijft Pastoor Ramault nog het volgende:

- p-49.
21. "Ik ondergeteekent pastor bevestighe dat myne tegenwoordige declaratiën waerachtich en nauwkeurig zijn in al haere punten ende artikelen, dat ik dezelve opgesteld hebbe met de gehoorigheyt en getrouwicheyt, dewelcke ik schuldig ben aen den Keyzer, mijnen souverain. Ik verbynde mij dezelve des noodzijnde te zullen justificeeren op de rekenyngen, titels ende documenten, die ik in staat ben voor te brengen, en in 't geval dat ik zoude overtuicht worden (waarvan mij God behoede) van eenige achterhoudinge ofte van een voorbedacht gebrek van nauwkeurigheit, ik onderwerpe mij van nu af aen alle de penen (= peines = straffen) van zulk een misdæd.

"In teeken der waerheit hebbe ik eygenhandigh de tegenwoordige affirmatie onderteeckent ende hebbe dezelve met myn cachet

bezegelt tot Reninge den 12. april 1787.

Ende is onderteeckent A. F. J. Ramault ende gecacheert in rooden lache.

Het document dat de Reninge bewaard wordt is bijgevolg een afschrift van het origineel.

De bladzijden 50 en 51 bleven blank. Bovenaan de laatste bladzijde van dit cahier lezen wij :

"Sateridaghs lof

Pastor -----	40 ^{fl} - 0 - 0
Capellaen -----	20 - 0 - 0
Coster en orgelspeelder --	20 - 0 - 0
Blaeser -----	5 - 0 - 0
Clockluyder -----	5 - 0 - 0

Wat wij terloops al lezen! De parochiekerk van Reninge bezat anno 1787 alvast een orgel. Ik vermoed dat de 'orgelspeelder' een andere persoon was dan de 'Coster', al is de tekst hier niet duidelijk. Het was natuurlijk een orgel met windkast. Men had een 'blaeser' of orgeltrapper nodig om de blaasbalgen te doen werken, die de wind aanvoerden.

Zoals in het begin reeds gezegd werd er een tweede katern ingebonden met het eerste. Het telt 28 bladzijden. De voorpagina (p. 53) draagt dezelfde titel als deze van het eerste cahier. P. 54 bleef onbeschreven. P. 55 heeft dezelfde hoofding als p. 3: "Oostenrykse Nederlanden Bisdom van Iper District van Brugge.... enz. --- opgesteld in ponden, etc. . Volgt dan; "N° 1 Alvooren, etc, etc." Daaronder dan de woorden: ANDERE DECLARATIE, namelijk deze die in het eerste cahier de pagina's 18 tot en met 38 beslaat en handelt over de ontvangsten en uitgaven van de kerkfabriek van Reninge.

Het is gewoon een dubbel, getrokken uit "den generaalen staet". Als slot (pp. 75-76) de lange verklaring van Pastoor Ramault nevens de waerachtigh(eyt) en nauwkeurig(hey) van zijn declaratiën, de bevestiging van zijn 'gehoorsaemheyt en getrouwigh(eyt)' aan zijn 'sovereain', van zijn bereidheid zijn 'declaratiën' desnoods te 'subscribere' met alle vereiste 'documenten', enz., enz. (cf. supra). De bladzijden 77 tot en met 80

EEN MERKWAARDIG TESTAMENT (1645)

Zoals wij in de 'declaratie' van Pastoor Antonius, Franciscus, Josephus Ramault hebben kunnen lezen, werd 'de gebeneficeerde Kappellarije der parochie van Remynghe' op 29 september 1644 'gefondiert door wylen heer ende meester Jan dedekker, te dien tijde pastor der parochie van Remynghe.'

Wij hadden het geluk een 'copie' weer te vinden van zijn testament, dat dateert uit 1645. Dit afschrift, gemaakt door de koster van Remynghe in 1647, bleef bewaard in het kerkarchief aldaar.

Alhoewel deze copie erg beschadigd is, loont het - o. i. - toch de moeite de tekst ervan 'in extenso' te publiceren, voorzover dit nog mogelijk is. Wij citeren:

p. 1 " Copie van het testament vanden Eerw. Heer Johannes Deckerius, overleden Pastor van Remynghe. *(aligher Memorie)*.

" In den naeme des vaders ende des soons ende des H. gheest. Amen.

Ter wylen niet sekerder en is als de doot, van dewelcke Godt alleene den dach bekent is; *(ghelyck?)* wij hebben by den propheete Soch(ariab); *et erit dies... que nota est Domino?*, ende leeren van onsen Salichmaker by den H. Mattheus; *de die illa nemo sit, nisi solus Pater, quia nostrum non est nosse tempora vel momenta, que Pater posuit in sua potestate?*

De tekst van het afschrift is bijzonder moeilijk om te lezen. We proberen verder; *(omme)* by avonture dat de wetenschap van *(den)* avstaen *(den)* dach ons door den sebrick soude onverdraghelyck maecken het leven, den verren dach door een verserymel(?) uitstellen vermeerderen het pack der sonder, t'is nochtans buiten twyfel *(omme)* de menichvuldighe ende ongeker ghevallen die ons altyt op het hooft hanghen, ende de kortheyt des mensches leven dat dien niet verre van ons can wesen.

" Daeromme nu inghetreden het LXXV. jaer mynder oude, het XLVII myner cuere, door bysonder gratie godts noch geheel gesont van lichaem, volkommen gebruyck hebbende vande krachten mynder ziele, ende by... zinnen, wel wetende hoe qual(yck) beraden sijn die de dispositie van het tydel(ycke) uitstellen tot op het beddeken

p. 2 der droefheit, alwaar onse studiën, ghedachten, alle onse bekommernissen dienen te wesen: Christus ende dien ghecruysten, opdat door een verstandich insien vande weerdichheit vanden persoon, die gheleden heeft, wat hij gheleden heeft, waerom hij ghaladen heeft, ende voor wien hij ghaladen heeft, bemerkende dat myne sonden, die oorsaecke zyn gheuest van alle die pijn, soude moghen commen tot een groothertich berouwen over deze, de selfste versoetninghe uit liefde van mijnen heere, welke liefde weinsche zoo mach aennemen in onryn herte datse mach bequaem ende machtich wesen te bedecken het overgroot pack mijnder sonden.

— Wat een strichtelijke inleiding!, waaruit toch veel te leren valt.

N. E. H. Deckerius was — hij zegt het zelf — zyn 75ste levensjaar 'inghetreden'. Hij legde zyn testament voor aan de Wethouders van Reninge, die het 'contract' op 23 januari 1645 onderschreven.

'Jan de deckerre' (die later zyn naam 'verlatynste' en zich: Joannes Deckerius liet noemen) moet dus in 1570 geboren zyn.

Hij was toen hij zyn laatste-wilsbeschikking opstelde — reeds in het 47ste jaar van zyn 'eure', d. w. i. van zyn pastoraat te Reninge.

Hij kan aldaar bijgevolg al in 1598 benoemd zyn, op 29-jarige leeftijd. Na de godsdienst-troebelen was er een groot tekort aan priesters, zodat men beroep moest doen — zelfs voor grote parochies — op jonge krachten. Op zyn 75ste nu, en nog 'geheel ghesont van lichaam', beschikkend over alle 'krachten & ynder ziele' en volkomen bij zyn 'zinnen'.

(Keer) weinig mensen bereikten in dien tijd zo'n leeftijd.

— Wij hervatten de lezing van het testament:

« Hieromme zoo ist dat ick, Joannes Deckerius, onweerdich presbryter (= priester) ende pastoor van Reninghe, Biddoms van Iperre, gheresolveert (= besloten) te doene (woord door beschadiging van het ~~ho.~~ verdwamen) Raet die andere gheven, disponerende bij dat het tijt is, hebbe dit teghenwoordich instrument ghemaeckt ende ghestelt bij forme van testament ende uittersten wille, 't welke wille, zoo veele moghelijck punctueel gheobserveert te hebben want sulckx mijnen wille ende laetste begheerte is, casseren ende te niet doende alle andere instrumenten, codicillen, memorien buyten dese gheene ghesondert 't welck ick, testateur, onderteekent hebbe, ende voor Bailliu ende behapenen deser prochie voor sulck verkent.

"Het beddeken mijnder doot opgetreden, bidde de h. Moeder, Altijts maghet ende sonderlynghe) toevlucht der sondaeren, den H. Archangele Michaël, de H.H. Jo(hann)es - Baptista ende Evangelista, myne patroon(en), de H.H. Apostalen Petrus ende Paulus ende mynen goeden Enghelbewaerdere, mij door luere voorspraechen te verwerven eenen invloed van hemelschen zeghen, met veele wercken mochte zoo susseren het beldt (=beeld) van mynen Heere in mij, dat het mochte ghekent worden inden laetsten daech, als eenen onder de beeldden) mynen Salichmaker ghehaemt wort primogenitus in multis fratribus).

"De giele mi, ghescheyden van het pack haerder ellende, die de myne niet en seggen, mit die myne Heere soo diene staat, ende gebrocht onder t' beleet van de bovenschreven H.H. Moeder, patroonen, enghel voor den troon van mijn Godt, doende van als nu een acte van aanbiddynghen, in het vermeten van myn eyghen sel(re) neffens al watter gheschopen is, ende verkenne vande souveraine maiesteryt, heerschopp(en), sonder exceptie, overal 'gratias agens tibi propter magnam gloriam tuam',

p.3 zoo ist dat ich bidde in het verborgenste van mijn gemoet, in het binnenste van mynke) affectie(n), mynen Heere, myn(en) godt, door het bitter liden van ewen lieven Soone, niet uwe ooghen te slaene op myne sonden, met op mijn handen, om die af te eischen, het bloet (Christi) die mij te laste gheweest hebben, "sed in faciem Christi tui, in sanguinem Illeus) sanctissimum) mei omnia misericordissima non enim inferus) confitebitur tibi sicut et ego hodie sed securius beneplacens magis ---- disrupta fuerint vincula mea, tunc sacrificabo tibi hostiam laudis en nomen domini invocabo."

— De latynse zinsneden zyn niet altijd volledig begrijpelyk. Kende de koster-kopist wel voldoende die taal om die passussen zonder fouten over te schrijven? Ook de talloze afkortingen die hij by het kopiëren gebruikt vergemakkelijken de reconstructie van de tekst niet.

¹ "Zoo haest overleden weerde laste... te deelen, van stonde an, vooral onder de leden Christi), dat zyn de aermen: vijf pond(en) grooten vlaems, ommedat die - vermaent door de allemoesse tot het ghebet - souden daer door van Godt verwerven de quytcheit mijnder schult, want t'ghebedt vande aermen altijt in de goddelijcke) tegenwoordicheyt) zeer crachtich is, "desiderium pauperum exaudit Dominus, etc."

2 begheire oock ter eerste moghelijke ghelegghenheyt ter Eeren van mynen Salichmaecker, wiens welbehaghen is in hetghene by ons leven is 't eerste te doene tot sijnder ghenekenisse, ghelijck oock lavenisse mynder zielen ende van die by mijn faulte lyden, ghedaen zullen worden vijfhondert missen, van welke > dertich ghedaen moeten worden eenen ghepreviligeerden outaer. Van dese missen sal men de pateren Recolecten van Ipre, Montschote ende Poppeynghe elck een hondert gheven te doene, de pateren Capucynen van Ipre ende Belle, elck een vijftich; latende de resterende hondert ter dispositie van myne executeurs, ende belaste te gheven voor elcke misse eene allemoesse van acht stuivers, alle welke missen ghedaen moeten worden binnen de eerste maent naer mijn overlyden.

Boven dese missen begheere noch eene dagelicksche (misse), een jaer lanck ghedeuren >, ter plaetse < ghedaen? > te hebben, met twee half ponden > op den altaer" (er is hier een hele kop weg uit het blad. Wij citeren wat er nog overgebleven is) "----- < twee ^{an} op (sic!) > het lijck an het welke > men allen dach de ----- commemoratie ofte oratie zal lesen, dese ----- gelooft wesen als de voorgaende" (dus acht stuivers = zestien schellingen).

p. 4. 3 Mijn lichaem, gedraghen worden > naer de H. (= gewijde) aerde, sal gheert worden met twelf flambauwen, weghende een pont on half het stuck, niet omme dat het sulckx waardigh is, maer omme dat het soo dickmaels ontfanghen ende gecereghen heeft mynen keere, soo dickmaels van godt ghebruyckt is gheveest in het utdeelen vande H.H. Sacramenten, ten (sic!) welke > flambauwen ghedraghen sullen worden van (= door) twelf eerliche arme knechtjens, commende van deuchdelijcke > ouders, die men elck gheven sal vijf vierendeel lakens, ten minste van twee ponden > parz. elcke elle ofte zoo veele van 't beste flanel; ende dat boven een broot, eene portie vleesch, eenen stoop bier voor ider, van tgene daermede de tafel der armen gedeckt sal worden. D'een helft vande flambauwen sal men laeten inde kercke; d'ander gepresenteert worden omme te branden voor het belt (= beeld) van onse L. Vrouwe van Thuyne, binnen Iepere gheviert.

p. 5. 4 De utvaert - is het mogelijck > sal ghedaen worden met den lijcke

in den hooghen koor, naer behoorte. Men zal op den altaer branden vier witte ----- pont hersen ofte gheluwe, naer ordinavie gebruyck (Er is een gat in de tekst op de plaats waar het gewicht = libramentum, van de haarsen stond aangegeven. Een latera hand schreef later in de rand: "quod laceratum est continebat; flandriae li. mediani").; zesse van gheluyck > ghewichte an het lijck, dit boven de twee ponden offerwas (omina) te deelen onder die daer teghenwoordigh sullen syn.

5 Ten daghe van myne voorsteydye utvaert sal den disch ofte tafel der aermen ghedeckt worden met twee rasiere minde beste tanwe, gheconverteert in hondert brooden; men sal op elck broot legghen drie ponden ^(= boven = wonder) beuren (!) vleesch, ten drie à vier stuyvers elck pont, ende waert datter méér aermen quamen van binnen ofte buyten, van waer het oock zij, de proven (hier: de gratis-porties) utgedeelt, salmen elck van die hun presenteren gullen, gheven één schellync; boven twelcke > salmen noch eenke tonne goet biér weerdich (= waard) achtién ponden partisis; naer de misse uideelen onder de aermen vande prochie, zoo publycke als bedekte, ten goet vynden vande dischmeesters."

(Pastoor Dedecker-e was - blykens zyn testament - niet alleen een vroom maar oock een liefdadige priester, die zeer begaan was met het 'lot' van de armen. Er waren rond 1645 vrij veel arme menschen te Beninge. Men voorziet honderd 'porties' op de begrafenis. De 'publycke aermen' genoten steun van 'den disch', het armbestuur, de instelling die de armen ondersteunde. Ze mochten - bij gelegenheden als deze 'aanschuiven' bij de dis = de tafel waarop voor een maaltijd aangericht is of de porties klaar liggen. Ieder dorp of gemeente had een lijst van 'disgenoten', steuntrekkenden; zodat de 'dischmeesters' wisten wie 'recht' had op zulke bedeling.

Als pastoor - zo lange jaren! - van Beninge wist C. H. Dedecker-e maar al te goed dat er op zyn parochie oock 'bedekte aermen' waren, menschen die niet openlyk als zodanig bekend stonden en geen officiële steun ontvingen...).

6 Hier weer (de verso-zijde) een kop weggeschuurd. We lezen nog; "Ten zilver daghe naer ~~costume~~ sal men oock houden, naer den dienst, eene begrafenis maeltijt overdaet ofte excès, tot welcke) zonder

de Heer Deken ----- ende heer-pastoren ende capel-flaenen)
 (van) Woesten Merkem ----- (Noord(sch)ote, Suytschote, Pollynck-
 love ----- (allemaal grensgemeenten van Reninge)

p. 5.

andere, zoo't myne executeurs goet vinden, oock bejde de heer(en)
 bailliuwen van dese prochie, de drie bancken (v. de Heerlykheid van
 Reninge zelf, van het Hofland en van het 'Laetschip'), ommers alle
 schepens, met hunne huysvrouwen, (de) Greffier, etc., mitsgaders
 andere goede prochian(en) van zuyt en noortovere, die vrientschap
 met mij ghekouden hebben, alle naer discretie van myne executeurs
 als boven."

(Het gaat ongetwyfeld over het begravenismaal. Pastoor Dedecker-
 re) is zeer royaal. De Heer Deken - die volgens het gebruik vooring
 bij de uitvaart, de pastoor en kapelaren van de omliggende dorpen
 (oock Woesten en Merkem) worden allen uitgenodigd.

E. H. Dedecker-e leefde o. i. in goede verstandhouding met de bur-
 gerlyke autoriteiten van de drie onderdelen die het grondgebied
 van de parochie uitmaakten. Hij nodigt zelfs hun echtgenoten tot
 dit).

7. Pastoor Dedecker-e moet wel een vrij bemiddeld man geweest zijn.
 Had hij geen 'naaste' familie, geen 'natuurlyke' erfgenamen?
 Luister naar wat hij dienaangaande schryft:

"Ende alsoo geene vrienden ofte maghen (= bloedverwanten)
 ommers, 't mynder wete, van myne vaderszijde en hebben, mits
 mynen oudt-grootvader, met name: Pieter Dedeckere (myns vaders
 vader; geschrapt in de tekst) eenich sone van Jarpaert was ende
 alleaere Sampseure (= Samson?) Dedeckere - myns vaders vadere-
 achterghelaten heeft, van wien mijn vader: Passehier, ooc eenich
 sone was, wrens drie sonen ende dochters, myne zusters en broe-
 ders, ghewonnen by Elisabeth Navegheers ende Anna Vandeputte
 met alle hare kinderen - ghesondert myne nichte Marye Dedeckere,
Philiza Gillis, gheprofeste religieuse in het Cloostere van de Urbanis-
 ten, binnen Ipera, ende ick dese werelt overladen zijn, zulckx
 dat ick niet en meyne dat iemant van die zijde, synen boom
 behoortlyck) maeckende, mynder sterfhuyse love (= erfgenaam)
 funderen can, Soo is't nochtans dat noch eenighe vrienden van
myne moederszijde van derders graede t'voorder hebbe ende verken-
 ne, dewel(cke) alsoo ghenoech weten dat al wat doors godts zeld...
besitten van de kerche mij is kommende, mits voor de waerheit v(er)-

clactra) dat de schulden ten sterfhuyse van mijne Schoonmoedere
 excresseerden (= te boven gingen) het goet; ende dat ich dobbel an mijne
nichte, van welcke) het hofstedeke bij mij onlanck vercocht compt
't ghelangkhen), hebbe haer den tijt van twaelf jaeren onderhoud ende
 leeren ende beys(tand?) ; ende in het voorszeyde) cloostere colloqueren,
 ende bestaden de gheseyde) hofstede t'mynen koste, betimmerende,
 jae segghe meer als dobbel t'gherfen) bij hare hare belofte, my ange-
 stovers is; twelck(e) rekenijnghe), als sij doen, betalynghe) van het
 gene bij mij verschoten, verelaere inde teghenwoordigheyt) godts, dat
 ik niet van eenen stuyver verrijcht en ben door eenig van mijne vrien-
 den, zuleckx dat alle de tydelijcke) goederen die te ---- (de linker-
helte van de benedenrand van derze bladzijde werd uitgeseheid....).

Wt'raden' wat er te 'raden' is; ----- (ghe)conques-
 teerde goederen zijn die mij doct) ----- 'occasione offi-
 cii' vande kerche comm(en) -----) raden tot de kerche en-
 de armen dienen ----- voormelde moeder ende vrienden
 ghemere -----, gheestelijck) ghewonnen bij de kerche -----

p.6. ----- weirliche ooc zelden onder hemlieden verdaderen, zullen
 zoo betrauwens kun wachten ende onthoude)den) (waterschade!...) van
 dese nre dispositie in deele te blamieren, latende de vrije ende on-
 gemolesteerde executie van alle ----- bidden ende designeren
 sullen?

— Eén zaak lykt duidelijck: sommige (verre) familielieden langs
 moederzijde gingen niet akkoord met bepaalde verrichtingen
 die Pastoor Dedechere - zonder enig winstbesag - had uitgevoerd.
 Te meenden aanspraak te kunnen maken op een deel van zijn mala-
 tenschap. De pastoor was echter - in eer en geweten - overtuigd alles
 'dobbel' vergoed te hebben en zich van geen 'stuyver verrijcht' te hebben
 bij de verkoping van dat 'hofstedeke'. Die contestatie boarde hem geen
 zorgen. Of toch wel? Hij zal heel wat voorzorgen nemen...

Over zijn afstamming lang' vaderzijde' zegt hij ons heel wat.
 Pastoor Dedechere is een zoon van Patschier (= Paschabius) Dedechere. Hij
 stamt vermoedelijck uit diens eerste huwelijck met Elisabeth Nave-
 gheer-s. Zijn vader hertrouwde later met Anna Vandeputte. Hij
 won' drie sonen ende dochters'. De Pastoor had dus 'zusters en broe-
 ders', doch zij waren - toen hij begin januari 1645 zijn testament
 opstelde - allemaal reeds overleden. Zijn vader, Patschier (= Pascha-
 sius) was een enige zoon van Samson (= Sampseune) Dedechere, de

grootvader ('mijn vaders vaders') van Pastoor Joannes. Deze laatste kent zijn overgrootvader; Pieter Dedechere, die slechts een zoon naliet: 'Gampseuna'; en zelfs de vader van zijn overgrootvader: 'Jaspaaert' (= Caspar = Gaspar-d) Dedechere, waarvan Pieter 'eenich zone' was.

E.H. Joannes Dedechere behoorde bijgevolg tot de vijfde generatie. Hijzelf kwam zeer waarschijnlijk in 1570 ter wereld. Indien wij 25 jaar per generatie rekenen dan moet de 'stamvader' tot wie hij opklimt: 'Jaspaaert' Dedechere, circa 1470 geboren zijn.

Als wij het goed voorhebben is die stamlijn met E.H. Joannes uitgestorven.

— Wij lezen verder in het testament van onze pastoor, die schrijft:

"Ende indien het evenwel geschiede ofte gheviele dat de voorn(aemde) vrienden van mijne moederszijde, taghen mijne maynyn(t)ghe, hun qua--- (sic?; recht?) presentereen tot een deel van mijn achterghe-laten goederen, zoo zullen mijne executeurs daerover met humlie-den soecken te accorderen (= tot een akkoord te komen), zoo dat niet voor mijn doot selfs bevonden en voerde gedaen te hebben, dat nochtans op zulcher voeghen ende zoodanich (zijk) dat sij niet frusteren mijne dispositie ofte de armen in die consenta-rende mijne voors(ey)de vanden méer als hun toecomt, mits ick, voor het minste (= minstens), machtich ende gherecht ber te disponeeren van alle mijne meubelen ende twee deelen van drie van alle resterende goederen als gheconquesteerde, ende mijne intentie is te disponeeren van al.

Valeat quantum valere potest."

"In ghevalle davis mijne vrienden hun presenteerden tot het deel in het welcke ick) onse gherecht te syne" (Pastoor Dedechere is heilig over-tuigd van zijn goed recht!), "ofte in cas van accoort alsboven, zoo door alsulche presentatiën ofte accoort corteyt (= een tekort) bevonden wiende, zulckx dat onze dispositie (= beschikking) niet gheheel conde volbracht worden ter oorsache van welcke eenighe smaldaelynt(ghen) ofte defalca-tie (= afbrekking) moste geschieden, zoo laste (ick dat) men regule-ren ende onderhouden het naevolghen(de).

Erst en verstaen niet dese smaldaelynt(ghen) plaetse sullen hebben in de legaten die gheven met eenighen last, opdat door afbrake dit niet en souden worden infructueus, onde legataris(ghen) ende onse intentie in die tot niet commen; onder dese is bygane (we) la-ten aemde tafel der armen alhier tot en jaergetijde onder de

conditiën ende lasten hier naer te exprimeren; ^g (voorts) ghene (wij)
laten ende fabricke van onse kercke (omme) de misse van Onse L. Vrou-
we alle saterdaghe, ende alle het wel(che) benede(n) -----
 (hier is meer dan $\frac{1}{3}$ van de tekst uitgescheurd ---). We lezen alleen nog:

In wat angaet de -----

die bysonderlyck) speci(-----

onse executeurs(4) -----

Ick begheere alle -----

... hebben tot lavenis(se) -----

p. 7. op den jaerlichsch(on) dach mynder overlijden, up welke dach men
 luyden sal met de groote kloekke ende met de cleene incloppelynghe),
 ghelyck) men doet in de groote uitwaerten met eene poose t'savonts
 van te voeren naer costume (=naar 'gewente'). Welck jaergetyde
 den pastoor condighen sal naer het sermoens t'Sondaechts te voeren,
 recommandeefrende) myne ziela in het ghemeene ghabet, ende den
 armen van dese prochie - (op) dat zij naerstelyck) souden te kercke
 commen om over myn ziela te bidden ende proven te kalen alsoo
 gheseyt sal voordfer)

" Ick ghere tot dat jaergetyde vier ponden gr(ooten) vl(aems) by jaere, croyse-
 ende op pennynck xvii^s (= $6\frac{1}{4}$ %), ende tafela vande armen ofte
 disch van dese onse kercke, van wel(che) den heer pastoor sal hebben
 voor synen dienst ende aerbeyt drie ponden par(isis); den capellaen voor
 syn sallarys dertich sch(ellingen), den costere twyntich sch(ellingen) par.;
 ende den kloekluyder drie ponden par(isis).

" De tafel vande ghemeen(on) armen, soo voor zuydt- als Noortovere, sal
 ten selven daghe utdaelen drie spint (oudtyds: maat voor droge waren,
 $\frac{1}{20}$ hl of 5 l.) vande beste tarwe, gheconverteent in drie en dertich
 broden en op elck broot... eenen pennynck van vyf grooten. Ende dit vol-
 bracht, profytaren(de) van watter overschiet vande vier ghelaten tot
 aldit ponden gr. vl. by jaere. (4 pd. gr. vl. = 48 pd. parisis. Na aftrek
 van de vergoeding bestemd voor pastoor - kapelaan - kosten en kloekluyder
 (samen 8 pd. 10 sch.) blijft er by het jaergetyde $39\frac{1}{2}$ pd. par. over
 voor de bedeling van de armen).

" Boven de vier ponden grooten) vl(aems) voors(eyt) late ende ghere
 Lick) andere vier ponden gr(ooten) vl(aems) by jaere, croyseren(de) ghe-
 llyck) de voorgaende, ten profyta ande fabricke van onse kercke, met
 obligatie vanden Costere jaerlyck) te gheren achttien ponden par(isis)
 voor synen dienst die by t' Jaer ghedeurende doorn sal in het kalpen

synghen vande misse alle saterdaghe ter eeren van Onse Lieve $\frac{1}{2}$ laune; waer van in de creatie van onse Capellarye, ende andere achttien ponden par(sis) anden clocklydere by jaere voor syn aerbeyt bestaders in het luyden tot de voorslyde misse, te weten een(en) goede poyste spauze, rustpoos) elcke xyste (= iedere kear) met de tweede clocke ende toeclippen (= 'toechleppen', op het einde de klok zo luiden dat de klapel slechts tegen een kant slaat."

Vanaf blz. 7 is er onderaan het afschrift - over geheel de breedte - een strook weggescheurd van \pm 6 cm. Echt jammer!

p. 8.

"met conditie ende obligatie dat de outaerbewaer(ders) sullen houden branden vier witte massen kearssen, terwylken de saterdaechse misse ter eere van onse Lieve $\frac{1}{2}$ vrouwe ghezongen word opden voorslyden ouder."

Pastoor Dedecker-e moet ook het O.-L.-Vrouwaltaar in de parochiekerk met een schenking bedacht hebben. Iedere zaterdag diende aan dit altaar een gezongen mis ter ere van Maria gecelebreerd te worden, waarbij - als ik de tekst goed begrijp - de 'outaerbewaerders' een brandende witte kaars in de hand hielden. 1

Behalve een kerkmeester was er te Reninge ook een O.-L.-Vrouw-meester en wellicht ook - zoals te Luidschote - een "O.-L.-Vrouwe - Gilde". Deze van Luidschote was begiftigd met verscheidene partijen grond; de 'onse lieve vrouwe gilde landen in zujtschoten, west den Ipre-leet' en in 'zujtschote poezel."

De politieke en 'godsdienstige' troebelen tijdens de tweede helft van de XVIe eeuw waren ongehoord hevig geweest in de Luidelijke Nederlanden en hadden zware gevolgen gehad o. m. op religieus vlak. De Maria-devotie zal een van de hefboomen zijn bij de geestelijke herleving in een ernstig bedorven maatschappij.

Pastoor Dedecker-e bedacht nog andere personen en instellingen in zijn testament:

"An het Cloostere van Ste Claren, gheseyt Urbanisten, binnen Ypre, gheve (ick) eene rente van neghen ponden) gr. vl. by jaere, gheskent op het huys toebehoorende Proontgen (= Peronne-ke; Petro-nella?) van Iper, Weduwe van Jaecq(ues) Allaert, staende in de elierstrate tot Iper, croyseren(de) ende vallen(de) als bedraghen(de) by de letteren van constitutie danof, met obligatiye van

eene utraert met neghen lessen (een officia met negen lessen, 'lezingen') ende gaerghetyde ter eeuwighen met drye lessen.
(de Clarissen zijn een contemplatieve vrouwelyke orde, gesticht in 1212 door de H. Franciscus on de H. Clara).

- De Recollecken van het Convent van Iper, tot troost van hunne armoede ende in consideratie van kunnen goeden ende behulpsamighen dienst die ick van hun ontfanghen hebbe, ghere een hondert gulden's met obligatie van eene utraert ende xxx tiigh missen.

- De capucynen van het convent van Iper ghere ick vijftich gulden's met obligatie van vijftien missen an kunnen gepreviligeerden aultaer

- De arme Clarissen (in de) stade van Ipre ghere ick hond(er)t gulden's (er stond oorspronkelyk: vijftich), mij recomman(derende) in haerl(ieder) ghebeden ende haer verbijr(dende) tot eenen uutraert met neghen lessen.

Er bestond toen te Iper een klooster van 'Arme Klaren' on een van Urbanisten (in de volksmond: 'Rijke Klaren').

"Mijn lynwaest, te weten hemden ende craghen, mitsgader's mijne daghel(ycke) cleederen ende nachttabbaert salmen gheven een arme, eerl(ycke) ende godtruchtighe menagie'n die ten dische niet en commen; ten discretie vande dischmeester's, sonder faueur (begunstiging).

"Ende eerst: Joos Tant, twee hemden, twee craeghen vande beste; Claeys Brant, twee hemden, twee craeghen; Christiaan Haubbeel (of Hauweel? > Ab(b)yeel-e); twee hemden, twee craeghen."

p. 9. Spytig dat de onderste strook van deze pagina verdwenen is... We nemen p. 9: "ghere twaelf pon(den) por(is)is, mits binnen de drie maanden naer myn overl(yden) hun presenteren. Onder dese zijn:

- Janneken Smagghe, Intgen (= Ine-ke of Intgen = Jutte-ke. > Judith? of betreft het een mans-voornaem; een verkleinwoord van Judocus b.v.? Dit laatste licht me minder waarschijnlijk. Judocus heette Joost in 't Vlaams); Hansken Debrant, Hansken Tants, Janneken Vanstaena, Jan Annet, mitsgader's alle de andere hun presenterende als boven."

Lyn dit soms kinderen van Reringe waarvan hij Peter was?

- De kinderen van Joos Vandepitte, filius Pieters, ghere een hondert gulden's eens, met obligatie van voor mij te bidden.

- De brave Pastoor vergeet ook zijn huishoudster niet. Hij schrijft :
 "Jaacquemyna (= Jacoba), mijne maerte, gheve <ich> vyftich guldens
 eens, onder ghelijcke verblijntnisse van voor mij te bidden.
- Item an Jaacquemyna Gebrijde gheve <ich> vier ponden > gr. vl. met re-
 commanderen in haer gheboden.
- Item an de huysvrouwe van Jan Muijs, haer reccommanderen <de> de
 affectie, die zij mij ghedraghen heeft met haers man, te continueren
 tot mijne ziele, die ghedachtigh wesen <de> in hemel <ieder> gheboden,
 legatere een hondert guldens eens.
- Sanderijneke (= Sandraatje > Alexandra), maerte van heer Cameronich
 Kantzaem, legatere XLVIII ponden > parkets (= 4 pd. gr. vl.).
- An <den> heer Pastoor van Oostvol <eteren> late voor ghedenkenisse ende
 m<emorie?> continens (= de redevoeringen, de preken?) fabri oft Pe-
 rardus in genesius, t' syn <en> verbielen, mijne ziele reccommanderen
 de in syne gheboden ende H. Sacrificien.
- Den heer Capellaen deser prochie, onder ghelijcke reccommandatie,
 legatere Theologiae moralis Filicij, 2 vol <umina> (= 2 boekdelen),
- M<este> Franciscus Bonaert, tot verpandyn <ghe> van onse ghemeene
 (= wederzijds) affectie, die - zoo hope <ich> de dood oec niet in sal schey-
 den, gheve <ich> voor m<emorie> alle de wercken van Pa <ter?> Drex-
 lius, 2 vol. in folio.
- An Jaacquemijneke, nichte van Jan Muijs, legatere <ich> de sermoe-
 nen van Pa <ter> Costerus op de sondaghen ende an Cathelijne Ghelper
 de sermoenen op de mesdaghen vanden voren <aemden> Costerus.
- Als de boecken waer over niet en worde bevonden int bysonde <re>
 ----- <verdwenen strook...>

p-10. ----- registreren inden capitulairan bouck tot saerlicke gedachte-
 nisse ende commemoratie.

"Laste (= ik gelast) oock datmen tellen zal ende gheven aen tafelen der
 armen van dese prochie unde wbestene an beyde ende eck van die
 een hondert guldens o<mm>e daermada te cleeden de armen van die
 prochien segkens de eersten wijnter naer mijn overlyden. De distribu-
 tie zal geschieden by de dischmeesteren der plaetsen, maer sonder
 faueur, mits mijne intentie is de armote te voorbieren.

"alsoo Janniken Vandale, mijne oude maerte, t' haender incom-
 men in mijn huys, vercheydende meubelen medegghetroekt heeft, die
 met de onse vermengelt ende ghebruycht sijn gheweest, laste ende

begheere (ick) dat men haer in alles laten gheveerden, gheloovent (de) ende betrouwert (de) haere consciencie in het separeren van die, mits zij daer meer kennisse af (= van) heeft als ick. De voors(eyd) e meubelen bestonden in silverwerck, tin, eeren, wollen, lync(n); bedde, bulster (> bultzak = matras) etc. Nemaer in ghevalle 't voor(n)aemde) Janneken, omme t'ontgaene de ruyse (= ruzie) ende moel-te, liever hadde boven (= benevens) het bedde, oorpul, cussens, de pels daer zij op licht, behalvens noch twee paer slaaplakens, t' haerder optie, inde plaetse van hare voors(eyd) e meubelen, de somme van twee hondert) t guldens eens, laste (ick) die haer te tellen van het ghereetste, alles t'haerder optie ende verkiezen." (Joanna Vandale, de oude dienstmeid van de Pastoor, woont - in- diens ik deze passus goed begrijp - nog in de pastorie).

— "Alle 't gene bevonden worde, voor ofte naer, met dat contract ofte instrument mijnder utterste wille ghedisponeert te hebben, laste (ick) ende ghebiede dat men dat ten vollen zal volbrin- gen, ten ware in ghevalle van coth(ey)t als boven smalbedee- lyn(gh) e moete gebieden in -----

[onderste gedeelte van p. 10 uitgebeurd...].

p. 10. — It)em Janneken, dochter van Fran(ciscus) Derrey laete onde gheve (ick) voor testament twee pond(en) gr. vl.
 — Ende zoo daer noch eenighe goederen overschoten, dese mijne dispo- sitie volbracht sijn(de), ghelijck ick meene, laste die allagaden, sonder exceptie, gheene ghesond(er)t, ut te deelen (an) de leden Chris- (ti) (= de armen), opdat die voor mij uut liefde sacht gheworden is, mach door mij uut liefde in sijne leden ghedeckt worden. De distributie van alle watten overschieten sal, late (ick) mijne executeurs, zoo nochtans dat zij overal indachtich sijn mijn in- tentie te wesen te voorsiene de ghebreckelickste."
 (Dit kunnen geen holle woorden zijn. Deze evangelisch-bewoogen en mentlievende pastoor schenkt latterlijk alles weg, tot zijn hemden en tabbaard toe... Herhaaldelijk spreekt hij zijn voorkeur uit voor de armen, de allerarmsten.

— "Ende omme dat dit mijn testament onde uttersten wille te

vlytigher ende beter volbracht mochte worden, soo ist dat ick hertelijck) bidde door onse ghemeeene vrientſchap ende met betrouwe(n) van vercrýghen, designere ende stelle (tot) executeurs van dit mijn testament alsvoren; den Eerw. Heere David, Franciscus) Meinjaert, Canonick vande cathedrale kercke binnen Iper; D'Heer Adaert Bonaert, hofman der stede (van) Iper; Guilliamus Vanpeene, voorschepen deser prochie ende Franciscus) Demay, hemliede(n) t(en) kerckelicxten, door al wat mij moghelijk is, biddende de executie op het spoedichste laten ende gheven tot enen) godtpennynck, -- bleene bekentnisse (= erkentelijckheid?) van eenen zoo bysonderen dienst an mijne gheb(eyd)e executeurs. Eerst an Mijn Heere den Canonick Meinjaert eene) zilveren coppetabe met de wapen(en) van mijn heere de bisschop Simoen (Priester Simons, tweede bisschop van Iper - 1584-1603 -); an mijn heer Bonaert, een(en) zilveren croet (= drinkbeke) met ghal(ycke) wapen(en) vergult; an Guilliamus Vanpeene ende Franciscus) Demay bijde twee, s'lek van hemlieden) vijftich gulden cents, eene ghifte ende niet condigne (= erenwaardig) dan dienst, maer commen(de) uut een gunstich herte.

— "Voorder reserverende t' mijnder goet duncken t' vermeerderers ofte verminders dit instrument, verclarende voor Godt (ende de) werelt dat ick het selfste verkenne ende declarere -----
 ----- (onderste gedeelte van dit blad weggebeurd...).

p. 12. "Compare(nde) voor bailliu ende Schepenen der prochie ende kerckeliche) van Kenijn(ge) in persooone d' heer ende Meester Jan Dedekere, pastoor deser prochie, de wel(che) heeft verclaert hoe het contract vervanghen in dese minuta (= oorspronkelijcke akte) by den voorn(aemden) pastoor onderteeckent. Ende ghetuyghen heer Isebaert Cornette ende heer Franciscus) Bonaert zijn testament ende utterstem wille is, dewel(che) hier naer zijne doot beghent punctuel volbracht te hebben. 't Jonne bij hem, in teghenworddich(eyt) d' here Franciscus) Sojer, bailliu, Guilliamus Vanpeene ende Jan Peel, de Schepenen, verclaert heeft daer over versocht onse kennisse ende ghetuyghenisse onder 't hantteeken van onsen Greffier.

Gedaen op den xxiiist(en) Januury xv^e vijfenveertich (= 1645).

Voorenden.

Onder stont <met een hanteecken>

F. Soijer
<de 'basiliu'>

R. Pierloot (zeer wsch. de greffier v. Ren.)
met een hanteecken

Guillames Van Keene
<voorschepen>

Jan Peel
met een hanteecken

<lager>: Dit was volscr(even) door mij, ondschreeven,
den 6^{en} Ja(nuary) 1647

P. F. Vaucquet
Costere in Keny(ngh)e.

Leer veel van de familiënamen, die voorkomen in dit allezins zeer merkwaardig testament, zijn in latere jaren nog terug te vinden te Reninge. Men raadplage hiernopent b.v. dln. 35-41 van onze ZANTINGEN, waar wij een alfabetische INVENTAARIS VAN DE FAMILIËNAMEN, uit de periode 1679-1729, publiceerden (366 blz.).

De naam van de Pastoor: Dedecker-e, hebben/ genoemde periode echter niet ontmoet te Reninge. We herhalen terloops dat hij als klassiek-gevoerde - volgens het gebruik van zijn tijd - zijn familiënaam een latyns kleurtje had gegeven: Geboren als Jan Dedecker-e werd hij priester: Joannes Deckerius (cfr Sideroen Dehorsche, uit Merkem, die als Jezuïet de naam: Sidronius Hosschius aannam; of nog: Corneel Jansen, die als zevende bisschop van Ieper de geschiedenis inging als: Cornelius Jansenius - (1625-1678) - en viert theologisch systeem in betrekking tot de genade en de predestinatie (> cf. zijn 'Augustinus') veel geestelijke verwarring zal veroorzaken).

Petrus Lowier - in 1693 - nog koster te Reninge - zal wel een verwant (of afstammeling!) zijn van baljuw Soijer. De naam van:

Greffier R. Pierloot vinden wij later terug bij Clara, Theresia Pierloot, die op 6 december 1689 te Reninge in het huwelyk treedt met Judocus Vanbelleghem, - en bij Mathias Pierloot, landbouwer te Reninge, gehuwd met Anna Wayenbergh. 'Matthieu' had op 2-10-1697 twee dochters in leven, die 'ouder' waren dan 12 jaar (zie de tellingslijst van de Heerlijkheid van Reninge, d. d. 2-10-1697). Hij overleed de 4de april 1704.

Guillames Vanpeene, voorschepen te Reninge en één van de testamentuitvoerders van Pastoor Dedecker-e, droeg eveneens een familiënaam

die later nog lang zal voortleven te Reninge. We vermoemen hier alleen : Vanpeene Joannes-Baptista, brouwer aldaar, die de 12de augustus 1687 trouwt te Reninge met Jacoba Stalins - of nog : Margarita Vanpeene, (echtgenote van Christophorus Scalongie) die een zoon krijgt te Reninge op 21 maart 1714

De familienaam Peel was een zeer verspreide naam te Reninge. Naast Jan Peel (schepen in 1645) vermelden we hier alleenlijk : Petrus Peel, wiens weduwe, Alexandrina Houchaert, op 27 november 1686, hertrouwt met Adrianus Veronersch, — en holandus, Augustinus Peel, die gehuwd is met Dorothea, Rosa Proot, die hem de 16de maart 1729 een zoon schenkt.

Wie dit lange testament van Pastoor Dedacker-e met aandacht heeft gelezen, kan - o. i. - alleen bewondering en eerbied opbrengen voor zo'n priesterfiguur. Hij was een diep-gelovige, ijverige herder, die zijn parochianen door en door kende. Ze waren in zijn hart en zijn gedachte. Hoevelen zijn niet name vermeld en op een of andere manier door hem bezigtigd in dit 'instrument' van zijn 'uttersten wille'?

"De hongrigen spijzen, de naakten kleden", deze bindende voorschriften van het Evangelie; werden door deze vrome, landse priester, werkelijk verstaan en beleefd. Hij trachtte - naar best vermogen - de nood van zijn arme parochianen te verzachten. Hij deed dit omdat hij de heilige waarde van de aalmoes begreep en de 'leden Christi' de vertroosting van het medelijden van O. L. Heer wilde brengen.

een 'boenenpriester', nederig van voorkomen, bescheiden van taal, vol discretie en tact, doordrongen van bovennatuurlijke geest, voor wie de caritas als vanzelfsprekend was: zo stel ik me deze pastoor voor.

Iemand naar het hart van de heilige Vincentius a Paulo (1576-1660), zijn tijdgenoot.

E. H. Jan Dedackere: een goede geestelijke met een groot plichtsbesef, weldadig, doodeenvoudig, aandachtig en zacht, maar ook diep-bewust van zijn eigen tekortkomingen; zo zie ik hem...

Dat hij ook gebreken ^{heeft} zegt hij zelf (hij noemt zichzelf een 'onweirdich' priester, hij spreekt meermalen over 'het pack der sonders' en over 'een grondhertich berauw'). Hij 'recommandeert' zich herhaaldelijk in de gebeden van anderen, voornamelijk van de 'leden Christi', dat zijn de armen. Hij vertrouwt erop dat hij 'door de allemoeste' en 'het ghebet' 'de quyttschelt' van zijn 'schult' zal verwerven.

En vraag moeten wij toch nog stellen.

Was pastoor Bedecker(e) een(zeer)rijk man?

Heeft hij wat geërfd vanwege zijn familie, zowel van vaderszijde als van moederskant? Zijn broers en zusters (waaronder een of meer uit het tweede huwelijk van zijn vader Passchier) waren voor 1645 reeds gestorven. Zijn vader was een enige zoon, zijn grootvader wellicht ook, zijn overgrootvader alleszins.

Wor zover hij weet heeft hij "gheene maghen" van 'vaderszijde'. Er zijn er wel 'eenighe' van derden graede, van zijn 'moederszijde', doch 'de schulden ten sterfhuyse' van zijn 'moedere exeresseerden het goet'...

De pastoor verklaart dat hij 'niet van eenen stuyver verrycht' werd 'door eenig van' zijn 'vrienden (ofte maghen)'...

'De tijdelijke' goederen die hij bezit, heeft hij verworven 'occasione officii', krachtens zijn ambt als pastoor van Reninge.

Wij weten uit de "Staet ende declaratie der goederen en lasten van de pastorije, Kerke ende gebeneficierde Cappellanije der parochie van Reninge, van daten 12. april 1787" - opgesteld door L. E. H. Ramault - dat de pastoor van een zo belangrijke parochie een groot inkomen genoot. L. E. H. Ramault 'declareert' een netto-inkomen van 2.181 pd. 15 sch. 8 $\frac{4}{10}$ penn. 's jaars.

Pastoor Bedecker(e) is begin januari 1645 al het 47ste jaar van zijn 'cuere' (cura), zijn kenderschap te Reninge, "inghetreden". Uiteraard kan hij "occasione officii" heel wat 'tijdelijke goederen' bijeengegaard hebben.

Zoals wij hem uit zijn testament kennen, zal hij, in al die jaren, ongetwijfeld menigvuldige aalmoezen geschonken hebben aan een groot aantal arme mensen, die zich op zijn parochie bevinden.

Doch aangezien deze goederen "vande kerke commen", wil hij alles - bij testament - doen terugkeren naar de parochie (de kerk, de 'dirc'h', de 'bedeckte armen', enz.).

Vergeeten wij niet dat Pastoor Joannes Bedeckere nog geen 4 maanden voordien, nl. op 29 september 1644 een 'gebeneficierde cappellanie' had 'gefondeert' te Reninge, 'gedoteert met negenhondert ponden gr. vl.', hetzij 10.000 pd. paris. Het gemeentebestuur had deze belangrijke som aanvaard, die tegen 5% interest, aan de kapelaan een 'vast inkomen' verzekerde van 540 pd. par. Het kapitaal - ingebracht door de Pastoor vertegenwoordigde wellicht vijf keer het totaal van zijn jaarlijkse inkomsten.

Hoeveel hij op 6 januari 1645 bij testament wegshenkt, kunnen wij slechts bij benadering weten. Sommige goederen worden in natura verstrekt; een ander deel is ons onbekend omdat er verscheidene spijtige leemten zijn in het afschrift, dat wij ter inzage hadden. In ieder geval:

Het is 'de laatste begheerte', 'de uittersten wille' van Pastoor Dedekere alles wat hij bezit weg te geven, en te besteden aan 'goede werken', in en buiten de parochie.

Misschien kan een plaatselijk historicus het totale bedrag voor zover dit uit de tekst mogelijk is - nader berekenen --- Doch het zal niet gemakkelijk zijn.

Het alles wat voorafgaat is het onwederlegbaar dat er in vroegere tijden veel arme mensen en gezinnen waren te Reninge, waarvan de meesten 'geassisteert inde onderhouden' werden van den 'disch'. Dit nog maar eens blijken uit volgend document, dat we terugvonden in het kerkarchief van genoemde parochie.

Op een los blad, dubbel-gevouwen, troffen wij een lijst aan van de gezinshoofden (waaronder ook alleenstaanden, weduwen en weduwnaars - met of zonder kinderen ten laste -, jonggezellen, ongehuwde vrouwen, enz.), die in de jaren 1680 en vóór te 'Renynghe' woonden.

Deze lijst dateert zekerlijk van vóór 1 februari 1694, want Petrus Gheerynck - van wie wij uit het RMO weten dat hij op die datum begraven werd - staat er nog op vermeld. Ze is van vóór 8-8-1685 (zie n. 62-44845).

Voorts bevat deze lijst niet alle gezinshoofden van de parochie, want Noord-Over en de heerlijkheid van Hofland werden er niet in opgenomen.

We vestigen er de aandacht op dat alleen om de familie-hoofden gaat. De vrouwen waarvan de echtgenoot in leven is worden niet genaamd en evenmin de thuiswonende kinderen. We kennen dus het juiste aantal inwoners niet.

Toch acht ik het nuttig de lijst te publiceren. Gemakshalve zullen wij de gezinshoofden een nummer meegeven.

Eerst komen ter sprake de:

" INWOONERS DER HEERELICH(ED)E VANDE HEERE IN RENYNCKE "

p. 1. - 1: Meesterre Ph(i)lippes Isebrant (een' cherugin', + R. 28-4-1702.

Hij was gehuwd met Maria Fronsart. Dit echtpaar wordt ver-
noemd in de tellings-bordereel van 2-10-1697. Ze hadden toen
een zoon 'van meer dan 14 jaar' en twee dochters 'boven de 12 jaar'
bij hen thuis. Vrouw en kinderen worden in de oudere lijst niet
genaamd. Dit om 'een voorbeeld te geven).

- 2 : Carel Schillewaert, d'oude (= senior).
- 3 : Mattheüs Coemelch
- 4 : Fran(ciscus) dehoucq, ju(nio)r.
- 5 : Jean Couche.
- 6 : W(du)a Jan Hollebeque (= Cornalia Vanpeene?).
- 7 : Ferdinandus Schillewaert.
- 8 : Pieter Becaert.
- 9 : Jan Devicq.
- 10 : W(du)a Jan Degribe.
- 11 : Jaacquemyncken Devicq (begraven 7-2-1699 - RMO 42 v° n. 4).
- 12 : Jacques Devicq († R. tussen 13 en 17 februari 1694).
— We weten heel wat bijzonderheden over al deze en volgende
'gezinshoofden', doch het is hier niet de plaats om dit te
melden...
- 13 : Jan Vannieuwercke.
- 14 : Hendrycq Devicq.
- 15 : Jan denuwelaere.
- 16 : Laurent Norry.
- 17 : Jan Kersteman.
- 18 : Jan Vermote.
- 19 : Pieter Comeine (V.R. 20-6-1694). V.wil zeggen: begraven.
- 20 : Pieter Gheerynck (V.R. - we zeiden het reeds - de 1ste februari 1694).
- 21 : Pieter Borry.
- 22 : Jacques Provengier (V.R. 22-4-1694).
- 23 : Nicolaüs Lignael.
- 24 : Christiaens Vandenberghe.
- 25 : Alexandre Platevoet.
- 26 : W(du)a Jan Provoost.
- 27 : Pieter Ghesquiere.
- 28 : W(du)a Michiel Vorecke.
- 29 : Pieter Vandenberghe.
- 30 : Christiaens Vanvleteren (V.R. 9-12-1694).

- 31) Franciscus Vermeersch.
- 32) Joris Senesael.
- 33) Jacques Savers.
- 34) Wilduya Jan Poot.
- 35) Wilduya Jan Vissene.
- 36) Jan Coppoen.
- 37) Franciscus Malebranche.
- 38) Jacques Hovaere.
- 39) Jaecq(uas) Lillaire.
- 40) Adriaen Vanacker.
- 41) Pieter Schillewaert.
- 42) Jaecq(ue)s Kerckhove.
- 43) Jan-Bapt(iste) Rooze.
- 44) Maerten Ellegodt.
- 45) Putschier Houcq, zu(nior), met een vraagteken na Ju(nior).
- 46) Jaecq(uas) Houcq, filius Jovs.
- 47) Jaecq(ue)s Verplaatse.
- 48) Simoen Depuydt.
- 49) Wilduya Jan Makelbeque (We kennen een Johannes Macqualbeke x R.
17-8-1680 met Petronilla PIEREN-S en ook een zekere Maria —?—,
'vidua Joannis Macqualbeke', v 25-8-1694).
- 50) Jaecq(ue)s Gardin.
- 51) Jan Dewijnt.
- 52) Anthoine Declercq.
- 53) Pieter Maerten.
- 54) Jovs Pauwels.
- 55) Jan Brunael (v R. tussen 5 en 21-10-1694).
- 56) Mailliaert Annet.
- 57) Fran(çois) Vandenberghe.
- 58) Gilles Provoost (v R. 15-9-1695).
- 59) Jaecq(ue)s Scheers.
- 60) Marijn Debrune.
- 61) Fran(çois) Jacques.
- 62) Lodewijc Halbeys (ook ABEY, zijn weduwe, Joanna Dehoucq, hertrouwde
R. 8-8-1685 met Jacobus DESAFFRE).
- 63) Carol Schillewaert, zu(nior).

- 64) Guill(iaum)es Ellegodt.
 - 65) Pieter Prez.
 - 66) Jaecq(ue)s Bourslette.
 - 67) Pieter Predom
 - 68) Vi(du)a Anthoine -----?
 - 69) Anthoine -----? De familiënamen van nrs. 68 en 69 zijn niet met zekerheid te identificeren wegens waterschade.
- p. 2.
- 70) Roalant Boussaert.
 - 71) Dominicus Vermeer.
 - 72) Michiel Rijdinck (zijn weduwe, Maria ---? v 24-9-1694).
 - 73) Michiel Tureq.
 - 74) Marijn Brabant. (> vanbrabant)
 - 75) Adriaen Demolder.
 - 76) Pieter Barze.
 - 77) Andries Vanacker.
 - 78) Guill(iaum)es Halewijn.
 - 79) Lodewijc Coemelck.
 - 80) Charles Vermeer.
 - 81) Laurents Vandoorne.
 - 82) Jaecq(ue)s Bonnet.
 - 83) Steven Neuville. (v R. 6-3-1695).
 - 84) Jaecq(ue)s Marlevede.
 - 85) Thomas Pyssonier.
 - 86) Joris Pattyn.
 - 87) Frederijc Houcq.
 - 88) Jan Bervoet.
 - 89) Frans Torhout.
 - 90) Cornelius Toulouze.
 - 91) Guill(iaum)es Deurwaerdre, junior.
 - 92) Guill(iaum)es Deurwaerdre, d'oude.
 - 93) Jan Syx.
 - 94) Guill(iaum)es Quaetgebeur.
 - 95) Matthijs Halewijn.
 - 96) Vi(du)a Laurents Accou.
 - 97) Jan Vandervoerde.
 - 98) Cornelius Vandervoerde.

- 99) Pieter Orael.
- 100) Andrius Vanecke.
- 101) Meesterre Pieter Deman (Magister Petrus Deman, een weduwnaar, hertrouwt op 3 oktober 1697 met Cristina Vandenberghe, weduwe van Cornelius Schoolmeesters).
- 102) Jaacques Depoorter.
- 103) Françoys Schillewaert.
- 104) Johannes Bogaert.
- 105) Pieter Brant.
- 106) Pieter Hantpoorter.
- 107) Jaacques Bou-----? } met voldoende leetbaar door waterschade.
- 108) ----- Storme? }
- 109) Françoys Dequidt.
- 110) Pieter Lugghe.
- 111) Jan Storme.
- 112) Jan Deberch.
- 113) Sieuze Charel Waels ('fermier', +R. 25-12-1702) (RMO 442°, n. 17).
- 114) Ferdinandus Deghelper.
- 115) Andrius Vandaele.
- 116) Sieuze Jan Navegheer (+R. 16-6-1705) (RMO 45°, n. 24).
- 117) Gilles Houcq, arme.
- 118) Nicolais Goethals.
- 119) Pieter Willems.
- 120) Jooris Snieg.
- 121) Pieter Peel.
- 122) Adriaens Vermeersch.
- 123) Françoys Tratsaert (+R. 5-3-1685 met Maria Willeman).
- 124) Jan Boogaert (cf. 104).
- 125) Cornélius Boussette.
- 126) Marijn Deschapper.
- 127) Françoys Vanecke.
- 128) Heer ende Meesterre Jan-Baptiste Campe (pastoor van Reninge).
- 129) Heer ende Meesterre Christiaan Delohem (kapelaan van Reninge).
- 130) Pieter Blomme.
- 131) Maerten Devos.
- 132) Jooris Allaert.
- 133) Hondevrouw, (Mademoiselle Marie, Thérèse) Carlier-s.

- 134) Jan Battaille.
- 135) Boudwijn Provoost.
- 136) Jan Curelier.
- 137) Joos Mesure, jul(nio)72.
- 138) Jaecq(ue)s Proot.
- 139) Nicolais Cataloigna.
- 140) Jacob Billiet.
- 141) Jan-Baptiste Lombaert (= de 'graffier' van Reninge).
- 142) Jacob Fille.
- 143) Pieter Vannieuwercke, jul(nio)72.
- 144) Jaecq(ue)s Vangheluwers.
- 145) Willem Jan Billiet (dat moet Jacoba Snick zijn, V.R. 2-3-1695).
- 146) François Clemmesseune.
- 147) Petrus Souvier (sinds jaren hofster te Reninge).
- 148) Dheer Matthijs Pierloot.
- 149) Jan-Baptistye Spriet.
- 150) Jaecq(ue)s Vincq.
- 151) Joannes Billiet.
- p. 3. - 152) Joos Vanbelle.
- 153) Joos Messamble.
- 154) Pauwels Jaecques.
- 155) Marie Jaecq(ue)s.
- 156) Matthieu Vandenbutteke (geluud met Maria Pacquet; hij overlijdt te Reninge op 25 november 1709).

— "INWOONDERS GEBASSISTEERT ENDE ONDERHOUDEN VANDEN DISCH
ONDER D'HEERE VANDE CEURE" —

terloops stal ik mij de vraag of woord 'ceura' (= keur) hier niet moet worden verstaan in zijn middeleeuwse betekenis; in de zin van b.v.: 'de keuren der Vlaamse gemeenten'. Een keur was een oorkonde waarbij de landsheer één of méér plaatselijke voorrechten toekende.

'Natus(a) sub cura' - een gezegde; dat we telkens weer terugvinden in oude documenten van Reninge - zou dan betekenen; geboren in dit deel van het grondgebied van Reninge dat certijds dergelijke voorrechten van de landsheer (in casu; de graaf) ontvingers had. Men weet dat een groot deel van de parochie tot de kastelenij van Veurne behoorde, die een keurboek bezat.

'Sub cura' zou gewoon beduiden: de heerlijkheid 'vanden heere in

Reninghe', te onderscheiden van de "Heerelichede van 't Hofland",
 derze van 't Laetschip' en 'Noortover', gebiedsdelen die wel bij de
 parochie behoorden, maar niet onder de bevoegdheid van de
 dorpsheer vielen. Ik kan me echter best vergissen.

Pastoor Joannes Deckerius heeft ^{het} in zijn testament over het
 xlvj^{jaar} (synder) cuere (= cura), waarmee hij hier toch wel het
 47ste jaar van zijn herderschap bedoelt ...

Nu terug naar de 'dischgenoten' onder d'Heere vande Cura':
 Ook hier nummeren wij:

- 1) Pieter Devicq.
- 2) Vi(du)a Mailliæert Arnout.
- 3) W(du)a Cornel(iu)s Deman. (RMO 47° lezen wij onder nr. 23:
 + R. 28-6-1709: 'Jacoba Mahieu, vidua Cornelii Deman, pauper
 peregrina'. Een 'Jacoba Mahieu' was te Reninge op 2 februari
 1687 getrouwd met een Cornelius Deman. Als weduwe kreeg zij
 de 24ste september 1699 een 'onwettige zoon' bij Joannes Honghe-
 val. Als het om dezelfde personen gaat dan kan onze lijst
 niet vóór 2-2-1687 opgesteld zijn. Wat doen we dan met
 nr. 62: Lodewijc Habety's? (cf. supra).
- 4) Vi(du)a Fran(coi)s Devroe (= Maria Deprez, v R. 21-10-1694; RMO
 9° n. 51) waar er staat: 'Maria --- n.i., vidua (Francisci)
 Devroe, pauper').
- 5) Joos Houvenagel.
- 6) Vi(du)a Jaecq(ue)s Everaert (hij was al weduwe van Joannes
 Goutry, toen zij de 16de augustus 1684 hertrouwde met Jacobus
 Everaert).
- 7) W(du)a Joos Verbrugghe.
- 8) Sebastiaen Dolphen.
- 9) Vi(du)a Sebastiaen Dolphen, d'oude.
- 10) Vi(du)a Jan Vandenabeele.
- 11) Vi(du)a Jaecq(ue)s Cuvella.
- 12) W(du)a Jaecq(ue)s Teesen.
- 13) Pieter Lesentier.
- 14) Jan Demoen.
- 15) Albert Benaunt.

- 16) Wi(du)ya Jan Smicq.
- 17) Wi(du)ya Gabriël Dolphen (een zekere 'Joanna ---- n.i., vidua Gabriëli's Dolphen, senioris'; v R. 25-2-1695).
- 18) Wi(du)ya Andriës Vandorbilcke.
- 19) Fran(çoi)s Herman.
- 20) Pieter Isaacq.
- 21) Corn(eli)s Houcq.
- 22) Gilles Houcq, d'oude.
- 23) Passchier Houcq, d'oude (+ R. 19-7-1706 'subitanea morte').
- 24) Jan Houcq.
- 25) Dierycq Toulouse.
- 26) Denijs Mollet.
- 27) Wi(du)ya Pieterz Provenzier.
- 28) Petronella Flahaun (v R. 3-1-1697).
- 29) Jan Turcq.
- 30) Wi(du)ya Mailliardt Cousette (Andrea ---- n.i., v R. 8-1-1695).
- 31) Fran(çoi)s Allaent.
- 32) Wi(du)ya Ingel Delays.

Pastoor Dedeckere spreekt in zijn testament van 'publieke' en 'bedachte aermen' te Reninghe.

We telden onder de Heerlijckheid 'vanden Heere in Renynghe' niet minder dan 32 gezinnen, weduonaars en weduwen (met of zonder kinderen ten laste) en andere noodlijdenden, die 'geassisteerde onderhouden' werden 'vanden d'isch'. De staat betaalde toen geen pensioenen uit. Vijftien van de 32 van ^{de} ondersteunde gezinshoofden waren weduwen. Ook bejaarde mannen leden vaak gebrek (cf. de nrs. 9, 22; 23). Er waren een aantal 'aerme menagien'.

De lijst vernoemt in totaal 188 gezinshoofden, die onder de 'Heerlijckedye van Renynghe' woonden. Daarvan zijn er 33 'dischgenoten', d. i. 17 op honderd... Als we — om het cijfer laag te houden — slechts twee personen rekenen per arm'gezin', dan zijn dat nog altijd 64 mensen, d. i. een tiende van de 'inwoonders' 'onder d'Heere vande ceure' --- Wat veel is.

We kennen uit dezelfde lijst ook de:

"INWOONDERS DER HEERELICHEDE VANT LAETSCHIP
IN RENYNGHE."

Ook hier gaat het alleen om de 'gezinshoofden'. Wij sommen op:

- 1) D'Heer Plezjus Einzaam (= lange jaren baljuw).
- 2) Gléuz François Paeldyneq (= landmeter, arpenteur).
- 3) Anthoine Demelly.
- 4) Sebastiaen Devos.
- 5) Jan Depuyt.
- 6) Anthoine Druelle.
- 7) Anthoine Rooze.
- 8) Carel Porreze.
- 9) Anthoine Hurtré.
- 10) Jaecq(ues) Jacon.
- 11) Adriaen Dewulf.
- 12) Jan Depoorter.
- 13) Jan Petit.
- 14) Jan Hennaert.
- 15) Fran(çoi)s Verburck.
- 16) Bartholomeüs Dantain.
- 17) Joos Mesure, d'oudye.
- 18) Guillaume's Arnout.
- 19) Ph(é)lippes Malebranche.
- 20) Adriaen Anneeze.
- 21) Jan Vaet.
- 22) Adolf Delbreucq.
- 23) Ignae's Vangelunen.
- 24) Ph(é)lippes Vansteene.
- 25) Marie Demeyere.
- 26) Guislain Vercaemer.
- 27) Fran(çoi)s Demey.
- 28) Jan Maerten.
- 29) Pieter Louys.

De tellinglijst van het 'Laetschip' van Reninge, opgemaakt door griffier Jan-Baptist Lombaert, en gedateerd 'le vingt sixiesme octobre 1697', is bewaard gebleven in het dossier van de Volkstelling in de Acht Parochies, anno 1697 (uitgegeven door H. Ronse-De Craene, in het Jaarboek 1979 van het Vlaams Centrum voor Genealogie en Heraldiek (Kortemark - Handzame 1980)

Voor het 'Laetschip van Reninge' leest de bladzijden 165-167. Er werden daar toen 23 woonsten geteld, waarin 27 families gehuisvest. Het aantal inwoners bedroeg: 124 (23 mannen; 23 vrouwen; 7e garçons de famille de l'age de 14 ans passé; 6e jeunes filles de l'age de 12 ans passé; 30 kleine jongens ('dessous les 14 ans'), 21 kleine meisjes ('dessous les 12 ans') en 6 inwonende knechten (valets) en 8 inwonende meiden ('servantes').

Ik denk dat het de moeite loont de tellingstabel van 26 oktober 1697 te vergelijken met de lijst die wij in het kerkarchief van Reninge vonden. We nemen ze daarom integraal over (met de getallenreeksen die de samenstelling de 'families' aanduiden. We nummeren echter niet de huizen doch de gezinshoofden. Er zijn er 27; t.w.:

- 1) damoiselle Mechline, Françoise Campe, veuve (= weduwe) de Sleur;
Pierre Eynsaem, defunct bailly (1 R. 28-8-1697: 2 Lominus) Petrus, ballivus hujus parochie - RMO 41 v°, n. 10-)
- 2) François Paeldincq, arpenteur
- 3) Adrien Vermeersch, fermier
- 4) Marie de Meire, jeune fille
Deze drie 'gezinshoofden' wonen in huis nr. 2.
- 5) Adrien de Wulf, cabarettier
- 6) Anthoine de Meilly, fermier
- 7) Bartholomey Dantain, tailleur
- 8) Laurence, veuve de Jacque de Vynq
(pauvre: doorstreept!).
- 9) Catherine, veuve de François Allaert
Nrs. 8 en 9 delen dezelfde woonst.
- 10) Jacque Maerten, fermier
- 11) Philippe van Steene, charpentier

: 0-1 1-1 1-2 0-1 = 7

: 1-0 0-1 0-0 0-0 = 2

: 1-1 0-0 2-1 0-1 = 6

: 0-0 0-1 0-0 0-0 = 1

: 1-1 0-1 5-2 1-1 = 12

: 1-1 0-0 0-0 0-1 = 3

: 1-1 1-0 0-0 0-0 = 3

: 0-1 0-0 0-0 0-1 = 2

: 0-1 0-0 0-0 0-0 = 1

: 1-1 1-0 1-1 0-1 = 6

: 1-1 1-0 2-2 2-0 = 9

-12) Adolph Delbrou, cordonnier	1-0 1-0 0-2 0-0 = 4
-13) Josse Mesure, saretier	1-1 0-1 2-0 0-0 = 5
-14) Jean Petit, charon	1-1 0-0 0-2 1-0 = 5
-15) Adrien van Gheluwen, tisseran	1-1 0-0 2-0 0-0 = 4
-16) Philippe Malabranche, saretier	1-1 0-0 2-0 0-0 = 4
-17) Ignace van Gheluwen, tailleur	1-1 0-0 2-1 0-0 = 5
-18) Jean de Ruydt, fermier	1-1 0-0 3-2 2-1 = 10
-19) Jean Coucke, tisseran	1-1 0-0 1-1 0-0 = 4
-20) Jacque Verplatse, laboureur	1-1 1-0 2-1 0-0 = 6
-21) Carel Porrege, journalier	1-0 0-0 0-0 0-1 = 2
-22) Domin Vermerre, journalier	1-1 0-0 0-1 0-0 = 3
-23) Anthoine Roose, journalier	1-1 0-0 2-2 0-0 = 6
-24) Jean Hennaert, journalier	1-1 0-0 2-0 0-0 = 4
-25) Pierre Louis, journalier	1-1 0-0 0-1 0-0 = 3
-26) Jacque Falon / fontiere bezing voor facon, journalier	1-1 1-1 0-0 0-0 = 4
-27) Anthoine Meeus, journalier	1-1 0-0 1-0 0-0 = 3
	<hr/>
	23-23 7-6 30-21 6-8 = 124

De lijst van de Volkstelling bevat de namen van 27 'gezinshoofden', de oudere lijst uit het Kerkarchief telt er 29. Deze laatste vermeldt een tiental personen, welke niet voorkomen op de tellingsstabel van 1697. Sommigen ervan zijn sindsdien overleden, b.v. baljuw Petrus Einzaem (v 28-8-1697), Sebastiaan Devos, waarvan de weduwe - Françoise Sniek - de 11de juni 1696 te Keninge hertrouwt met Jacobus (Jacque) Maerten, Lauronse (Desants), weduwe van Jacque de Vyneg, v R. 28-9-1695. Anderen zijn verhuisd, zoals b.v. Catharina (Depoorter), weduwe van Franchois Alloert, welke de 13de maart 1701 te Keninge zal sterven.

Er zijn ook verscheidene 'nieuwe' gezinnen in 't Laetschip komen wonen, b.v. de families Adrien van Gheluwen, Jan Coucke, Jacque Verplatse, Domin Vermerre, Anthoine Meeus. De bevolking van de heerlijkheid is voor een deel 'vernieuwd'.

We mogen dus gerust aannemen dat de lijst van het Kerkarchief 'ettelijke' jaren voor 1697 werd aangelegd; vermoedelijk in de jaren '80. Een nadere datum kunnen wij niet geven.

DE PAROCHIEREGISTERS VAN RENINGE (1796-1797).

WOORD VOORAF

Tot beter begrip van de Parochieregisters van Reninge uit de jaren 1796 en 1797 kan het nuttig zijn een beeld te schetsen van de tijd waarin ze geschreven werden: "den slechtsten tijd dien men pijnzen kan" (schrijft Constant Tamborjn, in zijn "Geschiedenis van Elverdinghe").

Men herinnere zich dat de Bastille te Parijs — "symbool" van het feodale regime — op 14 juli 1789 door de Franse Revolutionairen was ingenomen geworden. Op 4 augustus bekrachtigt de Constituerende Vergadering de vernietiging van de vroegere staatsvorm. Alle privileges worden afgeschaft: tienden, karweien, willekeurige belastingen, scheiding der maatschappelijke klassen, enz. De afschaffing der kloostergeloften volgt spoedig. Op 12 juli 1790 wordt de 'Burgerlijke constitutie der geestelijkheid' gestemd, waarbij, o.m., de kerkelijke goederen worden geconfisceerd. De geestelijken die de Burgerlijke Constitutie weigeren te erkennen worden meedogenloos vervolgd. Men denke aan de bloedbaden — september 1792 — in de Abdij, in de Carmel, in het Châtelet te Parijs. De koning en de koningin worden in 1793 ter dood veroordeeld. Een ware burgeroorlog breekt los, b.v. in de Vendée (1793-1795). In februari 1795 wordt de scheiding van Kerk en Staat uitgeroepen. De meest vreemde credienten ontwikkelen zich: de credient van het Oppervezen, de theophilantropie, de credient der Pede en de 'vandaagse credient'.

Ook in onze streek had de revolutie tragische consequenties, al ontging zij voor een deel de meest bloedige periode.

Om de gebeurtenissen, die zich hier voordeden, enigszins voor ogen te roepen, benuttigen wij de 'Annales' van de Abdij O.-L.-Vrouw Ter-Nieuwe-Plant (of Roerbrugge Dames) te Ieper. Dom Anselm Hoste, abt van de Sint-Freetersabdij van Steenbrugge, schreef in 1986 — ter gelegenheid van ^{het} 1750-jarig bestaan van de abdij Ter-Nieuwe-Plant — een merkwaardige historiek van dit klooster, waarbij hij overvloedig uit de reeds genoemde 'Annales' putte.

We doen dit nog om een andere reden. De laatste 'abdis' van Ter-Nieuwe-Plant (1781-1793), Anne-Marie DE MOLDER, was geboortig van Reninge, en nog andere religieuzen waren van dezelfde parochie afkomstig.

Mij citeren:

"1788... kende een ongehoord harde winter. Het voor van 14 november 1788 tot 14 jan. 1789." Op 30 april 1792 kwamen 1600 Fransen in de omgeving van Veurne. — De 17de juni (< sloegen >) wel 8.000 Fransen hun tenten op aan de rand van de stad (< Ieper >) — Begin september stroomden wel 1.500 Franse priesters en religieuzen de stad binnen. Ze waren berooid tot en met.

— Op 13 januari 1793, vergaardag van de wijding van onze abdis, Anne-Marie de Molder, kwamen de Fransen naar het klooster... Ze zegden dat ze de zusters de vrijheid kwamen schenken... Op 19 mei 1793 kwamen 18.000 Fransen te Ieper aan — Op 19 mei wordt abdis de Molder stervensziek, zij overlijdt op Sakramentsdag, 30 mei. Op 1 juni... wordt haar lichaam begraven op het kerkhof van Boezinge, op aandringen van haar broer François de Molder. — De abdiskeurze, gepland voor 17 september, kon niet doorgaan wegens de dreiging van de oorlog. De Fransen verdreven de Oostenrijkers en onderwerpen de stad aan een bombardement. — Op 25 april 1794 werd de abdij van Eversam door Franse troepen in brand gestoken... Op 10 mei 1794 zagen we zelf hoe de fraaie abdij van Voormezele in brand stond... Op 3 juni 1794, circa 21 uur, zagen we hoe het klooster van de Grauwe Tusters te Ieper volledig uitbrandde. 6 Anderendaags werd ons klooster beschoten... Op 7 juni, Pinksteren, was er een hevig bombardement; de ganse stad was in alarmtoestand... de fatale dag was 12 juni 1794. (Ons) klooster ging volledig in de brand op... — Op 17 juni ging de stadsmagistraat (van Ieper) naar Hamertinge om er bij de Franse generaal de kapitulatie te ondertekenen. (Er) werden al dadelijk hoge belastingen opgelegd. Wij waren verplicht ons zilverwerk te doen smelten... alles wat ons restte — Er heerste een grote graanschaarste. Twee van onze zusters gingen op 30 december 1795 naar Keurne en lieten een hoewelheid graan met de boot naar Ieper verschepen — Op 1 september 1796 werd de opheffing van alle kloosters bij dekreet uitgeroepen. Tusters die aan verpleging deden of onderricht gaven werden uitgezonderd van die maatregel... Op 11 maart 1797 ontvingen wij een brief vanwege het Leiedepartement waardoor ons klooster niet opgeheven werd. We moesten wel allemaal het religieuze kleed afleggen. Op 12 sept. 1797 overleed Moeder Prioress Marie-Angèle Verhaede. De zusters kiezen als opvolgster Dame Marie-Claire Declercq, uit Reninge afkomstig (en ca. 39 jaar oud).

Op 28 maart 1798 wordt onze abdijhoere te Beveren verkocht en op 17 april 1798 wat nog overbleef van onze abdij te Ieper alsook onze molen te Beveren.

Deze citaten — niet altijd woordelijk overgenomen — zeggen veel over de sfeer welke in onze streek heerste, totdat de godsdienstvrijheid hersteld werd door het Concordaat van 15 juli 1801 tussen Napoleon en Paus Pius VII.

DOOPREGISTER 1796

VANAF 24 AUGUSTUS.

p. 1. 1) We geven voor deze eerste doopakte de volledige tekst. De notities zijn in de jaren 1796-1797 veel omstandiger dan vroeger. Zij bevatten tal van bijzonderheden, die uitermate belangrijk zijn op velerlei gebied. Ten bewijze de integrale tekst van doopakte nr. 1):

"Anno Domini Millesimo Septingentesimo nonagesimo sexto, die vigesima quarta augusti (= 24-8-1796), Ego infrascriptus vicarius in Reninghe Baptizavi Petrum, Joannem < VANACKER >, filium legitimum Antonii, Martini VANACKER, ex Westolateren, (filii legitimi Antonii < VANACKER >, ex Westolateren, et Mariae, Franciscae COEET, ex Reninghelst.) et Barbarae, Jacobae LONES, ex Noortschote, (filiae legitimae Jacobi < LONES >, ex Luyschote et Mariae, Jacobae d' Hondt, ex Boesinghe), conjugum habitantium in Reninghe sub cura. Nata est proles in Reninghe, ibidem, hodie, medio nonae matutinae. Susceptores fuerunt: Bernardus, Basilius VANACKER, cognatus prolis, ex Westolateren, et Joanna, Clara Godderis, ex Pollinkhove, < ambo > habitantes in Reninghe.

(s.) J. E. Schotley, vic(arius) in Reninghe."

- 2) 0 R, sub cura; 28-8-1796 om dezelfde dag gedoopt: een tweeling:
 2) Petrus, Emanuel < BRAEM > 0 5 u. 's morgens; en
 3) Angelus, Albertus < BRAEM > 0 vijf minuten later.

Zonen van Jacobus, Laurentius Braem (uit Elverdinge, en zelf zoon van: Laurentius, Franciscus < BRAEM >, uit 'Boesinghe' en van Anna, Maria LOWAGE, uit 'B.M.V. de Bricken') en van Barbara, Francisca LACANTE (uit Reninge, zelf een dochter van: Joannes - baptista LACANTE, uit Woesten, en van Isabella, Clara BLANCKAERT, uit Reninge.

De ouders van de tweeling wonen te Reninge, sub cura.

Peter en Meter van Petrus Emanuel: P. Laurentius Braem, de grootvader (avus), woneud te Elverdinge; M. Isabella, Clara Blanckaert, de grootmoeder (avia), woonachtig te Reninge).

Peter en Meter van Angelus, Albertus: P. Petrus, Cornelius Lacante (ex hac = Reninge), oom = moeders broeder (avunculus); M. Maria, Theresia Lacante (ex hac), doch te Boezinge woneud: tante = moeders zuster (matertera). Engelberls peter woont te Reninge.

(s.) J. E. Schotley, vic(arius) in Reninghe.

- 4) 0 R, sub cura, 27-8-1796, 11 u. 's nachts: Petrus, Jacobus, Franciscus < DETURCK >, z. v. Joannes, Franciscus DETURCK (ex Alvinghem, en zelf z. v. Franciscus < DETURCK >, ex hac, en v. Maria ROYE, ex Iseberghe)

p. 2. en van Anna, Theresia TRUY, ex Koninghe (zelf d. v. Josephus <TRUY>, ex Merckem, en v. Maria, Catharina LAPLACE, ex hac.

De ouders van de nieuwgeborene wonen te Reninge sub cura. Het kind wordt de 29ste augustus (nudiustertius) gedoopt door onderpastoor Schottey, P. Joannes-Baptista Peuterinck; M.: Maria, Joanna Boudry, beiden ongehuwd, geboren en verblijvend te Reninge (s.) J. E. Schottey, vic. in R. 5° R, sub cura, 3-9-1796 (op dezelfde dag gedoopt): Petrus, Jacobus <LOUWAGE>, d. v. Carolus, Josephus LOUWAGE, ex Reninghe, en van Maria, Anna, Theresia WULLEPIT, ex Reninghe. Ouders van deze echtgenoten hier niet vermeld. Het wicht kwam om halftien in de voormiddag ter wereld.

P.: Jacobus, Ignatius DESERRE (ex hac); M.: Isabella, Clara RORCK (ex Pollinekhove). Peter en Meter wonen te R. (s.) J. E. Schottey, vic. in Reninghe. 9° R, sub cura, 11-9-1796; halfacht 's avonds: Philippus, Jacobus <JOSEPH>, d. v. Petrus, Franciscus JOSEPH, ex Wytshaete (zelf zoon v. Paulus JOSEPH, uit Wytshaete, en v. Francisca FRETIN, ex Wytshaete) en van Francisca, Constantia VANDAELE, ex Reninghe (zelf dochter van Alexius, Amatus VANDAELE, ex Woesten, en v. Anna, Theresia WULLEMS, ex Reninghe). Het gezin JOSEPH-VANDAELE woont te Reninge, sub cura. P.: Alexius, Amatus VANDAELE; M.: Anna, Theresia WULLEMS, beiden te R. wonend. (s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

p. 3. 7° 'Proles geminae illegitimae', een onwettige tweeling, geboren te R., sub Hoflande, 12-9-1796. Een jongen en een meisje, kinderen van Carolina, Francisca PERSOONE. Ze zagen het levenslicht in de woning van de moeder ('domi materna'), onder het Hofland, rond 10 uur in de voormiddag. Carolina, Francisca was niet getrouwd en zelf dochter van Alexander Persoone, ex Reninghe, en van Petronilla, Jacoba KERREVIJSER, eveneens geboren te Reninge en aldaar gehuisvest 'sub Hoflande'. Onderpastoor Schottey had de tweeling, 'domi materna' wegens sterfens-genaar gedoopt. Dezelfde dag nog vervolledigde hij de doopsel-ceremoniën in de parochiekerk. Toen kreeg het eerst-geboren kind (prior), een jongen, de voornamen Jacobus, Desiderius. De Peter was: Andreas, Alexander Persoone (ex hac); een broer van de moeder (avunculus, zijn oom); Meter: Isabella, Clara d'Haese (ex Oostvletenen).

Het tweede kind, een meisje (posterior) werd Anna, Theresia genaamd. Haar Peter: Antonius Persoone (ex hac) ook een oom langs moederszijde; haar Meter: Isabella, Clara RORCK (° Pollinekhove).

Al deze personen woonden te Reninge (s.) J. E. Schottey, vic(arius) in R. Diezelfde dag (12-9-1796) werd er aan de onderpastoor een akte overhandigd, die betrekking had op deze dubbele geboorte, en waarvan hij de inhoud woordelijk (de verbo ad verbum) overschreef in het doopregister. De tekst luidde:

Liberté

Egalité

Loo, ce vingt six fructidor, an 4e de la
république françaisede juge de paix de la Commune et Canton de Loo, Département de
la Lysau citoyen Curé de Reninghe et l'Agent de Reninghe
Citoyen

Comme il a apparent danger pour les deux enfants, nés par Ca-
tharine Persoons, Je vous invite instamment de baptiser ces deux
enfants sur le nom de Desideré Van Exem, à Polinckove, lequel
par un acte légal, passé pardevant notre tribunal de justice, il
a reconnu être les oeuvres de sa part, avec promesse de les nourrir
leur vie durant. (Ma keunen meteen de natuurlijke vader van
de tweeling; Desideré Van Exem, uit Polinckove).

J'invite le Citoyen Verbeke, agent <de Reninghe> de recon-
noître l'existence civile des dits enfants et en passer acte auby
sur le nom de Desideré Van Exem.

Si je n'étois malade, j'aurois voulu moi même être pa-
rein de l'un d'eux. Vous pouvez vous assurer que tout cela sera
bien fait sur le nom de Van Exem et je vous en garantis.

Salut et fraternité.

(w. g.) Baelde, secrétaire, par ordre du juge."

"Concordantiam cum suo originali attestor

J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe."

En 'stichtelyke' akte. Desiderius werd trouwend de tweede doopnaam van
het jongetje

p. 4. 9) °R 25-9-1796, medio tertiae matutinae, sub Hoflande: Joanna, The-
resia (BREYNE) d. v. Petrus, Jacobus BREYNE (ex Flamerdinge) on van Al-
bertina, Rosalia LUYSSEN (ex Alveringhem). De echtgenoten woonden
onder het Hofland te R.

'necesse totaliter in lucem edita' had het meisje, 'ob periculum mortis',
het nooddoopsel ontvangen uit handen van Magister Maximilianus Schot-
tey, chirurg te Reninghe. Vicarius Schottey doopte het dezelfde dag 'sub
conditione', P.: Donatianus, Quintinus BREYNE (ex hac), broer van het
meisje, 'coelebs in hac habitans'; M. Maria, Theresia HAEGEBAERT (ex
hac), echtgenote van Joannes - baptista LUYSSEN (oom van het kindje),
die in Alveringhem woonde (s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

10) °R 27-9-1796, ca. 12 uur 's middags, sub cura: Maria, Jacoba (SA-
MYN); d. v. Ivo, Modestus, Xaverius SAMYN (ex Oostvleteren) on van Ca-
tharina, Coleta VANDEVYVER (ex Reninghe). P.: Elias, Joannes SAMYN,
broer van de pasgeborene on wonende te Oostvleteren; M.: Anne,

Maria VANBEVYVER, tante van het meisje, wonende te Reninge.

(s.) A. F. J. RAMAULT, Pastor in Reninghe.

J. E. H. Antonius, Franciscus, Josephus Ramault was Ieperling van geboorte en pastoor van Reninge sinds 1780. Hij overleed er op 23-1-1797. Eeuw. Heer J. E. Schottay was onderpastoor sedert 1782.

- 11) °R, sub cura, 27-9-1796, 10 uur 's avonds: Eugenius, Franciscus <DECROO> z.v. Joannes, Ludovicus DECROO en van Maria, Genovera DE-QUIDT, beiden geboortig van Reninge. P.: Carolus, Josephus MOSDEY; M. Eugenia, Franciscus DELVA, allebei te R. wonend (s.) A. F. J. Ramault.
- p. 5. 12) °R, sub cura, 1-10-1796, 10 u. 's avonds: Carolus, Jacobus <DEVLOO>; z.v. Carolus, Ludovicus DEVLOO (ex Oostvlateren) en van Franciscus, Leocadia BEERTEN (ex Reninghe). P.: Dominus Jacobus, Albertus Vandenberghen (ex Westvlateren, doch 'habitans in hac'; M. Domicella Dorothea, Albertina Vandenberghen (geboren en wonende te Westvlateren) (s.) J. E. Schottay.
- 13) °R, sub cura, 5-10-1796, ca. 3 u. 's morgens: Carolus, Josephus <DESCHRYVER>, z.v. Petrus, Laurentius DESCHRYVER (ex Oostvlateren) en v. Anna, Theresia CAPPOEN (ex Reninghe). P.: Carolus, Ludovicus, Franciscus Depuydt; M. Anna, Theresia Garmyn, allebei 'habitantes in Oostvlateren' (s.) A. F. J. Ramault, pastor in Reninghe.
- 14) °R 12-10-1796, 11 uur 's nachts: Antonius, Ludovicus <PAESSCHESOOONE> z.v. Antonius PAESSCHESOOONE ('Wartenensis') en van Isabella, Clara VERMOTE (ex Reninghe). De ouders woonden te Reninge in het 'fortalicium destructum de Knocke, 'sub cura'. Het kleine fort 'DE KNOCKE' was toen verwoest. In wat er overbleef van de gebouwen en hersteld werd hadden zich verscheidene gezinnen gevestigd. Uit de doopakte blijkt dat het Fort onder de 'cura' van Reninge viel. P.: Franciscus Vermote, wonend 'in Reninghe, in fortalicio de Knocke; M. Anna, Constantia Vermote (habitans in Lampernisse) (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.
- p. 6. 15) °R, sub Hoffland, halftwaalf 's middags, 19-10-1796: Felix, Carolus <VANDENAMEELE>, z.v. Eugenius, Leonardus VANDENAMEELE en van Eugenia, Constantia TIMMERMAN (beiden ex Reninghe). P.: Petrus, Joannes ALLACKER; M.: Anna, Theresia MAHIEU; furenes, habitantes in Reninghe (s.) A. F. J. Ramault, pastor in Reninghe.
- 16) ° In Reninghe Noord-over, 31-10-1796, 1 u. 's nachts: Eugenius, Albertus <CHUFFART>, z.v. Everardus, Josephus CHUFFART (ex Fretin, diocesis Tornacensis) en v. Brigitta, Regina CLARYSSE (ex Reninghe). P.: Eugenius, Ferdinandus THAON (ex Noordschote et habitans ibidem); M. Theresia, Rosalia VANVECKE (ex Langemarck et habitans ibidem). (s.) J. E. Schottay, vicarius in Reninghe.

In de Kerkregisters van Reninge wordt er in de jaren 1796/97 nog altijd onderscheid gemaakt tussen de administratieve onderdelen die bij de parochie hoorden:

Het HOFLAND en HET LAETSCHIP maakten vanouds deel uit van de Generaliteit van de ACHT PAROCHIES van Veurne-Ambacht, de Heerlykheid van Reninge behoorde tot de Kasselrij van Veurne, terwijl Noordover -als ik mij niet vergis- onder het Brugse Vrije oiel.

- p. 7.
- 17) °R, sub cura, 1-11-1796, 4 uur 's namiddags: Petrus, Josephus <FORTAY>, z.v. Josephus, Leopoldus FORTAY (ex Reninghe) (zelf zoon van Ignatius, Albertus Fortay, ex Lonnebeke; en v. Maria, Joanna Bouchemoughe, uit Reninghe) en van Maria, Theresia HANQUAER, ex Pollinckhove (zelf dochter van Petrus, Jacobus Hanquaer, uit Voormezele, en van Joanna, Francisca Malangier, ex Reninghe). P.: Jacobus, Franciscus Thieurw (ex hac); M. Maria, Francisca Depoorter (ex Wortvlateren); habitantes in hac, coelibes (s.) J. E. Schottey.
- 18) °R, in fortalitis DE KNOCKE, 2-11-1796, 1 u. namiddag: Brigitta, Dorothea <VERPLAETSE>, z.v. Franciscus, Bernardus VERPLAETSE en van Genoveva, Brigitta DUMON (beiden uit Reninghe). P. Jacobus, Albertus Boudry (geboren en wonende te Reninghe); M. Maria, Joanna ARYEY (ex hac, habitans in Nieuwcapelle) (s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- p. 8.
- 19) °R, sub Laetschip, 6-11-1796, halfdrie 's nachts: Bruno, Benedictus <VALLAEYS>, z.v. Michaël, Jacobus VALLAEYS, ex Langemarch (zelf een zoon van Michaël Vallaeys, ex Boesinghe, en van Catharina, Francisca Vandamme, ex S^t. Jacobi Ipres) en van Ursula, Caecilia SWAENENBERGH, ex Reninghe (zelf een dochter van Henricus Swaenenbergh, Menenansis, en van Joanna, Theresia Depoorter, ex Reninghe). P.: Henricus Swaenenbergh; M. Martha Swaenenbergh, resp. oom en tante van de borsling. Beiden zijn geboortig van Reninghe, nog ongehuwd, 'et in Reninghe habitantes'. (s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- 20) °R, sub cura, 7-11-1796, 2 u. 's morgens: Jacobus, Albertus <UREEL>, z.v. Petrus, Jacobus UREEL, ex Oostvlateren, (zelf een zoon van Petrus, Joannes <Ureel>, ex Reninghe, en van Petronella, Theresia Vercaemer, ex Oostvlateren) en van Isabella, Clara, Constantia DEFEBRE, ex Pollinckhove (zelf een dochter van Petrus Defebre, ex Oostvlateren, en van Joanna, Clara, Constantia Peiron, ex Pollinckhove). P. Jacobus, Albertus Swaenenbergh (ex hac); M. Catharina, Francisca Smagghe (ex Reninghe); coelibes in hac habitantes. (s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- 21) °R, sub cura, 12-11-1796, 3 u. 's namiddags: Petrus, Joannes <GLORIE>, z.v. Philippus, Ignatius GLORIE, ex Lonnebeke, en van Joanna, Clara DIEUS-BAERT, ex Reninghe. P.: Petrus, Jacobus Verbeke; M. Josephina, Dorothea STORME (ambo ex hac et in hac habitantes, coelibes). (s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

- 22) °R. 13-11-1796, halfrijf in de namiddag, wordt er een jongetje voortijdig (praemature) geboren; domi paternae. Het is een zontje van Franciscus, Ludovicus KESTELYN, ex Elverdinghe, en van Maria, Catharina Bataillie, ex Reninghe, die boerden te Reninge.
 Het kindje werd in allerijl gedoopt door Maria, Francisca Jooren, (vroedvrouw), wonende te Reninge, die mede met Pastoor Ramault de doopakte ondertekende (Marr, Francisca Jooren). Het wicht kreeg zelfs geen doopnaam ('filius anonymus'). Het overleed kort nadien.
- 23) °R, sub cura, 19-11-1796, halfacht 's morgens: Petrus, Eugenius <MOERMAN>, z.v. Benedictus, Jacobus MOERMAN, ex Reninghe, (zelf een zoon van Philippus Moerman, uit Bixschote, en v. Maria, Anna Crabbe, ex Ascapel) en van Francisca, Eugenia HAZEBOECK, ex Reninghe (zelf een dochter v. Joannes-Baptista Haezebrouck, uit Namertinghe, en van Maria Depuydt, ex Reninghe). P.: Joannes, Gratianus Beauprez, ex Huydschote; M. Odilia, Constantia Takon, ex Noordschote; 'coelibes in hac habitantes.' (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- 24) °R, sub cura, 20-11-1796, 3 u. 's namiddags: Maria, Theresia <BILLIET>, d.v. Gabriël, Josephus BILLIET (ex Bixschote, en zelf een zoon van Joannes-Baptista Billiet, uit Beelaere, en van Maria, Francisca Verhaeghe, ex Elverdinghe) en van Anna, Theresia STRUBBE, ex hac (zelf een dochter van Josephus Strubbe, ex hac, en van Anna, Maria Dumon, Cominiensis). P.: Josephus, Franciscus Strubbe, oom van het meisje; M.: Barbara, Constantia Billiet, zuster ervan. Beiden zijn te Reninge geboren en wonen aldaar. (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- 25) °R, sub cura, 30-11-1796, 6 u. 's avonds: Catharina, Victoria <D'HAESE>, d.v. Petrus, Franciscus D'HAESE, ex Reninghe, en van Barbara, Coleta DEBERGH, ex Reninghe. P.: Joannes, Franciscus Kestelyn, jonggezel uit Reninge; M. Pelagia, Victoria VAN IWAEDE, ex Huydschote. Peter en meter wonen te Reninge. (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- 26) °R, sub cura, 'ca. horam duodecimam noctis hujus immediata praeterita', gedoopt 4-12-1796: Joannes-Baptista <DEBYSER>, z.v. Mattheüs, Joannes DEBYSER, ex Haringhe, (zelf een zoon van Mattheüs Debyser, ex St Bertini, Poperingis, en van Maria, Catharina Gulynck, ex Crombeke) en van Maria, Theresia DECRA, ex hac, (zelf een dochter van Petrus, Josephus Decra, ex St Joannis, Poperingis, en v. Josephina Cayzele, ex Beveren), Peter: Petrus, Jacobus Decra, ex hac, oom van het kindje; M. Maria, Theresia Venhulle, ex Westvleteren; coelibes in hac habitantes.
 (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

p. 9.

p. 10.

- p. 11. 27) °R, sub cura, 8-12-1796, ca. halfnegen 's avonds: Catharina, Colata <DEPLACE>, d.v. Joannes, Franciscus DELPLACE (ex Reninghe) en van Maria, Anna, Theresia VANDAELE (ex Reninghe). P.: Ignatius, Franciscus, Leopoldus Vandaele (ex Boeringhe), Catharina's grootvader die weduwnaar is; M. Joanna, Eugenia Delplace (ex hac), tante van Catharina en echtgenote van Petrus Vanrobaeyts, 'habitantes in hac. (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- 28) °R, sub Hoflande, 10-12-1796, halfzes 's morgens: Franciscus, Xaverius <DETURCK>, z.v. Petrus, Jacobus, Gregorius DETURCK (ex Oostvlateren) en van Barbara, Constantia Schonck (eveneens uit Oostvlateren). P.: Josephus, Everardus Chuffart; M. Maria, Catharina Bataillie; beiden te Reninghe wonend. (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- 29) °R, in Noord-over, 11-12-1796, halftien 's avonds: Constantinus, Josephus <CLARYSSE>, z.v. Carolus, Josephus CLARYSSE (ex Reninghe) en van Anna, Theresia FREMAULT (ex Reninghe). P.: Petrus, Jacobus Vereecke (ex Kuydschote en aldaar woonachtig); M.: Caecilia, Genoveva Ghyselen (ex Beveren et ibidem habitans. (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- p. 12. 30) °R, in Noordover, halftwee 's nachts, 13-12-1796: Joannes-Baptista <PEIREN>, z.v. Petrus, Jacobus PEIREN (ex Noordschote) en van Maria, Caecilia COWET (ex Reninghe Noordover). P.: Joannes-Baptista Goudaý; M.: Joanna, Clara Goddardis, gehuwd met Petrus Depuydt; ambo habitantes in Reninghe Noordover. (s.) A.F.J. Ramault, Pastor in Reninghe.
- 31) °R, sub cura, 15-12-1796, zwaar in de namiddag: Raphaël, Joannes <BUSSEYNE>. Vader: Petrus, Joannes Buseyne (ex B.M.V. de Brielan); zelf een zoon van Joannes-Baptista Buseyne (ex Boeringhe) en van Maria, Ludivica Vermeersch (ex Reninghe) - Moeder: Joanna, Constantia GELDOF (ex Reninghe), zelf een dochter van Petrus, Joannes GELDof (ex Hoogleeda) en van Maria, Joanna Depoorter (ex St Richarii Capella). P.: Carolus, Ignatius Leppla; M. Eugenia, Francisca Leppla; coelibes ex hac; resp. frater et soror uterini prolis hujus. Zij wonen te Reninge. (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- 32) °R, sub cura, 18-12-1796, om een uur 's namiddags: Petrus, Joannes <SEDEIN> z.v. Joannes, Franciscus SEDEIN (ex Reninghe) en van Leocadia, Dionisia PLAETEVOET (ex Reninghe). P.: Joannes-Baptista Peuterinck (ex hac), wonend te Reninge; M. Anna, Clara Plaetvoet (ex hac), tante van het jongetje en te Noordschote gehuisvest. Peter en Meter zijn ongehuwd (coelibes). (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
- p. 13.

33) °R, sub cura, ca. koram duodecimam noctis hujus immediate praeteri-
tae; gedoopt 22-12-1796; Barbara, Sophia (<HOEDT> d.v. Petrus, Jacobus
HOEDT (ex Reninghe) en van Maria, Francisca DURNÉZ (ex Boesinghe), P.
Carolus, Eugenius Dequidt; M. Joanna, Theresia Florie; beiden uit Reninghe,
er woonachtig en niet getrouwd (s) J.-E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

34) °R 29-12-1796, ca. 2 uur 's nachts: Ludovicus, Josephus (ROOSE), g.v. Cos-
mas, Damianus ROOSE (ex Reninghe) en van Isabella, Carolina DURNÉZ
(ex g.ti Petri, Ipiris). P.: Joannes, Franciscus Salemae; M. Maria, Jaco-
ba, Barbara Glembrouck; (ambo habitantes in Reninghe).

(s) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe

Me telden vanaf 24-8 tot 29-12-1796 (= ruim 4 maanden): 34 doop-
sels te Reninghe. Wat zeer veel is. Er werden in die periode slechts acht
meisjes geboren ---

DOOPREGISTER 1797 TOT 1 OKTOBER.

Zelfde cahier: "Anno Domini 1797."

p. 14. 1) °R, in fortalitis de Cnoche (waar de ouders wonen) 2-1-1797, twee uur
's nachts: Maria, Theresia, Christina (<HENNAERT>). Nooddoop ten huize
-in periculo mortis- door haar eigen vader. Op 3 januari doopsel 'sub
conditione' door onderpastoor J.E. Schottey.

Vader van het meisje: Ignatius, Franciscus HENNAERT, ex hac (zelf zoon
van Joannes-Baptista Hennaert (ex hac) en van Joanna, Clara Ver-
helst (ex bixschota); Moeder: Joanna, Theresia, Judoca MOERMAN
(ex Vrouwen); zelf een dochter van Albertus Moerman (ex Vrouwen) en v.
Maria, Joanna Christiaen (ex Merkem). P.: Ignatius, Benedictus
Hennaert (ex hac et in hac habitans); bloedverwant (cognatus) van
het kindje; M.: Barbara, Pelagia, Theresia Crombe (cognata prolis,
uit Merkem en aldaar wonende. Peter en meter zijn niet gehuwd.
(s) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

2) °R, sub cura, 5-1-1797, vier uur 's morgens: Simon, Joannes (<WULLE-
MAN>). Zijn vader: Franciscus, Athanasius WULLEMAN, ex Woesten
(zelf een zoon van Philippus, Jacobus Wullemann (ex Woesten) en van Maria,
Jacoba Descamps, uit Noordschote). Zijn moeder: Isabella, Constantia,
Clara DEQUIDT, ex hac (zelf een dochter van Petrus, Josephus Dequidt,
ex Forlinguien, en van Maria, Jacoba Vanlichtervelda, ex hac), P.:
Carolus, Eugenius Dequidt, ex hac, avunculus prolis, coelebs; M. Joan-
na, Theresia Louwaghe, ex hac, vrouw van Andreas, Leopoldus Hosley.
Peter en Meter wonen te Reninghe. (s) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.
-Het jongetje overlijdt op 12-2-1797.

p-15. 3) o.R., sub Hoflande, 11-1-1797, 1 uur 's nachts: Catharina, Caecilia (WULLEMS). Haar vader: Petrus, Ignatius WULLEMS, uit Reninge (zelf een zoon van Petrus, Jacobus (Wullems), ex hac, en van Helena, Constantia Ooghe, uit Oostvleteren). Haar moeder: Maria, Theresia SARLON, uit Westvleteren (zelf een dochter van Franciscus Sarlon, uit Westvleteren, en van Maria, Catharina Dericq, uit Oostvleteren). P. Franciscus, Ignatius Wullems; M. Jacoba, Constantia Wullems, resp. broer en zuster van de nieuw-geborene. Allebei zijn geboortig van Reninge, wonen er en zijn 'coelibes'.
- Overlijdt 14-9-1797. (s) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

4) o.R., sub cura, 14-1-1797, acht uur 's avonds: Petrus, Jacobus (CHARLET). Zijn vader: Petrus, Joannes CHARLET, uit Reninghelst (wettige zoon van Joannes-Baptista (CHARLET), uit Reninghelst, en van Petronilla Camerlynck, uit Kleren). Zijn moeder: Regina, Francisca, Constantia BETREMIEUX, ex Reninghe, (wettige dochter van Constantinus (BETREMIEUX), ex Gorgues, en van Isabella, Judoca Scheirs, ex Reninghe). P. Jacobus, Benedictus Roffiaen; M. Maria, Clara Kerbalyn; beiden uit Reninge, er wonend en niet getrouwd. (s) J.E. Schottey, vic. in Reninghe.

5) o.R., sub cura, 23-1-1797, 3 uur 's morgens: Eugonia, Albertina (VAN DENBERGHE). Haar vader: Dominus Jacobus, Albertus VAN DENBERGHE, uit Reninghe (wettige zoon van Dominus Joannes, Eugenius (Vandenbergh), ex hac, en van Domicella Eugenia, Constantia Vanloo, uit Alveringhem). Haar moeder: Domicella Maria, Theresia VAN EECHE, uit Zuidschote, (zelf een dochter van: Carolus, Eugenius Vaneeche, uit Boesinghe, en van Maria, Francisca Deschryvere).

p-16. P.; Dominus Jacobus Druant, wonend te Reninghelst; M. Domicella Maria, Dorothea Vandenberghe, ongehuwd, tante van het meisje en ge-huisvest te Reninge. (s) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

6) o.R., sub cura, 30-1-1797, halfgewen 's avonds: Carolus, Ludovicus (VAN DENAMEELE). Zijn vader: Leonardus VAN DENAMEELE, uit Zuidschote (zelf een zoon van Petrus, Laurentius Vandenameele, uit Oostvleteren, en van Jacoba Langemeersch, uit Woesten). Zijn moeder: Catharina, Theresia KERREYSER, uit Reninghe, (zelf een dochter van Joannes Kerreyser, uit Reninghe, en van Theresia Marchand, uit Reninghe).

P. Petrus, Franciscus Spillemaeker; M. Maria, Joanna Descamps. beiden wonen te Reninge.

- Dit doopsel werd toegediend door E. Heer P.E. Vangraefschep, die onder-tekent: 'deservitor capellanie', d.i. dienstdoend kapelaan. Na de dood van Z.E.H. Antonius Ramault, voorgevallen op 23 januari 1797, was E.H. J.E. Schottey een tijdlang waarnemend pastoor (= deservitor)

te Reninge. Ondanks de tijdsomstandigheden zal de parochie nog een nieuwe Pastoor krijgen: Th. E. H. M. F. VANDRIES, waarover later. E. H. Schottey wordt dan weer: 'vicarius'.

7) °R, sub cura, 20-2-1797, halfelf 's avonds: Coleta, Eugenia <LOONES>, d. v. Joannes, Franciscus LOONES (ex Reninghe) en v. Maria, Victoria TITILLON (ex Marckem). P. Joannes, Ignatius Vanholme (die te Reninge woont); M. E-marentiana Delie (wonende te Boesinghe). (s.) P. E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.

— Volgens Pater Leopold Debart, in zijn lijst van de 'Pastoors van Reninghe', werd de kerk gesloten in 1795 en heropend in 1802. Volgens hem was Eerw. Heer Ramault pastoor van 1780 tot 1795 en Eerw. Heer Vandries van 1802 tot 1803. Deze data zijn slechts voor een deel juist. Eerw. Heer ^{RAMAULT} bleef in dienst tot aan zijn dood (23-1-1797), terwijl Eerw. Heer VANDRIES ná 19 juni en voor 29 juni 1797 benoemd werd.

In zijn lijst van 'Onderpastoors van Reninghe' vinden wij E. H. Vangraefschape niet vermeld. Deze was er trouwens geens onderpastoor, wel — zoals hijzelf schrijft: 'deservitor Capellaniae' en 'vice-vicarius'.

8) °R, sub Hoflande, 22-2-1797, halfvier 's morgens: Petrus, Joannes <HENNEBEL>. Thuis gedoopt, 'ob periculum mortis', door Maria-Theresia Vandamme, vroedvrouw te Reninge; dezelfde dag nog 'sub conditione' door deservitor Schottey. Het jongetje overlijdt de 3de maart 1797. Zijn vader: Philippus, Bartholomeüs HENNEBEL, uit Elverdinghe; zijn moeder: Josephina Regina, Dorothea DECROCK, uit Reninghe. Peter: Joannes-Baptista, Eugenius TERBVEN (ex hac); Mater: Florentina, Francisca CROMBÉ (ex hac). Beiden wonen op de parochie. (s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

9) °R, sub cura, 27-2-1797, vijf uur 's namiddags: Eugenia, Francisca <COMEYNE>. Haar vader: Angelus, Albertus COMEYNE, ex Reninghe (zelf zoon van Joannes, Leonardus <COMEYNE>, ex hac, en van Isabella Gasquiére, ex hac). Haar moeder: Maria, Theresia LECONTE, ex Oostvleteren (zelf dochter van Lucas <Leconte>, uit Oostvleteren, en van Anna, Clara Huyghe, uit Westvleteren). P.: Angelus, Albertus D'Hooge, uit Noordschote (habitans in hac); M. Francisca, Leocadia BEERTEN (ex hac), echtgenote van Carolus Devloo en wonende op de parochie.

(s.) P. E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.

10) °R, sub Hoflande, 2-3-1797, halfzes 's avonds: Caecilia, Coleta, Theresia <BOEMAEERE>. Nooddoop thuis wegens sterfensgevaar door Magister Petrus Bonehoutte, 'chirurgus in Pollinkhove'; dezelfde dag nog 'sub conditione' door Eerw. Heer Vangraefschape. Vader: Albertus, Eugenius

GOEMAEERE (ex Merchem); Moeder: Maria, Theresia DUYTSCHAUER (ex Pollinckhove). Peter: Magister Petrus Bouchoutte (habitans in Pollinckhove en coelebs); Mater: Francisca, Dorothea CODRON (ex hac, weduwe van Philippus Wullepit, en gehuisvest te Reninge). Het meisje sterft op 17 mei 1797.
(s.) P.E. Vangraefscheppe, deservitor Capellaniae.

p.18. 11) °R, in fortalitie de Cnoeqe, alleen het jaartal wordt vermeld: Joannes, Franciscus <VERMOTE>. Tijn vader: Joannes, Franciscus VERMOTE (zelf een zoon van Joannes Vermote, ex hac, en van Theresia Deswemer, ex Stallille). Tijn moeder: Coleta, Francisca DEVACHT, ex Bixschote (zelf een dochter van Jacobus <Devacht>, ex Langemarch, en van Anna, Maria Moemaert, ex hac). Peter: Joannes-Baptista Mattem, ex Nieuwcapelle, doch te Diksmuide wonend; Mater: Eugenia, Constantia Doman, ex hac et in hac habitans, coelebs. (s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

12) °R, sub cura, 9-3-1797; Carolus, Ludovicus <DETURCK>, onwettige zoon van onbekende vader en van Leocadia, Theresia DETURCK, uit Reninge. De ongehuwde moeder is een dochter van Petrus, Jacobus Deturck (ex Herbolteren) en van Leocadia, Theresia Louijs (ex hac). Allen wonen te Reninge. Het knaapje kwam rond 6 uur 's avonds ter wereld. Het werd 's anderendaags gedoopt door de dienstdoende kapelaan, E.H. Vangraefschede, die in de rand van de doopsakte schrijft: "Proles haec dicitur esse spuria, utpote ex copula damnabili, orta nempe ex patre conjugato."

Peter bij het doopsel: Joannes-Baptista Plaetervoet; M.: Barbara, Eugenia Sedeyn, die de parochie bewonen. Het kindje zal slechts een drietal weken in leven blijven (+ R 2-4-1797, cf. infra).

13) °R, sub cura, ¹³⁻³⁻¹⁷⁹⁷ vier uur 's morgens: Petrus, Joannes <ROFFIAEN>, zoon v. Jacobus, Josephus ROFFIAEN (ex St Martini Iprits) en van Maria, Theresia PROVOOST (ex Reninghe). P. Joannes-Baptista Godderis (die te Pollinckhove woont); M.: Joanna, Theresia Wychaert (woonachtig te Reninghe).
zoals voor 12): (s.) P.E. Vangraefscheppe, deservitor in Reninghe.

Twaalf dagen later (+ 25-3-1797) sterft dit jongetje.

14) °R, sub cura, 13-3-1797, acht uur 's morgens: opnieuw een onwettig kind, 'patris ignoti'. De moeder, nog ongehuwd, heet: Maria, Francisca GLORIE (ex Reninghe). Zij is een dochter van Joannes-Baptista Glorie (ex Woosten) en van Joanna, Theresia Roose (ex Reninghe), die de parochie bewonen. Het wicht wordt geboren 'domi praefatorum arorum' en wordt gedoopt: Ludovicus, Franciscus, Andreas <GLORIE>, P.: Joannes-Baptista Glorie, de grootvader; M. Carolina, Theresia Glorie, jonge dochter, tante van de kleine jongen, ook zij woont te Reninge.

(s.) P.E. Vangraefscheppe, deservitor Capellaniae.

- p. 19. 15) °R, sub cura, ca. acht uur 's morgens : Caecilia, Colata <VANHOVE>, °15-3-1797, dochter van Petrus, Jacobus VANHOVE (ex S. Bertini, Poperingis) en van Anna, Theresia DESODT (ex Reninghe). P.: Constantinus, Jacobus Desodt; M. Francisca Storme. Beiden wonen op de parochie
(s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.
- 16) °R, sub cura, 20-3-1797, halfvier 's morgens : Sophia, Colata <BEELE>, Vader: Cornelius, benedictus BEELE, ex Namartinge (zelf een zoon van Petrus Beela, ex Namartinge, en van Maria, Margarita Vanhoucke, Waastenensis); Moeder: Barbara, Sophia QUICKE, ex Reninge (zelf een dochter van Joannes Quicke, ex hac, en van Rosalia Comeyna, ex hac). P.: Franciscus, Albertus Quicke; M. Barbara, Constantia Sedaïn, allebei 'habitantes in Reninghe'. (s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.
- 17) °R, sub Hoflande, 19-3-1797, ca. negen uur 's avonds : Maria, Joanna Theresia <PYSSON>, dochter van Joannes-Baptista PYSSON (ex B.M.V., Poperingis) en van Maria, Jacoba DESCHUYVERE (ex Oostvlatoren). P. Petrus, Laurentius Deschuyvere (avus prolis); M.: Anna, Theresia Capoen. Beiden wonen te Reninge.
(s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.
- 18) °R, sub cura, hora duodecima noctis hujus immediate praeteritae, gedoopt 23-3-1797 : Sophia, Colata <LACANTE>. Haar vader: Philippus, Eugenius LACANTE, ex Reninghe (zelf een zoon van Carolus, Emanuel <LACANTE>, ex Elverdinghe, en van Anna, Jacoba Camelis, ex Bixschote). Haar moeder:
- p. 20. Maria, Francisca DEPUYDT, ex Reninghe (zelf een dochter van Petrus <Depuydt>, ex Oostvlatoren, en van Maria Demolder, ex Reninghe). P. Carolus Ployaert; M. Scholastica Vermeersch. Beiden wonende te Reninge.
(s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.
- 19) °R., sub cura, 8-4-1797, vijf uur 's morgens : Petrus, Joannes <GHEERAERT>. Nooddoopsel thuis door Ludovica Delavia, vroedvrouw te Reninge; 'sub conditione' door deservitor J.E. Schottey. Vader: Angelus, Joannes, Albertus GHEERAERT, ex Noordschote, (zelf een zoon van Petrus, Ludovicus <Gheeraert> en van Joanna, Josephina Kestelyn, beiden ex Noordschote). Moeder: Anna, Theresia LECONTE, ex Westvlatoren, (zelf een dochter van Lambertus, Eugenius <Leconte>, uit Oostvlatoren, en van Jacoba Garmyn, uit Westvlatoren). P.: Angelus, Albertus Gheeraert, ex Noordschote, oom van de boreling, en wonend te Noordschote; M.: Maria, Anna Roose, ex Roosebeke, echtgenote van de pater. (s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.
- 20) °R, in Noord-over, 12-4-1797, 10 uur 's avonds : Barbara, Caecilia <FERYN>. Vader: Carolus, Franciscus FERYN, ex Reninghe (zelf een zoon van Ignatius, Carolus <FERYN>, ex Crombeke, en van Dorothea Ghillebaert, ex

hac). Moeder : Perpetua, Constantia VANDENKERCKHOVE, ex St Willelmi Capella (zelf een dochter van Antonius <vandenkerckhove>, ex Alveringhem, en van Maria, Theresia Bustersaen, ex Boetshoucke). P. Petrus, Amaranthus Feyn; M.: Anna, Theresia Pieters. Allebei wonende te Reninge.

(s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.

p. 21. 21) R, sub cura, 23-4-1797, mane hora prima : Barbara, Caecilia <DECOCK>.
Haar vader : Petrus, Franciscus DECOCK (uit Reninge en zelf een zoon van Franciscus Decock, uit Woesten, en van Maria, Catharina Delvoye, ex hac).
Haar moeder : Maria, Catharina LAMS (uit Oostvleteren en zelf een dochter van Jacobus <Lams>, uit Loo, en van Petronilla Tourhout, uit Oostvleteren).
 P. Joannes-Baptista Wollaert, wonend in Oostvleteren; M.: Maria, Theresia Decock, gehuisvest te Reninge.

(s.) P.E. Vangraefschape, vice-vicarius.

22) R, sub cura, 2-5-1797, twee uur 's nachts : Maria, Theresia <MERLEVEDE>;
vader : Sebastianus, Leonardus MERLEVEDE, ex Reninghe (zelf een zoon van Jacobus, benedictus <Merlevede>, uit Reninghe, en van Maria, Joanna Burie, ex St Joannis, Poperinghe); moeder : Maria KIDDEY, ex Oostvleteren (zelf een dochter van Jacobus, Albertus Kiddey, uit Oostvleteren, en van Maria, Catharina Missye, ex Proven). P.: Jacobus, Albertus Kiddey; M. Eugenia, Constantia Merlevede.

Peter en Mater wonen in Oostvleteren.

(s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.

23) R, sub cura, 2-5-1797, halftwaalf 's middags : Eugenia, Coleta <LOWAGIE>.
Vader : Petrus, Franciscus LOWAGIE, ex Reninghe, (zelf een zoon van Petrus, Franciscus, Barnabas LOWAGIE, ex Noordschote, en van Maria, Joanna Goddyn, uit Boesinghe). Moeder : Joanna, Dorothea, Coleta HOSDEY, ex Reninghe (zelf een dochter van Andreas, Leopoldus <Hosdey>, ex Reninghe, en van Joanna, Theresia Depuydt, ex Oostvleteren). P. Petrus, Franciscus, Barnabas Lowagie, de grootvader, habitans in hac; M. Genovera Hosdey, ex hac, een tante die gehuwd is met Jacobus Dedye en te Pollinkhove woont.

(s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.

p. 22. 24) R, sub Hofflande, 5-5-1797, twee uur 's nachts : Angelus, Albertus <TERSEN>. Vader : Joannes-Baptista, Eugenius TERSEN, ex hac (zelf een zoon van Petrus, Gerardus <Tersen>, ex Turydtschote, en van Catharina, Franciska Nuytten, ex Becalaere). Moeder : Joanna, Theresia DECROCK, ex hac (zelf een dochter van Jacobus, Albertus <Decrock>, ex Boesinghe, en van Maria, Caecilia Schillewaert, ex hac). P. Philippus, Bartholomeus Hawnrebel; M. Isabella, Eugenia Costenoble. Ze wonen alle twee te Reninge.

(s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.

25) R., sub cura, 6-5-1797, zes uur 's morgens: Joanna, Theresia PLAET-LEVOET. Haar vader: Joannes-Baptista PLAETLEVOET, ex hac (en zoon van Joannes-Baptista Plaetvoet, uit Oostvleteren, en van Anna, Theresia Deturck, uit Westvleteren). Haar moeder: Barbara, Eugenia SEDEIN, ex hac (zelf een dochter van Joannes, Franciscus SEDEIN, ex hac, en van Joanna Delplace, ex Materen). P.: Joannes-Baptista Deturck; M. Barbara, Constantia Sedein; 'habitantes in Reninghe.

(s.) P.E. Vangraefscheppe, deservitor capellaniae.

26) R., sub cura, 25-5-1797, 7 uur 's morgens: Joannes-Baptista LEURIDAN, zoon van Joannes-Baptista LEURIDAN, ex Dickabusck (die zelf een zoon is van Franciscus LEURIDAN, ex Dranouttre, en van Maria, Francisca Desmedt, ex Boetschepe). Moeder: Barbara, Francisca Smaggha, ex Elverdinghe (en dochter van Jacobus Smaggha, ex Elverdinghe, en van Maria, Eugenia Weyne, ex Hoogstade). Peter: Petrus Vanparijs, woneend te Merckem; Meter: Maria, Theresia Vanderghote, die woonachtig is te Noordschote.

(s.) P.E. Vangraefscheppe, deservitor Capellaniae.

27) °R., sub cura, 25-5-1797, halffvijf 's morgens: Angelus, Albertus VAN-LIMBOURG. Vader: Petrus, Jacobus VANLIMBOURG, ex Bixschote (zelf een zoon van Joannes Vanlimbourg, ex Luydschote, en van Barbara Deprey, ex Luydschote); Moeder: Coleta, Genovera, Theresia BEGGE, Dixmudensis (dochter van Laurentius Begge en Isabella, Clara Schaliar (beiden uit Diksmuide). Peter: Cornelius Berrevoet; M. Maria, Theresia Vandewalle, welke te Bixschote wonen. (s.) P.E. Vangraefscheppe, deservitor Capellaniae.

p. 23.

28) °R., sub cura, 29-5-1797, 11 uur in de voormiddag: Joanna, Theresia BROUTTIN. Nooddooptel bij de geboorte door Joanna Vandamme, vroedvrouw te Reninge, en 'sub conditione' dezelfde dag en in het ouderlijk huis door waarnemend Pastoor Schottey. Het meisje overlijdt daags nadien (cf. infra). Haar vader heet: Jacobus BROUTTIN, ex Dickabusck (zoon van Josephus Brouttin, ex Reninghelst, en van Joanna, Theresia Deeroock, ex Dickabusck). De moeder noemt: Joanna, Theresia THOMAS, ex B.M.V. de Brislen, en is een dochter van Joannes, Franciscus Thomas, ex Lillebeke, en van Joanna, Theresia Deraeve). "Eadem die suppletiae fuerunt circa praefatam prolem caeremoniae baptismi, in quarum suppletionem vocata est: Joanna, Theresia". Peter was: Petrus, Josephus Brouttin, en Meter: Constantia, Florentina Thomas, beiden te Reninge wonende.

(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

29) °R., sub cura, 24-6-1797, halffnegen 's avonds: Petrus, Joannes-Bap-

tista DEPOORTER. Zijn vader : Ignatius, Franciscus, Ludovicus DEPOORTER, ex Boesinghe (en zoon van Petrus Depoorter, ex Langemarek, en van Maria, Anna Houvenaegel, ex Bixschote). Zijn moeder : Maria, Joanna LOWAGIE, ex Bixschote (en dochter van Joannes-Baptista Lowagie, ex Bixschote, en van Isabella Lacours, ex Noordschote). Peter : Joannes, Ignatius Depoorter, frater proli's, ex hac ; Meter : Coleta, Caecilia Kesteman, ex hac. De Peter en de Meter wonen op de parochie en zijn 'coelibes'.

(s.) P. E. Vangraefschape, presbyter.

30) p. 24. °R 30-6-1797, halfelf 's nachts: Caecilia Perpetua <HOSDEY>, dochter van Joannes-Baptista HOSDEY en van Joanna, Theresia MALEVEYS. Beide echtgenoten zijn geboortig van Reninge en er woonachtig. De doop werd verricht door Eerw. Heer J. A. Hosdey, 'pastor in Crombeke' en wel de 1ste juli. Dit gebeurde 'ex commissione Rdi Dni Pastoris loci'. Hiermede wordt de nieuwe pastoor van Reninge bedoeld : Eerw. Heer M. F. Vandriets, die de doopakte ondertekent. E. H. Hosdey was peter van de kleine Caecilia en Joanna, Theresia Lowagie (ex hac parochia) : meter.

Sig(natum) erat J: A: Hosdey, pastor in Crombeke

Ita est M. F. Vandriets, pastor in Reninghe.

31) °R, sub Hoflande, 2-7-1797, 7 uur 's morgens. Eerste doopsel toegediend te Reninge door de nieuwe pastoor, t. w. dit van Livinus, Augustinus DECONINCK, zoon van Petrus, Dominicus <DECONINCK>, ex Kermezele, en van Anna, Theresia VANDAELLE, ex Reninghe.

De nieuwe pastoor is ook peter, terwijl Eugenia, Constantia Provoost, ex hac parochia, meter is. Deze laatste is de vrouw van Franciscus Delavie. (s.) M. F. Vandriets, pastor in Reninghe.

32) °R, sub cura, 1-7-1797, 12 uur 's nachts : Ursula, Caecilia PRINSIE, d. van Jacobus, Cornelius, Antonius <PRINSIE>, uit Haringhe en van Rosa, Clara, Eugenia BITTEREMIEUX, ex Reninghe. Peter : Petrus, Joannes Charlet ; Meter : Maria, Caecilia Bitteremieux, avuncula proli's, uterque in parochia habitans. (s.) M. F. Vandriets, pastor in Reninghe.

33) °R, sub laetschje, 8-7-1797, 3e uur 's morgens : Joannes-Baptista HOVPERE. Zijn vader noemt Leonardus <HOVPERE>, ex Reninghe (en is zelf een zoon van Guilielmus <Hornere>, ex Reninghe en van Anna, Theresia Cuvelier, ex Oostvleteren). Zijn moeder heet : Maria, Theresia UREEL, ex Oostvleteren (en zelf een dochter van Petrus <Ureel>, ex Reninghe, en van Petronella Verecarron, uit Oostvleteren). Peter : Joannes, Franciscus, Eugenius Lacante, ex Reninghe ; Meter : Maria, Cornelia Frimault, eveneens uit Reninge. Zowel Peter als Meter bewonen de parochie.

(s.) M. F. Vandriets, pastor in Reninghe.

p. 25. 34) °R, sub cura, halfelf 's avonds, 6-8-1797: Sophia, Amelia (VANROBAEYS) dochter van Petrus, Joannes VANROBAEYS, ex Reninghe, en van Joanna, Eugenia DELPLACE, ex Reninghe. P.: Angelus, Albertus Delplace, oom van de borelinge; M. Odilia, Constantia Takon. Beiden wonen te Reninghe.

(s.) J. E. Schottey, vicarius in Reninghe.

35) °R, sub Laetschip, 8-8-1797, vijf uur 's namiddags: Amalia, Caecilia (BEUN). Vader: Petrus, Jacobus BEUN, ex Reninghe (en zelf zoon van Philippus, Jacobus (BEUN), ex Kemmele, en van Isabella, Clara Vermeersch, ex Wulverghem). Moeder: Maria, Josepha DELPLACE, ex Reninghe (die zelf een dochter is van Joannes-Baptista (DELPLACE), ex Maberem, en van Francisca Merlevede, ex Boesinghe). Peter: Petrus, Joannes vanrobacis, man van Joanna, Eugenia Delplace, matertera prolis; M. Maria, Anna, Theresia Merlevede, weduwe van Petrus Dobodt, promatertera (groottante) van de pas-geborene. Te wonen allebei te Reninghe.

(s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

36) °R, sub cura, 17-8-1797, acht uur 's morgens: Joannes, Josephus (DEGRAEUWE). Thuis nooddoopsel door Anastasia Blanckaert, vroedvrouw te Westvlateren, nadien 'sub conditione' door onderpastoor Schottey.

Vader van de kleine jongen: Petrus, Joannes DEGRAEUWE, ex Westvlateren (en zelf een zoon van Joannes-Baptista (DEGRAEUWE), ex Stavel, en van Maria, Clara Leroy, ex Westvlateren). De moeder noemt: Joanna, Theresia Luyssen, ex Westvlateren. Zij is een dochter van Carolus (LUYSSSEN), ex Stavel, en van Joanna, Theresia Laridon, eveneens uit Stavel). Peter: Ferdinandus, Josephus Luyssen; M.: Barbara, Eugenia Degraeuwe. Allebei uit Westvlateren en er woonachtig. 'Ambo coelibes' en 'respective avunculus et patrua prolis.' (s.) J. E. Schottey, vicarius in Reninghe.

p. 26. 37) °R, sub cura, 17-8-1797, negen uur 's avonds: Petrus, Joannes, Ludovicus (DEVOS). Zijn vader: Petrus, Jacobus DEVOS, ex Reninghe (en zoon van Petrus, Jacobus (DEVOS), ex haer, en van Maria, Francisca Bondin, ex Stavel). Zijn moeder: Colata, Eugenia VALLAEYS, ex St Petri, Iprus (een dochter van Philippus, Jacobus (VALLAEYS), uit Zonnebeke, en van Joanna, Theresia Delva, ex Luydschote). Peter: Joannes, Bartholomeüs Gontier; M.: Joanna, Theresia Delva, die alle twee te Luydschote wonen.

(s.) J. E. Schottey, vicarius in Reninghe.

Dit kindje overlijdt te Reninghe op 2 september 1797.

38) °R, sub Hoflande, 30-8-1797, acht uur 's morgens: Petrus, Albertus, Josephus (GHEERAERT). Nooddoop thuis door Magister Petrus Bouchoutte,

die te Pollinkhove woont.

'Sub conditione' door vicarius Schottey dezelfde dag. Vader: Angelus, Albertus GHEERAERT, ex hac (en zelf een zoon van Ferdinandus, Josephus (Gheeraert), ex hac, en van Maria, Catharina Rosseel, ex St Joannis, Pöparingis). Moeder: Regina, Francisca LIGNEEL, ex hac (en zelf een dochter van Petrus (Ligneel), ex hac, en van Maria, Petronilla Lyhier, ex Crombeka). Peter: Dominus Albertus, Victor Maiseur; Meter: Carolina, Josephina Devloo. Beiden verblijven te oostvleteren en zijn niet gehuwd.

(s.) J. E. Schottey, vicarius in Reninghe.

De kleine Pieter wordt slechts vijf dagen oud. Hij sterft nl. op 4-9-1797.

39) oR, sub cura, ⁴⁻⁹⁻¹⁷⁹⁷ hora primam nocturnam. Dezelfde dag gedoopt door onderpastoor Schottey: Catharina, Constantia SWICK. Haar vader heet: Petrus, Jacobus (SWICK), die afkomstig is van Elverdinghe. Haar moeder: Isabella, Theresia MERLEVEDE is geboortig van O.L. Vrouw van Brielen. Als peter treedt op: Ivo, Ludovicus Claire, uit Noordschote, die te Boezinghe woont, en als Meter: Maria, Theresia Swick, uit 'Boesinghe', een zuster van de pas-geborene, die op de Sint-Pieters-parochie te Ieper verblijft. Peter en Meter zijn niet getrouwd.

(s.) J. E. Schottey, vicarius in Reninghe.

p. 27. 40) oR, hora prima nocturna op 13-september-1797, gedoopt door Pastoor Vandriess: Maria, Joanna (BRAEM). Haar vader is: Jacobus, Laurentius BRAEM, ex Elverdinghe, (zelf een zoon van Laurentius (Braem) ex Boesinghe, en van Anna, Maria LOWAGIE, ex Brielen). De moeder is: Barbara, Francisca LACANTE, ex Reninghe, (zelf een dochter van Joannes (LACANTE), ex Woesten, en van Isabella, Clara Blanchaert, uit Reninghe). Peter: Franciscus Braem, ex Elverdinghe, patruus proliis; Meter: Rictrudis, Colata Verdien, ex Bixschote, affinis (= aanverwant).

Doopakte ingeschreven door Eerw. Heer Schottey, doch niet ondertekend door Pastoor Vandriess, die nochtans de doop verricht had.

41) oR, sub cura, 25-9-1797, halfnegen in de voormiddag. Nooddoop thuis, ob periculum mortis, door Magister Maximilianus Schottey, 'chirurgus in Reninghe, en dezelfde dag 'sub conditione' door onderpastoor J. E. Schottey: Petrus, Alexander (HENNAERT), zoon van Angelus, Franciscus HENNAERT, ex Reninghe, en van Colata, Francisca MANKEL, ex Boesinghe. Peter: Alexander Vanderyvere; Meter: Joanna, Theresia Pandamme; ambo in hac habitantes.

(s.) J. E. Schottey, vicarius in Reninghe.

Het kindje sterft enkele uren na de geboorte; zijn moeder, die nog maar 24 jaar oud was, overlijdt daags nadien, om 5 uur 's morgens ...

42) oR sub cura, 25-9-1797, hora tertia pomeridiana: Eugenius, Leonardus <LACANTE>. Vader: Petrus, Cornelius LACANTE, ex Reninghe, (zoon van Joannes-Baptista <Lacante>, ex Werten, en van Isabella Blanchaert, ex hac). Moeder: Josephina PLOYAERT, ex Reninghe, (dochter van Petrus, Jacobus Ployaert, ex Reninghe, en van Josephina Demolder, ex Reninghe). P.: Ignatius Tahon; M. Barbara, Francisca Smaghe, ambo in hac habitantes.

(1) J.E. Schottey, vicarius in hac habitans.

p. 28. 43) o Loo, 29-9-1797, vijf uur 's namiddags. Onderpastor Schottey de 1ste oktober in de kerk te Reninge 'sub conditione' een jongetje uit Loo, dat thuis in sterfensgevaar gedoopt was geworden door Magister Malbranche, chirurgus te Loo. Het heette: Carolus, Ludovicus DESOMER en was een zoon van Franciscus Desomer (Loënsis) en van Angela VEYNE (Loënsis). Peter: Jacobus Desomer, patruus proliis; M. Anna, Theresia Veranome. Kowel de ouders als de peter en de meter wonen allemaal te Lo. Eerw. Heer Schottey voegt er aan toe: "proles haec ob circumstantias temporis" translata fuit in hanc Ecclesiam pro suscipiendo baptismo... ..

Veelzeggende woorden. Eind september 1797 was het blijkbaar niet meer mogelijk nog een kind te laten dopen in een kerk te Loo. Op 1 oktober kon dat nog te Reninge. Diezelfde dag werden er in laatstgemende kerk nog twee huwelijken ingezegend (nr's 13 en 14 van het RMA).

De laatste begrafenis, te Reninge in 1797 geregistreerd, was: datje van "meisje", dat de 28ste september overleden was. Pastoor Vandriest onderzocht nog de overlijdensakte.

Het doopregister van Reninge, anno 1797, eindigt bruusk op 1-10-1797. De pp. 29 t/m 32 bleven onbeschreven... Dezelfde vaststelling voor de andere parochieregisters: in het RMA blijven 5 bladzijden blank; in het RMO: 2.

Men weet dat de Franse Revolutie een bloedige poging heeft ondernomen om Frankrijk en de veroverde gebieden te ontkerstenen. Alle bisschoppen en pastors in dienst moesten de eed afleggen op de "Constitutie". De grote meerderheid weigerde. De priesters - weigeraars, die niet konden 'onderduiken', werden overgeleverd aan verbanning, opsluiting en aan de guillotine.

Bijna alle priesters der Katholieke Nederlanden weigerden de eed af te leggen. Dientengevolge werd de openbare goddelijke dienst afgeschaft. Te Elverdinge werd de kerk op 1 oktober 1797 gesloten (en slechts in mei 1802 weer opengesteld worden). De plaatselijke Pastoor leefde verscholen te Ieper en elders van 16 september 1798 tot 17 maart 1800; de kapelaan van 13 januari tot 23 december 1799. Heimelijk kwamen ze te Elverdin-

ge het doopsel toedienen.

Op 't einde van 't jaar 1797 warden de kerkgoederen verkocht. Ze waren "tot beschikking der natie geteld..."

De openbare credient tot Reninge eindigt ook - blykens de parochieregisters - per 1 oktober 1797.

Het doopregister uit de jaren 1796 - 1797, dat we hier hebben geresumeerd, is uiteraard onvolledig. Het cahier begint op 24 augustus 1796 en houdt bruusk op de 16de oktober van het volgend jaar. Het bestaat dus slechts een kort tijdsbestek van 1 jaar 1 maand en 1 week. In die vrij korte periode werden toch $35 + 43 = 78$ doopsels geregistreerd.

Voor het jaar 1797 is de verhouding jongens - meisjes ongeveer gelijkopgaand: 28 jongetjes tegenover 22 meisjes. Het jaar voordien waren de getallen helemaal verschillend: slechts 8 meisjes en liefst 27 'knechtjes'.

Aanno 1796 en aanno 1797 waren ongetwijfeld harde jaren voor Reninge. In een tijdsruimte van weinig meer dan 13 maanden worden er op het kerkhof 97 parochianen ter aarde besteld (van 22/8 t/m 29/12/1796: 36 begrafeniszen; en van 2/1/1797 t/m 28/9/1797: 61).

Van een natuurlijk geboorteoerschot is er geen sprake. Er worden in die periode 19 personen méér begraven dan er geboren worden ($97 > 78$) (de laatste doopnotitie betreft dan nog een jongetje uit Loo, een niet-parochiaan).

De kindersterfte was ontstellend hoog in die periode. Om het bij de eerste negen maanden van 1797 te houden: tussen 3 jan. en 26 sept. van dat jaar werden er $43 - 1 = 42$ kindjes, waarvan de ouders te Reninge wonden - aldaar gedoopt. Welnu; als wij het Overlijdensregister van genoemd jaar openslaan, stellen wij vast dat 14 van die kinderen (het laatste op 25 september 1797) te Reninge overlijden en er begraven worden. Dit is precies een derde ($\frac{42}{14}$) van de nieuw-geborenen. Er kunnen er zelfs méér gestorven zijn en elders begraven, indien de ouders ondertussen uitgeweken waren.

Volgende boralingen van 1797 overleden na enkele dagen, weken of maanden: de nummers 2) - 3) - 5) - 8) - 10) - 12) - 13) - 19) - 20) - 27) - 28) - 37) - 38) en 41). We zullen hun namen nog ontmoeten als wij het Overlijdensregister (RMO) samenvatten.

Doch onze aandacht moet nu eerst gaan naar het Huwelijksregister, of wat er van overgebleven is. Het bevat bijzonder waardevolle gegevens, die wij voor een deel - verspreid in het RBA - al ontmoet hebben.

Trouwregister 1796

VANAF 7 JANUARI

1796

1) We geven de eerste trouwakte in extenso. Als buitenbladzijde van het cahier heeft ze enige schade opgelopen.

p. 1. Anno Domini millesimo septingentesimo nonagesimo sexto, die septima Januarii, praemissis sponsalibus (= de ondertrouw) et proclamatis tribus bannis in hac Ecclesia de Reninghe, in ordine ad matrimonium inter Jacobum, Laurentium BRAEM, oriundum (= afkomstig) ex Elverdinghe, aetatis circa viginti quatuor annorum — filium legitimum Laurentii Braem, ex Boesinghe, et Annae, Mariae Lowagie, ex B.M.V. de Brielen, conjugum — juvenem, sutorem (= schoenmaker), minorem (hier: 'burgerlijk' minderjarig), subditum parochiae de Reninghe, et habitantem ibidem, ex una parte ; et Barbaram, Franciscam LACANTE, oriundum ex Reninghe, aetatis octodecim (18) annorum — filiam legitimam Joannis - Baptistae Lacante, ex Woesten, et Isabella, Clara Blanch(aert), ex Reninghe, conjugum — puellam, operariam (arbeidster), minorem, subditam parochiae de Reninghe, habitantem ibidem, ex altera parte; habito consensu utriusque parentum et eorum quorum interest, nulloque detecto impedimento ;

infra-scriptus Pastor parochiae de Reninghe eos per verba de praesenti in Domino matrimonio junxi, praesentibus testibus : Laurentio Braem, patre sponsi, operario rustico, habitante in Elverdinghe, declarante se nescire scribere et signo suo manuali subsignante, et Joanne, Francisco, Eugenio Lacante, fratre sponsae, fabro lignario (= houtbewerker), habitante in Reninghe, qui sicut et praefati sponsus et sponsa mecum subsignavit.

(s.) Jacobus Braem (s.) Barbara Lacante

Signum manuale + Laurentii Braem, Patris sponsi et testis.

(s.) Joannes, Franciscus, Eugenijs Lacante.

(s.) A.F.J. Ramault, Pastor in Reninghe.

Alleen de vader van de bruidegom, een boerenarbeider, kan zijn handtekening niet plaatsen.

p. 2. 2) R, 1-2-1796 ; na ondertrouw en één huwelijksban (met dispersatie voor de twee overige) — geproclameerd zowel te Reninge als te Reningelst, ~~Petrus~~ ^{Petrus} Jacobus, Josephus HENNEBEL, uit Reningelst, 46 jaar en 2 maanden oud (zoon van Petrus, Jacobus Hennebel, uit Namertinge, en van Maria, Josephina Boossemare, ex Stavel), nog ongehuwd en

landbouwer (villicus = pachter van een hoeve), parochiaan van Reningelst en aldaar wonend, huwt met:

Maria, Theresia, Constantia DEPUYDT, afkomstig van Reninge, 25 jaar 6 maanden en 16 dagen oud (dochter van Ferdinandus, Amatus Depuydt, uit Oostvleteren, en van Maria, Jacoba Vandervoerde, uit Reninge). Zij is niet eerder getrouwd en een boerendochter (villici filia), behorende tot de parochie van Reninge en er gehuisvest.

Als getuigen treden op: Ferdinandus, Amatus Depuydt, vader van de bruid en landbouwer, eerste schepen van de 'heerlijkheid' van Reninge, waar hij woont; Franciscus, Ignatius Hennebel, broer van de bruidegom, eveneens landbouwer en te Reningelst woonachtig.

Allen kunnen heel behoorlijk de huwelijksakte ondertekenen.

(s.) Pieter, Jacobus Hennebel (s.) Mary, Theresia Depuydt

(s.) F. I. Hennebel (s.) F. A. de Puydt

(s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

— Federe trouwakte neemt een volle bladzijde in beslag.

p. 3. 3) R, 9-2-1796, na ondertrouw; één ban te Reninge (dispensatie voor de twee overige): Angelus, Franciscus HENNAERT (° Reninge), 34 jaar en 1 maand oud (zoon van Joannes-Baptista Hennaert, ex Reninghe, en van Helena Cau-raet, ex Proven), jonggezel, majorunnid sui juris, schipper (nauta), parochiaan van Reninge en aldaar verblijvend, trouwt met: Coleta, Francisca, Josepha MANTEL (° Boesinghe), 23 jaar oud (dochter van Joannes, hudo-vicus Mantel (ex oppido Lillers in Artesia) en van Anna, Dorothea d'Hondt, uit Elverdinge). De bruid is nog 'minderjarig', maar heeft de vereiste toestemming van haar ouders en haar voogd (tutoris). Zij is herbergierster (tabernaria) te Reninge, waar ze woont. Waren aanwezig als getuigen: Ignatius, Benedictus Hennaert, broeder van de bruidegom en ook schipper; alsook: Elias, Jacobus Persyn, ? van de bruid (tekst beschadigd), eveneens herbergier. Beide getuigen wonen te Reninge.

Allen ondertekenen zeer vlot: C. J. Hennaert; C. J. Mantel; I. B. Hennaert; E. J. Persyn en A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

p. 4. 4) R 7-4-1796, na ondertrouw en drie bannen te Reninge: X Petrus, Corne-lius LACANTE (° Reninghe), 24 jaar oud (zoon van Joannes-Baptista Lacante, ex Woesten, en van Isabella, Clara Blanchaert, ex Reninghe), jonggezel, minderjarig, voorzien van de nodige toestemming 'matri's suae tutoris et fratrum'. Houtbewerker, gevestigd te Reninge. Huwt met: Josephina, Dorothea PLOYAERT (° Reninghe), 26 jaar oud (dochter van Petrus, Jacobus Ployaert, ex Dichebusch, en van Josepha Demolder, ex Reninge). Josephina is landbouwster te Reninge.

Getuigen: Joannes, Franciscus, Eugenius Lacante, broer van de bruidegom, 'faber lignarius' (houtbewerker, timmerman, schrijnwerker) en Carolus, Albertus Ploeyaert, broeder van de bruid, 'operarius' (werkman). Allen zijn te Reninge gehuisvest. Alleen de bruid 'sponte & declaravit' se nescire scribere.' Subsignaverunt;

Preter, Cornelius Lacante; Joannes, Franciscus, Eugenius Lacante; Carolus, Albertus Ploeyaert en A.F.J. Ramault, Pastor in Reninghe
Signum + manuale Josephinae, Sorothaeae Ploeyaert.

p. 5. 5) R, 3-5-1796, na ondertrouw en drie bannen in de kerken van Reninge en van Noordschote: X Joannes - Baptista PUISSON, ex B.M.V. Poporingis, 51 jaar en 8 maanden oud (zoon van Antonius Puisson, ex Sti Bertini, Poporingis, en van Maria, Angelica Duason, ex Nijpkereke), weduwenaar van Bibiana Vandarbileke, ex Oostvleteren), wever van beroep (tex(tor)), woonend te Reninge, huwt met: Maria, Jacoba DESCHRYVER (e. Oostvleteren), ongeveer 38 jaar oud (dochter van Petrus, Laurentius Deschryver, ex Oostvleteren, en van Maria, Jacoba Bamelis, ex Bixschote), 'jonge dochter', arbeidster. Onlangs nog te Noordschote woonend, nu echter te Reninge. Getuigen: Joannes, Franciscus Dieusaert, werkmán, woonachtig te Reninge, die mede ondertekent, en Petrus, Laurentius Deschryver, landbouwer te Reninge en vader van de bruid. Hij verklaart niet te kunnen schrijven. Ook de bruid en de bruidegom zijn ongeletterd.

Signum + manuale Joannis-Baptistae Puisson, sponsi; signum + manuale Mariae, Jacobae Deschryver, sponsae; (s.) J. J. Dieusaert; signum + manuale Petri, Laurentii Deschryver, testis; (s.) A. F. J. Ramault, pastor in Reninghe.

p. 6. 6) R, 17-5-1796, na ondertrouw en één ban te Reninge (met dispensatie voor de andere twee) X: Philippus, Jacobus MELIS (geboren te Zuidschote), 27 jaar oud (zoon van Gerardus Melis en van Isabella Lacour, beiden uit Noordschote), zonggerzel, landbouwer te Reninge; trouwt met: Maria, Catharina, Euphemia MORLION (geboren te Reninge), 41 jaar oud (dochter van Petrus, Jacobus Morlion, ex Langemarek, en van Petronilla Samoye, ex Staden), nog ongehuwd, dienstmeid te Reninge. Getuigen: Joannes, Franciscus Melis, boerenknecht, broer van de bruidegom en te Noordschote woonend, en Joannes-Baptista, ^{KESTELOOT,} schoenmaker te Reninge. Allen plaatsen hun handtekening (de bruid vrij moeizaam): (s.) Philippus, Jacobus Melis; M. L. Morlion; Joannes, Franciscus Melis; Joannes Kesteloot; A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

p. 7. 7) R, 17-5-1796, ondertrouw, + ban te Reninge met dispensatie voor de overige twee, X Joannes, Baptista HOSDEY (oriundus ex Reninghe), 24 jaar oud (zoon van Andreas, Leopoldus Hosdey, ex Reninghe, en van Joanna, Theresia Depuydt, ex Oostvleteren), jonggezel, minderjarig, Hij heeft de schriftelijke (in scriptis) van zijn vader en zijn voogd. Hij beboert de hofstede van zijn vader te Reninge en woont daar. Hij trouwt met Joanna, Theresia MALEVEYS (oriunda ex Reninghe). Hij is circa 24 jaar oud (en een dochter van Petrus, Marantus Maleveys, uit Oostvleteren, en van Maria, Theresia Ghillebeert, uit Reninge). Hij is een landbouwersdochter en nog minderjarig. Ze heeft de toestemming van haar ouders en woont te Reninge. Getuigen waren: Petrus, Marantus Maleveys, vader van de bruid, en Dominus Petrus, Jacobus Vallaeys, beëdigd erfenis-daler (partitor furatus). Allen wonen te Reninge en ondertekenen de trouwakte: (s.) Joannes-Baptista Hosdey; (s.) Joanna, Theresia Maleveys; (s.) P. J. Vallaeys; (s.) Pieter Maleveys; (s.) A. F. J. Ramault, pastor in Reninghe.

p. 8. 8) R, 17-5-1796, na ondertrouw, e'en ban te Reninge (+ dispensatie) X Carolus, Joannes JACOB (geboren te Noordsehote), 23 jaar oud (zoon van Angelus, Albertus Jacob, ex Noortsehote, en van Maria, Francisca Delva, ex Tuysdsehote), minderjarig; heeft de vereiste toelating van zijn moeder en zijn voogd. Hij is boerenkracht (paardenmenner = equorum ductor) en verblijft te Reninge. Hij huwt met Barbara, Regina LOWAGIE, uit Reninge, 20 jaar en 5 maanden oud (dochter van Petrus, Franciscus Lowagie, uit Noordsehote, en van Maria, Joanna Goddyn, uit Boezinghe), jonge dochter, minderjarig, voorzien van de toestemming van haar vader en van haar voogd. Hij is een boerendochter en woont te Reninge. Getuigen bij het huwelijk: Petrus Lowagie, vader van de bruid, en Carolus, Ludovicus, Eugenius Delva, allebei landbouwers te Reninge. Iedereen kan de akte ondertekenen: (s.) Carolus, Joannes Jacob; (s.) Barbara, Regina Lowagie; (s.) P. J. Lowagie; (s.) C. L. E. Delva; (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

p. 9. 9) R, 17-5-1796 (vier huwelijken dezelfde dag!).
Ondertrouw, + ban + dispensatie X Petrus, Franciscus LOWAGIE (geboren te Reninge) 22 jaar oud (en een zoon van Petrus, Franciscus Lowagie, ex Noortsehote, en van Maria, Joanna Goddyn, ex Boezinghe). Jonggezel, nog minderjarig. Toelating van zijn vader en zijn voogd. Onder leiding van zijn vader en voor diens rekening (sub patre suo et pro eo) baat hij

de hoeve uit te Reninge. Hij treedt in het huwelijk met Joanna, Dorothea, Coleta HOSDEY, geboren te Reninge, omtrent 23 jaar oud (en dochter van Andreas, Leopoldus Hosdey, ex Reninghe, en van Joanna, Theresia Depuydt, ex Oostvleteren). Zij is een minderjarige boerendochter, in dienst van haar vader. Zij heeft de toestemming van haar vader en van haar voogd. Zij woont te Reninge, Petrus, Franciscus Lowagie, vader van de bruidegom en landbouwer te Reninge, is getuige voor zijn zoon; terwijl Josephus, Ignatius Hosdey, oom van vaderszijde en ook landbouwer te Reninge, de getuige is van de bruid. Iedereen ondertekent de trouwakte:

(s.) P. F. Lowagie; (s.) Joanna, Dorothea, Coleta Hosdey; (s.) P. F. Lowagie; (s.) J. I. Hosdey. (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

— Vier huwelijken de 17de mei 1796. Drie nieuwe echtparen zijn naaste familie van elkaar. Joannes-Baptista Hosdey (nr. 7) en Joanna, Dorothea, Coleta Hosdey (die trouwt met een Lowagie) zijn broer en zuster. Hetzelfde geldt voor Petrus, Franciscus Lowagie (nr. 9) en Barbara, Regina Lowagie (nr. 8). Ze treden vrij jong in het huwelijk: bruidegom en bruid nr. 7 resp. 24 en ca. 24 jaar; nr. 8: resp. 23 j. en 20 j. 5 m.; nr. 9: resp. 22 en ca. 23 jaar. We komen daar later op terug.

p. 10 10) R, 31-5-1796, ondertrouw, één ban in de kerken van Reninge en van Langemark (+ dispensatie): Franciscus, Xaverius VANGHELUWE (*Langhemarek) 37 jaar oud (en zoon van Joannes-Baptista Vangheluwe, ex Oostvleterenkerke, en van Maria, Francisca Becquaert, ex Langhemarek) meerderjarige jonggezel, boerenzoon van en te Langemark, trouwt met Isabella, Clara Denuwelaere (geboren in de parochie van O.-L.-Vrouw van Brielon), 30 j. oud (en dochter van Ferdinandus, Bernardus Denuwelaere, uit Reninge, en van Maria, Catharina Lebbe, uit Reningelst), nog ongehuwd, meerderjarig, boerendochter, van en te Reninge. Getuigen bij dit huwelijk: Carolus, Thomas Vangheluwe, broer van de bruidegom, landbouwer; en Josephus, Nicolaus Vanderhaeghe, wagenmaker (carruum confector), die allebei te Langemark wonen.

Alle betrokkenen ondertekenen de trouwakte:

(s.) Priester, Franciscus Vangheluwe (de trouwakte noemt de bruidegom: Franciscus, Xaverius Vangheluwe, was Petrus zijn eerste doopnaam? — (s.) Isabella, Clara Denuwelaere — (s.) Carolus, Thomas Vangheluwe — (s.) J. N. Vanderhaeghe.
(s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

p. 11. 11) R, 31-5-1796. Ondertrouw, drie bannen te Reninge: Basilius, Seraphinus DECROCK (geboren te Huidschote), (24 j. oud 'et aliquot mensis'), zoon van Joannes-Baptista Decrock, ex Reningelst, en van Dorothea, Barbara Odaert, uit 'Elverdinghe'; jongman, minderjarig, met goedkeuring van zijn moeder, 'tutricis suae'. Boerenknecht ('villici famulus'), wonende te Reninge, trouwt met: Victoria, Constantia CAPPON (ex Reninghe), 27 j. oud (dochter van Petrus, Franciscus Cappoen, ex Reninghe, en van Angelina, Theresia David, ex Pollinckhove), boerenmeid wonende te Reninge. Als getuigen werden geroepen: Petrus, Jacobus Cappoen, broer van de bruid, boerenwerkmans, verblijvend te Noordschote, en Joannes-Baptista Crombey, ook een boerenwerkmans die te Reninge woonde.

Alleen de bruidegom kan zijn naam schrijven — (s.) Basilius, Seraphinus de Crock — Signum manuale + Victoriae, Constantiae Cappoen, sponsae — Signum manuale + Petri, Jacobi Cappoen, testis — Signum manuale + Joannis-Baptistae Crombey, testis — Signum manuale + Barbarae, Dorotheae Odaert, matris sponsi.

(s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

In mei 1796 werden er niet minder dan zeven huwelyken ingezegend te Reninge op een totaal van 18.

p. 12. 12) R, 21-6-1796; ondertrouw, 1 ban (+ dispensatie) zowel in de kerk van Reninge als in deze van Lo.: Ferdinandus, Jacobus VERSTRAETE, geboren te Pollinckhove, 36 jaar oud (zoon van Jacobus, Franciscus Verstraete, ex Beveren, en van Rosa, Clara, Berten, ex Pollinckhove). Vrijgezel, die een hoeve uitbaat te Lo, samen met zijn moeder, die weduwe is. Hij trouwt met: Francisca, Catharina VERCOULIE, uit Reninge, ca. 27 jaar oud (en dochter van Philippus, Jacobus Vercoulie, uit Vladsloo, en van Maria, Catharina Borry, ex Langhemarck). Hij is een boerendochter en woont in Reninge, in Noordover. Beide huwende zijn 'majorennes et sui juris'. Getuigen: Philippus, Jacobus Vercoulie, vader van de bruid en landbouwer in Reninge - Noordover; Petrus, Jacobus Vercoulie, broeder van de bruid, die meehelpt op de ouderlijke hofstede in Noordover, en als derde getuige; Magister Joannes-Baptista Kesteman, koster 'hujus ecclesiae'. Allen plaatsen hun handtekening: Ferdinandus, Jacobus Verstraete — Francisca, Catharina Vercoulie — P. J. Vercoulie — P. J. Vercoulie — J. B. Kesteman.

(s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

p.13. 13) R, 27-6-1796. Ondertrouw, één ban in de kerken van Reninge en van Hoogstade (+ dispensatie); Carolus, Albertus DEBACKER (geboren te Hoogstade), ca. 34 jaar oud (zoon van Benedictus Debacker, ex Stavel) en van Maria, Catharina, Francisca Debaes, ex Oostvleteren). Vrijgezel, meerderjarig, landbouwer te Hoogstade. Hij treedt in het huwelijk met Francisca, Constantia, Philippina DEVOS, geboren te Reninge, 33 jaar en 1 maand oud (dochter van Petrus, Jacobus DEVOS, ex Reninghe, eertijds 'burginmagister hujus parochiae' en van Francisca, Maria BOVDIN, ex Stavel). Nog ongebruwd, meerderjarig. Samen met haar broers baat zij een hofstade uit te Reninge.

Als getuigen treden op: Jacobus, Joannes Debacker, broer van de bruidegom, die een functie vervult in het Ambestuur te Hoogstade en er woont, en Petrus, Jacobus Devos, landbouwer te Reninge en broer van de bruid. Allen plaatsen hun handtekening onder de trouwakte: (s.) Carolus Debacker, (s.) Francisca, Constantia Devos, (s.) J. J. Debacker, (s.) P. J. Devos.

(s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

p.14. 14) R, 28-6-1796: Ondertrouw, drie bannen te Reninge en in Oostvleteren: Joannes-Baptista ROULLÉ (geboren te Langemark), ca. 56 jaar (zoon van Joannes-Baptista Roullé), ex Staden, en van Petronilla, Theresia Vuyteler, ex Langhemarek). Weduwnaar van Joanna, Theresia Commeine, ex Reninghe, landbouwer, wonend te Reninge. Hij gaat het huwelijk aan met: Regina, Constantia BOUCQUEY, geboortig van Crombeke, die 39 jaar en omtrent 7 maanden oud is. (Hij is een dochter van Joannes-Baptista Boucquey, ex Stavel, en van Joanna, Theresia L'Homme, ex Watou). Zij is dienstmeid en woonde tot voor kort te Oostvleteren. Nu is ze parochiane van Reninge. Als getuigen treden op: Joannes, Franciscus Boucquey, cynshouder? te Pollinkhove, en Petrus, Jacobus Cayzele, landbouwer, woonachtig te Oostvleteren, die bruid verklaart spontaan 'se nescire scribere'. Haar man kan wel schrijven.

(s.) Joannes, baptiste Roullé.

Signum + manuale Reginae, Constantiae Boucquey, sponsae.

(s.) Jōs, Frans Boucquey.

(s.) Pieter, Jacobus Cayzele.

(s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

p. 15. 15) Nog een huwelijk dezelfde dag: R. 28-6-1796. Ondertrouw. Drie bannen te Reninge. X Leonardus VANDENAMEELE (oriundus ex Luydtschote), circa 57 of 58 jaar oud (zoon van Petrus, Laurentius Vandenameele, ex Oostvleteren, en van Jacoba (Langemeersch, ex Woesten) — In de trouwakte lezen wij: Jacoba Langhemersch, ex — n.i., wat fout is). Leonardus is weduwnaar van Joanna Verhaeghe, uit Bilschote, en toert te Reninge. Hij hertrouwt met Catharina, Theresia KERFYSER (geboren te Reninge, 37 jaar oud (en dochter van Joannes-Baptista Kerfysen, (ex Reninghe), en van Catharina, Theresia (MAREHAND), ex Reninghe? — In de trouwakte staat er iets als Marcant, ex Boezinghe) Catharina Kerfysen was nog ongehuwd en als meid in dienst te Reninge. "Testibus ad id vocatis: Petro, Jacobo Derommelaere, quondam apparitore (= dienaar), serviente Toparchiae de Poelcapelle in Langhemarck 'en tegenwoordig te Langemark wonend, en Timotheus, Benedictus Dehouck, operarius rusticus (landarbeider), te Reninge. Deze laatste, alsook de bruid verklaren niet te kunnen schrijven.

(s.) Leonardus Vandenameele — Signum + manuale Catharinae, Theresiae Kerfysen, sponsae — P. J. Derommelaere — Signum + manuale Timothei, Benedicti Dehouck, testis.

(s.) A.F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

p. 16. 16) R. 2-8-1796. Ondertrouw; één ban in de kerken van Reninge en van Boezinghe (+ dispensatie): Carolus, Josephus LAUWERS (° Langemark), 34 jaar $\frac{1}{2}$ oud. (Zoon van Petrus, Joannes Lauwers en van Joanna, Clara Dewancker — beide echtgenoten zijn geboren te Langemark). Carolus Lauwers is rijtgeriel en landarbeider te Boezinghe, waar hij woont. Hij treedt in het huwelijk met Angela, Catharina, Josephina PLANCHEEL (oriunda ex Reninghe) die 42 jaar en drie maanden oud is. (Zij is een dochter van Franciscus Plancheel, ex Hamerstinghe, en van Maria, Francisca Etkiere, ex Reninghe.) Angela Plancheel is weduwe van Laurentius Baukie, ex Wytschaete. Zij is landbouwster te Reninge.

Getuigen: Petrus, Andreas Willaert, landarbeider, wonende te Boezinghe, en Joannes, Jacobus Plancheel, broer van de bruid, landbouwer te Reninge, en de enige die de huwelijksakte kon ondertekenen.

— Signum + manuale Caroli, Josephi Lauwers, sponsi.

— Signum + manuale Angelae, Catharinae, Josephinae Plancheel, sponsae. — Signum + manuale Petri, Andreae Willaert, testis.

(s.) Joannes, Jacobus Plancheel.

(s.) A.F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

p. 17. 17) R, 9-9-1796. Ondertrouw. Eén ban in de kerken van Reninge en van St.-Jan te Poperinge (+ dispensatie voor de overige twee) x Petrus, Jacobus DEBOUVT (geboren op de O.-L.-Vr.-parochie te Poperinge), 37 jaar en 4 maanden oud (zoon van Ferdinandus, Jacobus Deboudt, ex Predelles, en van Maria, Joanna Lebbe, ex B.M.V., Poperingis). Petrus Deboudt is weduwenaar van Maria, Theresia Demol, ex St. Joannis, Poperingis, en landbouwer op de St.-Jans-parochie te Poperinge. Hij hertrouwt met Caecilia, Perpetua GELDOLF (geboren te Reninge), 24 jaar en ca. 5 maanden oud (dochter van Petrus, Joannes Geldolf, ex Hooghlede, en van Petronilla, Theresia Pauwels, ex Reninghe). Caecilia is nog 'minorenorib', doch heeft de vereiste toestemming van haar moeder en haar voorgden. Hij helpt mee 'in villa matris suae' te Reninge. Getuigen: Ferdinandus, Jacobus Deboudt, landbouwer, wonende op de O.-L.-Vrouw-parochie te Poperinge, en broer van de bruidegom, en Philippus, Jacobus Wijckaert, die boert te Reninge. Alleen de bruid verklaart 'se nescire scribere'.

'Mecum subsignavit: P. J. Deboudt — signum + manuale Caeciliae, Perpetuae Geldolf, sponsae — J. J. Deboudt — Philippus, Jacobus Wijckaert — (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

— Onderaan p. 17 lezen wij: Clos et arrêté par le soussigné président du (p. 18) canton d'elverdinghe ce 5 fructidor 4e année républicaine (s.) Hopsomer. Tweemaal geparafeerd.

Het trouwregister werd bijgevolg op 5 fructidor 4e année républicaine = 22 augustus 1796 afgesloten door de president van het kanton Elverdinge. 'De republikeinse almanak begon den 22 Sept. 1792 en werd door Napoleon afgeschaft den 1 Mei 1805. De Gregoriaanse kalender kwam weer in voege den 1 Jan. 1806.'

De overige bladzijden van dit cahier bleven onbeschreven, doch werden telkens in de linker-bovenhoek geparafeerd door de heer Hopsomer. Het huwelijksregister was niet tydig terug te Reninge om nog een trouw erin te kunnen noteren die in september 1796 te Reninge plaats had. Men begon dan maar een nieuw katern voor het huwelijk nr. 18:

p. 1. 18) R, 13-9-1796: Ondertrouw, één ban te, Reninghe' (+ dispensatie): Antonius, Franciscus COLPAERT (oriandus ex Woesten), 27 jaar oud oncirca 7 maanden (zoon van Joannes-Baptista Colpaert en van Isabella, Clara Baussaert, allebei uit Woesten, tot voor kort paardenknecht

bij een boer ("famulum nuper villici equorum ductorem"), en wonende te Reninge. Hij trouwt met María, Theresia GEERTEN (geboren te Reninge), 21 jaar en 9 maanden oud. Zij is een dochter van Ferdinandus, Jacobus Beerten, ex Merckem, en van Jacoba, Genoveva Kerbelyn, ex Reninghe. De bruid had een geschreven toelating bij van haar ouders, gedateerd van 11 "hujus currentis", zij was nog een 'jonge dochter' en onlangs nog als meid in dienst. Zij woonde op de parochie.

Getuigen: Joannes, Ignatius Boussaert, een wever, gehúsvest te Oost-Neleeren, en Angelus, Josephus Desseure, 'pannorum laneorum proposita' (die wollen lakens 'vervaardigde?'). Deze laatste was woonachtig te Reninge.

Alleen de pastoor ondertekent deze trouwakte. De Franse Revolutie voerde het gelijkheidsbeginsel (Égalité) in haar banier. Alles wat op een standenverschil kon wijzen was uit den boze. Na de inspectie door de kantonnale president kwam er wellicht van hogerhand een 'wink' om de handtekening van de gehuwden en de getuigen weg te laten.

Zo moest niemand meer verklaren dat hij niet schrijven kon.

Daarmee was het analfabetisme niet uitgeschakeld...

Te Reninge zelf was ^{er} ongetwijfeld in die jaren een school, waar enig elementair onderricht verstrekt werd. Doch niet iedereen ging naar school. Sommige mensen zijn volkomen ongeletterd. Ze zetten een kruisje onder een akte, waarmee zij niet alleen blijf geven van hun onvermogen te schrijven, maar ook om gewoon initialen te gebruiken.

We beken de 17 trouwakten uit 1796, die handtekeningen dragen speciaal na. Van de gehuwden zijn er slechts twee mannen die niet geletterd zijn en zeven vrouwen. Van de $17 \times 2 = 34$ getuigen zijn er zes, die niet in staat zijn te tekenen. De 'onwetendheid' is duidelijk groter bij het 'zwakke geslacht': 7 op 17 bruiden (meer dan 41%!), dan bij de mannen (bruidegommen en getuigen samengerekend: 8 op 51 = nog geen 16%). Vooral bij de meisjes is er nog een aanzienlijke graad van analfabetisme. De (meeste) pachters en eigenaars kunnen lezen en schrijven en cijferkolommen optellen, doch vele dagloners en boerenknechten — de armere fractie van de rurale samenleving — kunnen het niet. Dit geldt ook voor de bruiden van 'lagere stand' maar zelfs voor sommige boerendochters — die door omstandigheden — geen (of zeer weinig) elementair onderwijs hadden genoten.

Men denke dus niet dat in dien tijd, op het platteland, het hele dorp, en met name de grote meerderheid van vrouwen, knechten, dagloners en kleine boeren kon lezen, schrijven en rekenen. Bij lange niet.

TROUWREGISTER 1797
TOT 1 OKTOBER

Tot en met 1 oktober 1797 werden er te Reninge 14 huwelijken geregistreerd (pp. 2-11 van katern II).

p. 2. 1) R, 17-1-1797: Ondertrouw, drie bannen X Petrus, Sylvester HENNICO, ex St. Nicolai, Furnis, ca. 30 jaar oud (zoon van Franciscus Hennico, ex Lampernisse, en van Maria, Jacoba Debandt, ex Steenkercke), vrijgezel, meerdervorig en 'sui juris', landarbeider, wonende in het vernielde, kleine fort De Crocke te Reninge ('in destructo fortalitio de Crocke in Reninghe'). Hij treedt in het huwelyk met Regina, Ludovica, Francisca VERMOTE (oriunda ex fortalitio demolito de Krocke in Reninghe), 24 jaar oud (dochter van Joannes Vermote, ex Reninghe, en van Maria, Theresia Swemerts, ex Stallilla, dioecesis Brugensis). Puella minorennis. Zij heeft de goedkeuring van haar moeder en bloedverwanten. Zij is arbeidster en woont 'in praefato fortalitio de Krocke'.
Hun getuigen waren: Franciscus, Joannes, Josephus Vermote, die een broer is van de bruid en ook in het 'fortalitium' woont, en Petrus, Joannes, Franciscus, Plaetvoet, gehuisvest in 'Merckem Noord', beide getuigen zijn 'operarii rustici'.

Ita est. (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe (die een week later zal overlijden... Vicarius Schottey wordt dienstdoend pastoor.

p. 3. 2) R, 31-1-1797. Ondertrouw, één ban ('cum dispensatione super duobus reliquiis obtenta ab illustri>mo D(omi>no Episcopo Iprensi — de laatste bisschop van Ieper, Karel-Alexander Van Arberg, had bij de tweede Franse inval, in april 1794, de wijk genomen naar Duitsland. Voor zijn afreis had hij het bisdom toevertrouwd aan vikaris Houcke. Om gezondheidsredenen was deze laatste niet lang in staat het bestuur alleen te voeren. Op 19 mei 1797 benoemde de bisschop, vanuit Duitsland twee medevikarissen. Mgr. bleef zijn bisdom — van op afstand — besturen tot 13 juni 1802. Op die dag nam zijn 'opvolger', Fallot de Beaumont, op kanonieke wijze bezit van de nieuwe Gentse bisschopszetel.

Het bisdom Ieper was op 12 mei 1559 opgericht geworden. De opheffing geschiedde eigenlijk op 10 mei 1801...

Op 31-1-1797 huwen te Reninge (één ban zowel te Reninge als te Bixschote: Joannes, Jacobus DESMADRYL, ex Bixschote, ca. 25 jaar oud, vrijgezel en landbouwer te Bixschote (zoon van Petrus, Angelus Desmadril, ex Boesinghe, en van Josepha, Constantia Vanlimbourgh, ex Luydschote) en Maria, Josepha VERBEKE, ex Reninghe, ca. 21 jaar oud.

ongehuwde boezendochter (haar ouders: Joannes-Baptista Verbaek, ex Langemarek, en Genovera Denexter, uit Reninge. Beide huwden hebben de toestemming van hun resp. ouders. Getuigen: Joannes, Alexander Pieters, 'schoonvader' (socer) van de bruid, landbouwer te Reninge, en Carolus, Eugenius Verhaeghe, uit Bixschote, 'frater uterinus' van de bruidegom, woonachtig te Ieper. (Ita est) (3.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

3) R, 14-2-1797. Ondertrouw, 1 ban (dispensatie 'ab illis Dominis Episcopo Iprasi') in de kerken van Reninge en Noordschote: X Jacobus, Franciscus VANDEPITTE (ex Noordschote), 30 jaar oud (zoon van Joannes Vandepitte, ex Boezinghe, en van Joanna, Theresia Deraeve, uit Noordschote), meerderjarige jongman, landbouwer te Noordschote. Hij trouwt met Maria, Catharina, Dorothea COTTEGLE, uit 'Hondscote', weduwe van Carolus Vanderameele, 49 jaar oud, landbouwster te Reninge (dochter van Joannes-Baptista <Cotteele>, ex Stavel, en van Maria, Francisca Schoolaert, ex Houtthem), Getuigen: Petrus Vandepitte, broer van de bruidegom, landbouwer te Noordschote, en Bartholomeüs Cotteele, broer van de bruid, werker van beroep, wonende te Reninge.

(4.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

4) R, 16-5-1797. Ondertrouw, twee bannen (cum dispensatione a Reverendissimo Domino Vicario Generali Ipris obtenta super reliquis) X Franciscus, Ignatius MORLION (ex Reninghe), ca. 37 jaar oud, landbouwer te Reninge (zoon van Petrus, Joannes <Morlion>, ex hac, en van Maria, Ludovica Delavia, ex Bixschote), weduwnaar van Rosa, Clara Delouch, ex hac. Franciscus hertrouwt met Maria, Anna, Theresia VANDAELE, ongeveer 23 jaar oud, landbouwster te Reninge en weduwe van Joannes, Franciscus Delplace. Maria is een dochter van Ignatius, Leopoldus Vandaele, uit Boezinghe, en van Maria, Francisca Dekeiral, ex S. Joannis juxta Ipras. Zijzelf kwam te Boezinghe ter wereld.

Getuigen: Philippus, Jacobus Morlion, ex hac, broer van de bruidegom en wonend te Pollinkhove, waar hij een hoeve uitbaat, en Ignatius, Franciscus, Leopoldus Vandaele, vader van de bruid, landbouwer te Reninge.

(5.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

5) R, 30-5-1797. Ondertrouw, twee bannen (dispensatie voor de derde verkregen "a Reverendissimo Vicariato Iprasi") in de kerken van Reninge en Lo: X Petrus, Jacobus CORNETTE (ex Oostvleteren), 56 jaar oud, weduwnaar van Maria, Clara Spriet (ex Reninghe), zoon van Ludovicus,

- Bertinus (CORNETTE), uit Sint-Bertens, Roperinge, en van Maria, Catharina Defour, ex Oostvlatoren, landbouwer te Lo. Hij treedt in het huwelijk met: Rosa, Clara, Constantia COOLSAET, ex Reninghe, nog ongehuwd, 30 jaar oud, landbouwster (dochter van Carolus, Albertus Coolsaet (ex Staedom, Diocesis Brugensis, en van Rosa, Clara Hodsey, ex Boesinghe), wonende te Reninghe - Het huwelijk wordt ingezegend door Eerw. Schottey. - nulloque detecto impedimento canonico vel civili. Getuigen: Joannes, Josephus Spruet, landbouwer in Reninghe, en Petrus, Albertus Cornette, landbouwer te Lo.

(s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

6) R, 20-6-1797, Ondertrouw, één ban in de kerken van Reninghe en van Noordschote (dispensatie Vikaris - Generaal 'Diocesis Ipransis') x Petrus, Franciscus, Constantinus BEELE (ex B. M. V. de Brielan), vrijgezel, rond de 33 jaar (zoon van Constantinus Beele, ex Kamertinge, en van Isabella, Francisca Deschilder, ex Reninghelst), landbouwer te Noordschote. Hij trouwt met: Albertina, Rosalia Luyssen, ex Alveringhem, 36 jaar en 4 maanden oud, landbouwster (te Reninghe), (dochter van Petrus, Jacobus Luyssen, ex Crombeke, en van Maria, Anna Vanstaene, ex Reninghe). Hij is weduwe van Petrus Brayne, uit Kamertinge.

Getuigen: Alexander Mantel, landbouwer te Noordschote en Franciscus Delavre, die te Reninghe woont. (s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

p. 6. 7) R, 25-7-1797. Ondertrouw, één ban te Reninghe (+ dispensatie) x Joannes-Baptista VERBEKE, ex Boesinghe, 57 jaar oud (zoon van Petrus (VERBEKE, ex Langemarek, en van Isabella, Clara Lagaije, uit Lo), weduw naar van Isabella, Constantia Demolder, ex hac. Landarbeider te Reninghe. Hij huwt met Maria, Victoria VERSLYPE, ex Reninghe, die 54 jaar en 7 maanden oud is en weduwe uit haar eerste echt van Franciscus Rosseel, en uit haar tweede echt van Joannes, Leonardus Debergh, 'ambo ex Reninghe'. Zij boert te Reninghe.

Eerste huwelijk ingezegend door de nieuwe pastoor. Getuigen: Franciscus, Ignatius Deflo, landbouwer, geboren te Reninghelst, doch wonend te Reninghe, en Joannes-Baptista Kersteman, 'custos ecclesiae parochiae de Reninghe'. Ita est. (s.) M. F. Vandries, pastor in Reninghe.

8) R, 25-7-1797. Ondertrouw, één ban te Reninghe (+ dispensatie) x Jacobus, Benedictus DONNE, ex Beveren, vrijgezel, 34 jaar en 4 maanden oud (zoon van Joannes-Baptista (DONNE), ex Beveren, en van Isa-

p. 7. bella, Clara Fisseeuw, ex Gy (verinckhove). Hij is herbergier: (caupo) te Reninge. Het woord 'taberna' (waaruit tabernarius, -a) betekent allereerst: winkel, doch ook dikwijls: herberg. Winkel en herberg gingen dikwijls samen). Jacobus Donné huwt: Isabella, Clara, Rosalia VERHULST, ex Merckem, die ongeveer 23 jaar oud is. (Hij is een dochter van Josephus Verhulst, uit Langemark, en van Rosalia, Jacoba Ooghe, uit Merckem. Hij was onlangs nog dienstmeid te Reninge. Ze heeft de goedkeuring van haar oom aan moederszijde: Petrus Blomme. Als getuigen treden op: Joannes-Baptista Donné, de bruer van de bruidegom, die 'winkelier-herbergier' (tabernarius) is te Reninge, en van Petrus, Joannes Hautpie, arbeider te Reninge.

(Ita est. M. F. Vandriès, pastor in Reninghe.

9) R, 1-8-1797. Ondertrouw, een ban in de kerken van Reninge en van Oostvleteren (+ dispensatie 'super reliquiis') x Joannes-Baptista DEMEULENAERE (ex Oostvleteren), jongman nog van ongeveer 29 1/2 jaar (zoon van Jacobus, Obertus (Demeulenaere) en van Anna, Clara Maerten, beiden geboren te Oostvleteren), sartor te Reninge. (Sartor kan afgeleid zijn van sarcire, sarisi, sartum = verstellen, lappen; zou het hier om een ambachtsman gaan die schoenen lapt, herstelt? In de tellinglijsten van 1697 wordt er een onderscheid gemaakt tussen een 'cordonnier' (een persoon 'qui fabrique ou repare les chaussures' en een 'saretier' (iemand 'qui repare les savates' = chaussure basse et très légère).

De beide ambachten bestonden te Reninge. Het kan moeilijk een sator betreffen, d. i. een zaaier, een planter (van het Latijn: serere, sero, sator).

Joannes-Baptista Demeulenaere woonde sinds vier maanden te Reninge. Zijn bruid heet: Joanna, Theresia, Constantia HAGEBAERT, ex Stavel, een jonge dochter van 24 1/2 jaar (dochter van Joannes, Franciscus (Hagebaert, uit Stavel, en van Anna, Constantia Verkhove, ex Haringhe).

Hij hielp haar ouders 'in taberna et aliis negotiis' te Reninge en woonde er. Beide kuyvenden hadden de goedkeuring van hun resp.

p. 8. ouders. Als getuigen werden opgeroepen: Jacobus, Albertus Demeulenaere, vader van de bruidegom, landbouwer te Oostvleteren, en Joannes, Franciscus Hagebaert, de vader van de bruid, 'partim tabernarius, partim villicus, te Reninge

(Ita est) (s.) M. F. Vandriès, pastor in Reninghe.

10) R, 22-8-1797. Ondertrouw + drie bannen te Reninge x Petrus, Jaco-

bus NEUT, vrijgezel, geboren te Winnegeele, 31 1/2 jaar oud (zoon van Cornelius (NEUT), uit 'Herzele', en van Maria, Anna, Theresia DE KOND, ex St. Sylvestri Capella), schoenmaker te Reninge. Hij trouwt met Anna, Theresia VANROBÆYS, geboren te Reninge, jonge dochter, arbeidster, 29 j. en 1/2 m. oud (dochter van Joannes, Petrus, Dominicus (vanrobæys), uit Lonnabeke, en van Anna, Clara Pauwels, uit Reninge). Aldaar wonende. Getuigen: Petrus, Joannes Vanrobæys, broer van de bruid, werknemer, en Joannes, Josephus Hyndericks, houtbewerker (faber lignarius). Beiden zijn te Reninge gehuisvest. Huwelijk ingezegend door:

J. E. Selottey, vicarius in Reninge.

11) R, 26-9-1797. Ondertrouw, één ban zowel te Reninge als te Elverdinge (+ dispensatie voor de overige twee) X Franciscus, Jacobus Dewancker, uit Elverdinge, vrijgezel, ongeveer 43 jaar oud (zoon van Joannes-Baptista (Dewancker), uit St. Joannis, Poperinghe, en van Maria, Anna deconinck, uit Elverdinge), wonende te Reninge.

p. 9. Hij treedt in het huwelijk met Anna, Theresia DEMERRE (oriunda ex Reninghe), een jonge dochter van ongeveer 26 jaar, die een hoere uitbaat. Zij is een dochter van Joannes-Baptista (Demerre), uit --- n.i.) en van Isabella, Clara Wyckhaer(t), ex (Reninghe). Anna, Theresia is parochiane van Reninge. Getuigen: Joannes-Baptista Depuyt, uit Elverdinge, consobrinus (= volle neef van moederszijde) van de bruidegom, en van Joannes Soufflat, uit Kuytschote, carpentarius (= timmerman) te Reninge.

Ita est. (s.) M. F. Vandriess, pastor in Reninghe.

12) R, 26-9-1797. Ondertrouw, één ban in de kerken van Reninge en Bixschote (+ dispensatie) X Carolus, Eugenius BORRY, ex Bixcote, jongman, 24 jaar en 4 maanden oud + enkele dagen (zoon van Petrus, Franciscus Borry, ex Bixcote, en van Isabella, Clara Dewilde, ex Langemareq), parochiaan van Bixschote en aldaar wonend. Hij huwt: Maria, Theresia DEHOECK (oriunda ex Reninghe), puella, 'sartrix', 20 jaar en 11 maanden oud. (de juiste betekenis van 'sartor' en 'sartrix', als beroep, is mij toch niet duidelijk). Maria, Theresia woont te Reninge. Zij is van Reningse ouders. Haar vader heet: Carolus, Eugenius (Dehouck); haar moeder: Maria, Magdalena Plankeel. Ambrosius DEHOECK, grootvader van Maria, Theresia, was haar getuige, terwijl de broer van de bruidegom: Jacobus, Philippus Borry, diens getuige was.

Ita est. (s.) M. F. Vandriess, pastor in Reninghe.

p. 10. 13) R, 1-10-1797. Ondertrouw, e'en ban te Reninge (+ dispensatie) X Petrus, Jacobus DEPOORTER, weduwenaar van Rosa, Clara Giste, ex Boesinghe, werckman, 52 jaar en ongeveer 9 maanden oud (zoon van Petrus, Gaspar Depoorter, uit Noordschote, en van Anna, Theresia Massuwe, uit 'Geverinckhove'), parochiaan van Reninge en aldaar wonende. Hij trouwt met Maria, Francisca, Isabella BENAUT, eveneens uit Reninge en weduwe 'primus' van Petrus, Joannes Debergh, ex Reninghe, en 'secundo' van Carolus, Ludovicus Merlevede, ex Reninghe. Zij is boerin en ongeveer 47 1/2 jaar oud. Haar ouders noemen: Petrus, Josephus (< Benaut >), uit Reninge, en van Isabella, Clara Dehem, uit Elverdinge. Maria, Francisca is parochiane van Reninge. Getuigen: Felix ('ut puto') Benaut, broer van de bruid, en Joannes Allacker, 'vicarius in Reninghe primi ordinis'...

Ita est (s.) M. F. Vandriest, pastor in Reninghe.

14) R, dezelfde dag, 1-10-1797 (post meridiem!). Ondertrouw, e'en ban 'in hac' en in de kerk van Oostvleteren (+ dispensatie) X Jacobus, Ludovicus DEUSAERT, ex Oostvleteren, vrijgezel, 66 jaar en ongeveer twee maanden oud (zoon van Ludovicus, Leonardus (< Dicusaert >), ex Reninghe, en van Theresia Hennebel), parochiaan van Oostvleteren, waar hij woont. Jacobus huwt met Isabella, Clara Glorie, die 30 j. en ± 3 maanden oud is en weduwe van Carolus, Eugenius Dehouck. Zij kwam ter wereld te Reninge als dochter van Joannes-Baptista Glorie, ex Woesten, en van Joanna, Theresia

p. 11. Roose, ex hac. Zij woont er nog. Getuigen: Joannes-Baptista Glorie, vader van de bruid en landbouwer, en Carolus, Eugenius Bouwy, echtgenoot van Maria, Theresia Dehouck (zie nr. 12).

— Dit huwelijk werd ingezegend door Pastoor M. F. Vandriest in de namiddag van de 1ste oktober 1797, vermoedelijk de dag waarop de kerkdeuren voor jaren dichtgingen... Het is ook de laatste trouwakte uit 1797. De rest van de bladzijde bleef onbeschreven, evenals de resterende pagina's van dit katern (Bly. 12-16).

— Uit de jaren 1796-1797 zijn er 18 + 14 = 32 trouwakten bewaard. 21 paren huwen voor de eerste keer. De jongste bruidgom is 22 j. oud, een andere een jaartje ouder, vijf zijn er 24, 1 ca. 25, 2: 27, 1: 29 1/2, 1: ca. 30, 1: 31 1/2, 3: 34 j., 1: 36, 1: 37, 1 ca 43 j. en 1: 46 j. en 2 m.

De meisjes zijn merkkelijk jonger. De jongste bruid is pas 18, twee nog geen 21, twee minder dan 22 j., drie: ca. 23 j., evenveel: ong. 24 j., 1: 25 1/2 j., twee zijn er 26; 2: 27; 1: 29, 1: 30, 1: 33 en de oudste: 41. Acht weduwenaars hertrouwen (leeftijd: 37 j. 4 m. tot 66 j. 2 m.) en zeven weduwen (leeftijd: ca. 23 tot 54 j. 7 m.).

OVERLÿDENSREGISTER 1796

VANAF 22 AUGUSTUS

- p. 1. 1) We nemen de eerste sterfakte integraal over. Zg luidt als volgt:
 "Anno Domini millesimo septingentesimo nonagesimo sexto, die vige-
 sima secunda augusti (= 22-8-1796), medio undecimae matutinae,
 in Reninghe, domi Paterna, in Domino obiit: Ludovicus, Franciscus
Wullaert, ex Reninghe, aetatis quatuor menses et sexdecim dierum,
 filius legitimus Francisci, Constantini Wullaert, ex Kemmel, et Regi-
 nae, Josephae, Constantiae Struye, ex Namertinghe, conjugum, ope-
 rariorum, habitantium in Reninghe. Et per me, loci Pastorem in-
 frascriptum, sepultus est hodie, vigesima tertia augusti, in coe-
 meterio hujus parochiae.
 Quod testor. A.F.J. Ramault, Pastor in Reninghe.
- 2) † R, 26-8-1796, halfelf in de voormiddag, in haar huis, voorzien van
 alle sacramenten der stervenden: Maria, Catharina GUYSELEN, ex
 Clerckem, ca. 69 jaar oud (dochter van Magister Antonius, Sylvester
 Ghysselen, ex Clerckem, en van Maria, Theresia Dewilde, ex Lorrers),
 echtgenote van Joannes, Josephus HENDRYCKX, ex fortalitie de Knoeke
 in Reninghe, 'subtiliaris operis fabri lignarii'. Begraven in coem.
 29-8-1796 met een middelbare uitvaart (exequiis mediis).
 Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.
- 3) † R, 31-8-1796, omtrent 6 uur 's avonds, gestorft door de H. Talving:
Petrus, Joannes VERHILLE (ex Reninghe), 19 jaar en 1 maand oud. Zoon
 van Ludovicus, Ignatius Verhille, ex Killeem, en van Anna, Maria Mor-
lion, uit Reninge, een echtpaar dat boert en woont in Westvleteren.
 Hun zoon was in dienst ('famularis') te Reninge en woonde aldaar.
 p. 2. Pastoor Ramault bracht hem ten grave de 2de september op het kerk-
 hof te Reninge, met Laudem en Solemnem Mis, 'ex quartis ex-
 equiis'. Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, Pastor in Reninghe.
- 4) † R, 4-9-1797, halfacht 's avonds, 'domi paterna': Angelus, Alber-
tus BRAEM, ex Reninghe, acht dagen oud;
 5) † R, 5-9-1797, halfnegen 's morgens, ibidem: Petrus, Emmanuël
BRAEM, negen dagen oud,
 tweelingkinderen van Jacobus, Laurentius Braem, uit Elverdinge, en van
 Barbara, Francisca Lacanta, uit Reninge. Een arbeidersgezin.
 Begraven op het kerkhof te Reninge, de 6de september door
 (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

9) + R, 4-9-1796, rond halfnegen 's avonds, in 'Reninghe - Noordover', in zijn huis, gesterkt 'excoentium sacramentis': Petrus COMET, COWWET vel COWET (de Pastoor kent de juiste schrijfwijze van de familienaam niet). Petrus was geboortig van St.-Bertinus-parochie, te Poperinge en 56 jaar en circa 4 maanden oud toen hij stierf. Hij was weduwnaar van Isabella BOYENS, uit Alveringem, en hertrouwd met Maria, Jacoba Sydevis, uit Woesten, die ondertussen ook al overleden was. Petrus was landarbeider. Hij werd de 6de september op het kerkhof van Reninge begraven met een kleine dienst (parvis exequiis).

(s.) A.F.J. Ramault, Pastor in Reninghe.

p. 3. 7) + R, 18-9-1796, rond vijf uur in de namiddag, voorzien van de H. Ge-rechten: Isabella, Clara WYCKAERT, ex Reninghe, 63 j., 3 m. en 16 dagen oud. Zij was een dochter van Petrus, Franciscus (Wyckaert), uit West-oleberem, en van Petronilla, Francisca Snieck, uit Woesten. Hij was weduwe van Joannes-Baptista Demerre, en landbouwerster (villica) te Reninge. Uitvaart: 20 september. Begraven: kerkhof Reninge.

(s.) A.F.J. Ramault, Pastor in Reninghe.

8) + R, 20-9-1796, halfdrie in de namiddag, domi paterna: Petrus, Leopoldus GARDIER, geboren te Reninge en 4 1/2 maanden oud. Zoon van Petrus, Franciscus GARDIER (° St.-Jan, Poperinge) en van Maria, Theresia DELEVIE (° Bixschote), een landbouwersgezin te Reninge. Sepultus 29-9 (sic! Wat wel een vergissing zal zijn...).

(s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

9) + R, 1-10-1796, 1 uur 's nachts, voorzien van de Sacramenten der stervon-den: Petrus, Jacobus DEWILDE (ex Luyschote), 74 jaar oud. Zoon van Joannes-Baptista Dewilde (uit Noordschote) en van Maria, Catharina Boussemaere (ex ? n.i.). Hij was jongman gebleven en vroeger land-bouwer te Luyschote. Op 3 oktober, medius exequiis, te Reninge begraven.

(s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

p. 4. 10) + R 11-10-1796, halfelf in de voormiddag, in het ouderlijk huis: Joannes-Baptista CROMBEY (° Reninge), 8 jaar en 3 1/2 maand oud. Zoon van Jacobus, Albertus Crombey en van Petronilla, Constantia Roose. Een arbeiders-gezin te Reninge. Begraven op het kerkhof, 12 oktober.

(s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

11) + R. 10-10-1796, om vier uur 's morgens, in zijn huis te Reninge, 'omnibus exequiis sacramentis munitus': Petrus, Franciscus DESODT (uit Boezinge). Leeftijd: circa 65 jaar. Zoon van Petrus (Desodt) en van Joanna, Theresia Bollaert. Tweemaal weduwnaar, eerst van Rosa Debergh (uit Noordschote) en daarna van Anna, Theresia LOUWAGE. Nu echtgenoot van Maria, Anna Merlevede (uit Boezinge). Anna Louwage was geboortig van Reninge. Petrus Desodt was er landbouwer. 'Sepultus 12-10 in coemeterio hujus parochiae mediis exequiis',
(s.) A. F. J. Ramault, pastor in Reninghe.

12) + R. 17-10-1796, rond vijf uur in de namiddag, in het ouderlijk huis, voorzien van het H. Oliesel: Antonius DELANNOY (uit Proven), 7 jaar oud. Zoon van Dominus Ludovicus Delanno (ex Parochia Ter Hulpje in Brabantia, Dioecesis Mechlunensis) quondam hic receptor vectigalium (eertijds ontvanger van de (indirecte) belastingen te Reninge) en van Domnicella p.5. Maria, Franciscus Depape (uit bellegem, Dioecesis Tornacensis). Begraven 19de oktober. Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, pastor in Reninghe.

13) + R. 18-10-1796, een weinig na zes uur in de morgen, in haar huis te Reninge, gesterkt door de laatste sacramenten: Isabella, Judoca SCHEERS (in de rand schrijft Pastoor Ramault: Scheers vel Scheers...). Zij werd circa 60 jaar. Zij was een dochter van Jacobus, Romboldus Scheers (uit ?, n.i.) en van Maria, Catharina Toulouse (uit ?, n.i.). Weduwe van Constantinus, Franciscus Bittermieu uit Gorgues, tijdens zijn leven 'faber lignarium' te Reninge. Begraven met een middelbare uitvaart de 20de oktober.

Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

We kennen een zuster van Isabella, Judoca Scheers, met name: Petronella, Theresia Scheers (ook Scheers), geboren te Reninge op 20 maart 1728. 'Petronelle, Trae' Scheers, werd slechts '14 maanden oud' en werd de 18de juni 1729 te Reninge begraven.

14) + R. 30-10-1796, om vijf uur 's morgens, in zijn huis te Reninge, 'omnibus sacramentis exequiis munitus': Carolus VANDENAMEELE (° Bilschote), 67 jaar. Zoon van Joannes-Baptista Vandenameele (uit Rozebeke, en van Maria, Theresia Ceuninck (uit Zuidschote). Tweemaal weduwnaar: 1° van Maria, Cornelia Vandavalle (uit Oostleberem) en 2° van Maria, Jacoba Malicee (uit Noordschote). Thans echtgenoot van Maria, Catharina Cotteela (uit Hondschote). Landbouwer te Reninge. Begravenis, 'parvis exequiis' op 2 november.

Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, pastor in Reninghe.

15) + R, 1-11-1796, rond drie uur in de namiddag, in zijn huis, gestorft door de troostmiddelen van de Kerk: Petrus, Josephus, Franciscus TIMMERMAN (uit 'Neerwaesten'), 58 jaar oud. Zoon van Petrus Timmerman en van Maria, Francisca LELONG. Echtgenoot van Lucretia, Constantia Pannekoucke, uit Reninge. Landarbeider. Teraardabestelling: 3 november. Quod testor (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninge.

16) + R, 2-11-1796, halfocht 's morgens, in het ouderlijk huis: Carolus, Franciscus GHEERAERT (° Reninge), 9 maanden oud. Zoon van Angelus, Joannes, Albertus Gheeraert (uit Noordschote) en van Anna, Theresia Lecomte (uit Westvleteren). Landbouwersgezin. Begravenis 'cum missa solemni de angelis.'

Quod testor (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninge.

17) + R, 1-11-1796, zes uur 's avonds, in het ouderlijk huis, 'in fortalitie de Knoeke in Reninge', voorzien van de sacramenten der stervenden: Barbara, Constantia HOUVENAGHEL (geboren in genoemd 'fortalitiuum'), 27 jaar en 3 maand oud. Dochter van Joannes, Jacobus Houvenaghel, uit Woumen, scheepsbouwer (confector navium) en van Martha, Camilla, Clementia Plat, uit Lanren, Diocesis Brugensis. Barbara was nog jonge dochter en woonde bij haar ouders. Zij was arbeidster. Begravenis met de kleine uitvaart op 4 november.

Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninge.

18) + R, 4-11-1796, om acht uur in de morgen, overlijdt in het ouderlijk huis: Josephus, Benedictus, Franciscus KESTEMAN (° Reninge), 6 maand oud. Zoon van de plaatselijke koster (custos hujus Ecclesiae): Joannes-Baptista, Josephus Kesteman (° Elverdinge) en van Maria, Dorothea, Constantia Wullepit (uit Reninge). Begraven de 5de november.

Quod testor (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninge.

p. 7. 19) + R, 9-11-1796, te 9 uur 's morgens, in het huis van haar moeder: Catharina, Theresia VANROBAEYS. 15 maanden oud. 'Filia illegitima' van Joanna, Theresia Vanrobaeyb (uit Reninge). De moeder is ongehuwd en arbeidster. Zij is zelf een dochter van Petrus, Dominicus Vanrobaeyb, uit Lonnabeke, en van Anna, Clara Pauwels, ex hac. Begraven 10 november.

Quod testor (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninge.

20) + R, 13-11-1796. Om halfvijf in de namiddag komt 'quarta mensis post conceptionem' een jongetje ter wereld dat 'naamloos' blijft. Het is een

zoontje van Franciscus, Ludovicus Keubelyn (uit Eeverdinge) en van Maria, Catharina Bataillie (uit Reninge), een boerengezin te Reninge.

Onmiddellijk na de voortijdige geboorte had de vroedvrouw, Maria, Francisca Jooren, die op de parochie woonde, het kindje het nooddoopsel toegediend (cf. RBA). Een kwartier na zijn geboorte stierf het wicht. Het werd de 15de november op het bekkhof begraven. Zowel Mary, Francisca Jooren als Pastoor A.F.J. Ramault ondertekende de overlijdensakte.

21) + R, 15-11-1797, om twee uur 's morgens, in het ouderlijk huis: Petrus, Jacobus DETURCK (uit Reninge). 12 weken oud. Zoontje van Joannes, Franciscus Deturck (uit Alveringem) en van Anna, Theresia TRUY (uit Reninge). Een arbeidersfamilie. Begraven op 16 november.

Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

22) + R, 15-11-1797, halfdrie 's morgens, in het ouderlijk huis: Petrus, Jacobus LOUWAGE (v. Reninge). Twee maanden en veertien dagen oud. Zoon van Carolus, Josephus Louwage (uit Reninge), 'politior operis fabri lignarii' (= polijster? Cf. * polire = gladmaken, polijsten) en van Maria, Anna, Theresia Wullepit (uit Reninge). Op het bekkhof begraven de 17de november.

Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

23) + R, 16-11-1797. Een uitzonderlijk lange en merkwaardige sterfakte. Drie dag overlijdt te Reninge, 'quadranta ante tertiam matutinam', te zijnen huize, voorzien van alle sacramenten der stervenden, Domínus Antonius, Mauritius PROVOOST (geboren te Sint-Winoksbergen op de St.-Petrusparochie): Deze man had een zware lydenweg moeten gaan. Gedurende bijna (fere) 22 maanden was hij, wegens een kankergezwell, verplicht geweest voortdurend in dezelfde houding neer te liggen. Na de ergste pynen met zeer grote verduldigheid te hebben doorgestaan, ontsliep hij rustig in de Heer (? placide in Dominus obdormivit). Hij werd 65 jaar en 24 dagen oud.

Hij was een zoon van Mauritius Provoost (uit Hondschote) en van Petronilla, Theresia Vandefonteyne (ex ?, n.i.). Hij was de echtgenoot van Domicella Isabelle, Clara Mallebranche (uit 'Nieuwkapelle, prope fortalitiuum de Knoeke).

Hij was beëdigd (landmeter (mensurator) en (exfensis) dealer (partitor) van het gebied van Veurne, sinds 1761. Gedurende 11 jaar was hij vroeger Praetor (baljuw) geweest van de parochie en 'heerlijkheid' (toparchia) van Nieuwkapelle. Dertien jaar lang griffier of secretaris

(greffiaris seu scriba) 'curae, toparchiae et franco Laetschape Parochiae de Reninghe'. Tijdens zijn leven was hij ook ontvanger en beheerder van de in de streek gelegen eigendommen van zijne Excellentia, de 'Princeps' van 'Iseghem'.

In al deze ambten was Antonius Provost een eerlijk, zeer nauwgezet en vroom man.

Zijn begrafenis had plaats te Reninge op 17 november 'solemnis inhumatione'. Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

p. 9. 24) † R. 17-11-1796, half negen 's avonds, in het ouderlijk huis: Franciscus, Walterius VANROBAEYS (ex Reninghe), 7 maanden oud. Zoon van Petrus, Joannes Vanrobaeys en van Joanna, Eugenia Delplace. Beide ouders zijn arbeiders en te Reninge geboren. Begraven 19 nov. op het kerkhof van Reninge.

25) † R. 19-11-1796, zes uur in de morgen, in het huis van haar ouders: Sophia, Coleta DEHOECK, 5 maanden oud. Dochter van Carolus, Eugenius DeHOECK en van Isabella, Clara Glorie (beiden 'te Reninge'), arbeiders te R. Sepulta: 20-11. Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

26) † R. 19-11-1796, halftwaalf 's middags, in zijn huis, gestorft door de Sakramenten der Stervenden: Carolus, Ludovicus MERLEVEDE, uit Reninge, leeftijd: 45 jaar en ongeveer 1 maanden. Zoon van Carolus, Leonardus Merlevede, uit Reninge, en van Isabella, Theresia DECKOCK, uit 'Boesinghe'. Echtgenoot van Maria, Francisca, Isabella Benaut, uit Reninghe. Landbouwer aldaar. Begraven 'parvis exequiis' op 21 november. Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

p. 10. 27) † R. 23-11-1796, halfacht 's morgens, in haar huis, 'omnibus ex-
untium sacramentis munita': Catharina, Theresia DERAEVE (ex
Dortvleteren), ongeveer 58 jaar oud. Dochter van Joannes Derave (ex
Vormezele) en van Dorothea Loncke (ex Elverdinghe). Tweemaal weduwe:
1° van Ignatius Vermeersch (ex Merckem) en 2° van Joannes, Francis-
cus Castele (ex Woesten). Nu in huwelijk met Joannes, Josephus
Follet (ex Reninghe). Landbouwer. Uitvaartdienst 25 nov. 'parvis
exequiis'. Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

28) † R. 24-11-1796, zes uur 's morgens, in het ouderlijk huis: Caroli-
na, Catharina DELANNOY, ex Reninghe; 1 jaar en 1 maand oud.
Dochtertje van Ludovicus Delannoy (ex parochia Hulpe, in Brabantia,
Dioc(es)is> Mechliniensis) en van Maria, Francisca Depape, ex Bel-
legem, Dioc(es)is> Tornacensis. Begraven 25 nov.

Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.

- 29) + R, 3-12-1796, circa 12 uur 's middags, in zijn huis te Reninge: Albertus, Josephus WILLEMS (omnibus exuentium sacramentis munitus).
 Geboren te Reninge en 58 jaar oud geworden. Zoon van Petrus, Franciscus Willem (ex Reninghe) en van Dorothea Dubois (ex Oostvleteren). Echtgenoot van Ludovica, Judoca DAVOÏE (ex Reninghe), landarbeider te Reninge. Met een 'simplici saero a Dices, begraven de 5de december.
 Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.
- 30) + R, 14-12-1796, halfrif 's morgens, omnibus exuentium sacramentis munitus: Joannes, Philippus, Josephus DELCAMBRE (ex Linselles, Diocesis Tornacensis), op de leeftijd van 76 jaar. Zoon van Antonius Delcambre (ex ?, n.i.) en van Maria, Ludovica Clarisse (ex ?, n.i.). Weduwnaar van Veronica Dewaels, uit Oostvleteren, draaier (= tornator van binnare-draaien op een draaibank = torus, wonende te Reninge.
 Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.
- 31) + R, 14-12-1796, kwart na twee in de namiddag, overlijdt in het huis van zijn broer Sebastianus, gesterkt door de H. Gerechten: Petrus, Jacobus MERLEVEDE, uit Reninge, circiter 33 jaar oud, vrijgezel en brenknecht te Reninge. Zoon van Jacobus, Benedictus Merlevede, ex Reninghe, en van Maria, Joanna Durie, uit Ste Joannis, Poperingis. Parvis exequiis begraven.
 Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.
- 32) + R, 17-12-1796 sterft 'occasionaliter' te Reninge een bejaarde arbeidster, gehuisvest te Reningelst, voorzien van alle sacramenten der stervenden. Zij heet: Elizabeth, Theresia BUTAYE, geboren te Westvleteren en circa 75 jaar oud. Zij is een dochter van Petrus Butaye, uit Westvleteren en van Maria, Joanna Vaneecke, ex Gallia. Zij was weduwe uit een eerste echt van Petrus Couvreux, en uit een tweede van Petrus Lacante. Begraven 'lecta missa' op het kerkhof te Reninge, op 19 december. Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe
- 33) + R, 19-12-1796 'in Domino obiit', in het ouderlijk huis, Maria, Jacoba SAMYN, geboren te Reninge, ontrent twee maanden oud. Dochter van Ivo, Modestus, Xaverius SAMYN, ex Oostvleteren, en van Catharina, Coleta Vanderijver, ex Reninghe. Beiden als arbeiders gevestigd te Reninge. Sepulta 21-12-1796. Quod testor (s.) A.F.J. Ramault, pastor in Reninghe.
- 34) + R, 19-12-1796, halftwaalf 's nachts, in zijn huis, gesterkt door de laatste H. Sakramenten: Joannes, Leonardus DEBERCH (o Reninge),

74 jaar en 2 maanden oud. Loon van Ambrosius Debergh, uit Bilschote, en van Joanna Stalen (ex?, n. i.). Weduwnaar uit een eerste huwelijk van Maria, Catharina Willems (uit Keninge). Nu hertrouwd met Maria, Victoria Verslyppe (uit Keninge), landarbeider, die ook wat boerde (villicans). 'Lecta missa' begraven 21de december.

Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Keninghe.

35) +R, 20-12-1796, rond zes uur 's morgens, in het ouderlijk huis: Joanna, Theresia BREYNE (ex Keninghe), ongeveer drie maanden oud.

p. 13. Dochtertje van Petrus, Jacobus Breyne, uit Hamertinge, en van Albertina, Rosalia Luysen, uit Hveringem, landbouwers te Keninge. begraven!

Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Keninghe.

36) +R, 29-12-1796, halfvier 's namiddags in het ouderlijk huis een jongetje van amper 13 dagen, met name: Joannes-Baptista DEBYSER, uit Keninge. Kintje van Mattheüs, Joannes Debyser, uit Keninge, en van Maria, Theresia Decrae, uit Keninge, arbeiders aldaar. Begravenis: 31-12-1796.

Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Keninghe.

Tussen 22 augustus en 29 december 1796 (een periode van 4 maanden en één week) werden er niet minder dan 36 overlijdens geboekt te Keninge. 14 van die sterfgevallen betroffen kinderen van hoogstens 1 jaar oud (d. i. een kindersterfte van 38 $\frac{2}{9}$ %!). Twee andere kinderen waren amper 1 j. en 1 m. en 1 j. en 3 m. oud. Er overleden nog twee kinderen van resp. 3 $\frac{1}{2}$ en 7 jaar. De helft van de gestorvenen (18 op 36) overleden dus op (zeer) jonge leeftijd. Tussen de 19 en 45 jaar zijn er slechts vier personen die sterven (resp. 19 j. en 1 m.; 27 j. en 3 m.; ca. 33 j. en 45 en 1 2 m.). De meeste overlijdens van volwassenen situeren zich vanaf 56 tot en met 76 jaar (4 tussen 56 j. ± 4 m. en 58 j. / 6 vanaf ca. 60 tot ca. 69 j. / 4 vanaf 74 tot 76 j.). Veertien overledenen (= 38 $\frac{2}{9}$ %) werden bijgevolg ouder dan 56 jaar. Zij bereikten een gemiddelde leeftijd van iets meer dan 65 $\frac{1}{2}$ jaar.

In diezelfde periode (24-8-1796 t/m 29-12-1796) waren er te Keninge 34 geboorten, terwijl er 35 parochianen overleden ... Een ongunstige demografische situatie.

OVERLÏDENSREGISTER 1797

TOT 28 SEPTEMBER

- 1) + R, 2-1-1797, halfelf in de voormiddag, in zijn huis, omnibus exeuntium sacramentis munitus, ontslaapt in de Heer: Ludovicus DELANNOY, ex parochia Hulpe, in Brabantia, 43 jaar oud. Zoon van Joannes-Baptista Delannoy en van Maria, Catharina Rimmery (beiden uit Brussel). Hij was weduwnaar van Maria, Catharina Libberecht (uit Belleghem) en echtgenoot van Maria, Francisca Depaepe (eveneens uit Belleghem).
 Ante huc; ontbranger van belastingen in hac parochia. Begraven te Reninge op 4 januari, 'lecto sacro'.
 Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.
- 2) + R, 4-1-1797, halfvier 's morgens, omnibus exeuntium sacramentis munita in Domino obiit: Joanna, Francisca HOUVENAEGHEL (ex Bixschote), 78 jaar oud. Dochter van Joannes Houvenaeghel, uit Bixschote, en van Maria, Francisca Pyntin, ex Boezinge. Weduwe van Jacobus Beauprez, uit Hamertinge. Arbeidster te Reninge. Uitvaart te Reninge op 5 januari met 'lecta missa a Disco de Hamertinge'.
 Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.
- 3) + R, 5-1-1797, in haar huis, om acht uur 's morgens, omnibus exeuntium sacramentis munita: Rosa, Clara DECROCK, uit Reninge, 58 jaar oud. Dochter van Benedictus Delouch en van Sara Deruelle (beiden uit Reninge). Weduwe uit eerste echt van Joannes Blomme, uit Reninge. Hertrouwd met Franciscus, Ignatius Morlion, uit Reninge. Boerin. Sepulta 7 januari 'parvis exequiis'.
 Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, pastor in Reninghe.
- 4) + R, 7-1-1797, ontrent twee uur in de namiddag, in haar huis, H. Halving en Gauselyke Lagen. Subita morte correpta in Domino obiit: Isabella, Theresia DECROCK, uit Boezinge, 74 jaar oud. Dochter van Joannes Decrock, uit 'Dichebusch' en van Isabella Trissesoone, ex Elverdinge. Weduwe van Carolus Merlevede. Boerin te Reninge. Begraven met een kleine uitvaart op 10 januari.
 Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, pastor in Reninghe.
- p. 15. 5) + R, 14-1-1797, rond kwart na negen 's morgens, in zijn huis, omnibus exeuntium Sacramentis munitus: Petrus, Jacobus BREYNE, uit Hamertinge, ontrent 66 jaar oud. Zoon van ? (niet ingevuld). Weduwnaar uit zijn eerste huwelyk van Anna, Maria Depuydt, uit Reninge. Echtge-

noot van Albertina, Rosalia LEYSEN, uit Alveringem. Middellbare uitvaart op 16 januari.

Quod testor (s.) A. F. J. Ramault, Pastor in Reninghe.

• Dit is de laatste begrafenis verricht door Pastoor Ramault. Een week later is hij zelf 'ter ziele' gegaan...

g) + R. 19-1-1797, om zes uur in de morgen, ten huize van Joannes, Albertus Lacante 'in Reninghe', in Domino obiit, praevie Sacramentis exeunti-um munita: Isabella, Rosa LACANTE, jonge dochter, geboren te Elverdinge, 18 1/2 jaar oud. Dochter van Albertus, Carolus Lacante, uit Elverdinge, en van Angelina, Eugenia Verhaeghe, eveneens uit Elverdinge, beiden arbeiders. Begravenis de 21ste januari door de onderpastoor.

(s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

¶ Dit is het OBIIT van Heer Lerm. Heer Ramault, 'vigilantissimus pastor in Reninghe ab anno 1780.' De tekst is van Onderpastoor Schottey.

'Anno Domini millesimo septingentesimo nonagesimo septimo, die vigesima tertia Januarii (23-1-1797), hora decima vespertina, tempestive (tydig) consuetis Ecclesiae Sacramentis praemunitus, in domo parochiali ('Ter Pastorie') de Reninghe, obiit in Domino: Reverendus admodum Dominus Antonius, Franciscus, Josephus RAMAULT, Iprensis Sti Martini, aetatis sexaginta duorum annorum et circiter octo mensium (= 62 j. en ontrent 8 maanden oud), vigilantissimus pastor in Reninghe ab anno 1780, filius legitimus Consultissimi (geer rechtskundige? > consultus) Domini Francisci, Josephi Ramault et Domice(h)lae Mariae, Margaritae Taisne, conjugum. Et sepultus est in coemeterio dictae parochiae de Reninghe, hodie vigesima quinta Januarii per me infrascriptum Decanum Christianitatis Districtus Dixmudensis.

Quod testor. Volgt de handtekening van J. F. Leboncq, pastor in Noumen, dec(anus) christ(ianitatis).

H. E. H. Ramault kwam - volgens de gegevens vervat in deze overlijdensakte - in mei 1734 op de St.-Maartensparochie te Ieper. Hij zal ongeveer 46 jaar oud geweest zijn toen hij benoemd werd tot Pastoor van Reninge. Voor de Franse Revolutie werd het ambt van deken in een bepaald district niet noodzakelijk uitgeoefend door de Pastoor van de stad, naar dewelke het decanaat 'benaamd' werd. Zo was o.m. H. E. H. Joannes-Baptista Camppe, pastoor te Reninge (vanaf 1667), enkele jaren deken van Dixmuide. In 1797 is het de Pastoor van Noumen.

In januari 1797 telde men zeven sterfgevallen te Reninge, doch daaronder - wat (zeer) ongewoon is - geen enkel kind. De jongste overledene is een jonge dochter van 18½ jaar. De leeftijd van de overige zes gestorvenen varieert van 43 tot 78 jaar (gemiddeld 63½ j.).

In februari daarentegen starven er verscheidene kinderen.

8) + R 5-2-1797, halftwaalf 's middags, in het ouderlijk huis: Franciscus Eugenius DEBERGH, geboren te Reninge, als zoon van Josephus Debergh, uit Reninge, en Maria, Theresia Verschote, uit Noordschote, arbeiders te Reninge. Begraven de 7de februari door J. E. Schottey, deservitor in Reninghe. De jongen was acht maanden oud. Er sterft opnieuw een kindje:

9) + R 12-2-1797, om middernacht, in het ouderlijk huis: Simon, Joannes WULLEMAN, geboren te Reninge, 'aetatis triginta novem dierum? Kintje van Franciscus, Athanasius WULLEMAN, ex Woesten, en van Isabella, Constantia Dequidt, ex Reninghe. Een arbeidersfamilie te Reninge. Begraven op 14 febr. (s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

p. 17. 10) Nu een meisje, dat geen naam kreeg vermits het 'in partu' de nooddoop kreeg van een niet nader genoemde geneesheer uit Boezinge.

+ R, 20-2-1797, rond vijf uur 's morgens, in het ouderlijk huis: proles foeminea anonyma. Dochtertje van Joannes, Jacobus PLANCKEEL (uit Reninge) en van Joanna, Victoria Pardieu (uit Bikschole). Een landbouwersgezin te Reninge. De volgende dag ('postbridie') begraven door E. H. P. E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.

Kapelaan Vangraefschape diende al een doopsel toe te Reninge op 30-1-1797, een week slechts na het overlijden van Pastoor Ramault.

11) + R, 24-2-1797, circa 4 uur 's morgens, in het ouderlijk huis: Petrus, Joannes GORIE (° Reninge), omtrent 3½ maand oud. Zoon van Philippus, Ignatius Gloria (ex Zonnebeka) en van Joanna, Clara Dieussaert (ex Reninghe). Daags nadien ter aarde besteld.

(s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

12) + R, 3-3-1797, vijf uur 's morgens, in het ouderlijk huis: Petrus, Joannes HENNEBEL (geboren te Reninge). Acht dagen oud. Kintje van Philippus, Bartholomeüs Hennebel (ex Elverdinghe) en van Josephina, Regina, Dorothea Deerock (ex Reninghe). Een arbeidersgezin. 's Anderendaags begraven.

(s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

Opvallende kindersterfte in februari en maart 1797. Onder de tien overledenen: negen kinderen, waarvan 'het oudste' 15 maanden telt.

Eén uitzondering in die paar maanden, een jonge dochter van 21 1/2 jaar:
 13) † R, 10-3-1797, elf uur in de voormiddag, ontslaapt in het huis van haar
 moeder in Reninghe Noord-over. (consuetis Ecclesiae Sacramentis praemuni-
 ta: Barbara, Jacoba GHILLEBAERT, geboren te Reninge, 'aetatis viginti
 et unius annorum cum dimidio', ongehuwd en arbeidster. Zij is een dochter
 van Franciscus, Ignatius Ghillebaert (uit Noordschote) en van Maria, Joan-
 na Missy (ex Nieucapelle). Begraven op 14 maart.

(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

p. 18. 14) † R, 9-3-1797, vijf uur 's avonds, in het ouderlijk huis: Raphaël,
Joannes BUSEYNE (° Reninge), ontrent 3 maanden oud. Koortje van Petrus,
Joannes Buseyne, uit 'B.M.V. de Brielem', en van Maria, Jacoba Geldof,
 uit Reninge. Arbeidersgezin. Begraven: 11 maart.

(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

15) † R, 12-3-1797, twee uur in de namiddag, in het ouderlijk huis: Regi-
na, Albertina VANDENBERGHE (° Reninge), 7 weken oud. Dochtertje van
 Dominus Jacobus, Albertus Vanderberghe (uit Reninge) en van Domcella
Maria, Theresia Wreecke (uit Luidschote); 'mercatores animalium et
 villicantes' (veehandelaars en landbouwers). Begraven 14 maart

(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

16) † R, 25-3-1797, vijf uur in de morgen, in het ouderlijk huis: Petrus,
Joannes ROFFIAEN (geboren te Reninge); 22 dagen oud. Kindje van
 Jacobus, Josephus Roffiaen (ex S: Martini, Ipris) en van Maria, Theresia
Provoost (ex Reninghe). De vader is 'faber ferrarius' (= smid) te Reninge.
 Het kind wordt de 26ste maart begraven.

(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

17) † R, 29-3-1797, acht uur 's morgens, in het ouderlijk huis: een wat ouder
 meisje, met name: Carolina, Josephina CLARYSSE (° Reninge), 15 maanden
 oud. Dochter van Carolus, Josephus Clarysse (ex Reninghe) en van Anna, The-
resia Fremault (ook uit Reninge). 'Tabernarii (= winkeliers / herber-
 giers?)' in Reninghe Noord-over. Begraven 30 maart.

(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

p. 19. 18) † R, 2-4-1797, om 4 uur 's namiddags, overlijdt in het huis van zijn
 grootmoeder: Carolus, Ludovicus DETURCK, geboren te Reninge, 22 dagen oud.
 Onwettige zoon van Leocadia, Theresia Deturck, ongehuwd en ook geboren te
 Reninge, arbeidster en wonende bij haar moeder. Het jongetje wordt de
 4de april ter aarde besteld.

(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

- 19) † R, 7-4-1797, elf uur in de voormiddag, in het ouderlijk huis: Joanna, Theresia SAMYN, geboren te Reninge, twee jaar en twee maanden oud. Dochter van Ivo, Modestus Samyn, uit Oostvleteren, en van Catharina, Colata Vandevyvere, uit Reninge. De ouders zijn arbeiders. Begraven de 9de april door E. H. P. E. Vangraafschape, deservitor Capellaniae.
- 20) † R, 8-4-1797, vijf uur 's namiddags overlijdt schielijk in zijn huis: Joannes, Franciscus DELPLACE, uit Reninge; een landbouwer van 28 jaar. Zoon van Joannes-Baptista Delplace (uit Meteren) en van Francisca Marlevende (uit Boezinge). Gehuwd met Maria, Anna, Theresia Vandaale, uit Boezinge. Hij wordt op 10 april begraven.
(s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.
- 21) † R, 20-4-1797, elf uur 's avonds, 'consuetis sacrae Ecclesiae Sacramentis praemunitus' ontslaapt in zijn huis: Petrus, Andreas BOUSSEMAERE (ex Noordschote), 48 1/2 jaar oud. Zoon van Andreas (Boussemaere), uit Boezinge, en van Anna, Theresia Spaghal, uit Woumen. Landbouwer. Echtgenoot van Maria Honraet, weduwe van Petrus Cattoeuw. Begravenis: de 22ste april.
(s.) P. E. Vangraafschape, deservitor Capellaniae.
- p. 20. 22) † R 24-4-1797, vier uur 's morgens, in het ouderlijk huis: Barbara, Coecilia DECOCK (° Reninge), 1 dag oud. Dochtertje van Petrus, Franciscus Decock (ex Roe) en van Maria, Catharina Lams (ex Oostvleteren). Arbeidersgezin. Dwaags nadien begraven. (s.) P. E. Vangraafschape, deservitor Capellaniae.
- 23) † R 27-4-1797. Wederom een 'haastig' overlijden. Halftwaalf 's middags, 'Extrema Unctio et benedictione papali munita' sterft in haar huis: Godalera VANLICHTERVELDE (uit Reninge), omtrent 64 jaar oud, arbeidster. Zij is een dochter van Lucas Vanlichtervelde en van Maria, Catharina Rijkquaert. Toen zij ter wereld kwam, was haar vader reeds overleden (filia posthuma). Zelf was zij weduwe van Petrus Vannieuwezeka, uit Reninge. Uitvaart 30 april. (s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.
- 24) † R, 30 april 1797, 7 uur in de morgen, in het ouderlijk huis: Joanna, Theresia MEERSSEMAN (° Reninge), 11 maanden oud. Dochter van Carolus, Ignatius Meersseman (ex Langemarck) en van Maria, Francisca Vandenbussche (ex Reninghe). Smidse te Reninge. 's Anderendaags aan de aarde toevertrouwd. (s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.
- 25) † R, 30 april 1797, zeven uur 's morgens, in haar huis, Ecclesiae Sacramentis praemunita: Isabella, Constantia DEMOLDER (ex Reninghe),

, ongeveer 62 jaar oud. Dochter van Philippus Jemolder (uit Reninge) en van Allegonda Vandewoude (ook uit Reninge). Huisvrouw van Joannes-Baptista Verbeke (uit Boezinge), arbeider.

(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

- Acht sterfgevallen in april 1797: vier kinderen (resp. 1 d., 22 d., 11 m. en 2 j. en 2 m. oud) en vier volwassenen (twee gehuwde mannen van resp. 28 en 48 1/2 j., een getrouwde vrouw van 62 j. en een weduwe van ± 64 jaar),
- p. 21. 26) [†]R, 4-5-1797, om 4 vier 's morgens, in het ouderlijk huis: Carolus, Jacobus Devloo, geboren te Reninge, 7 maanden oud, zoon van Carolus, Ludovicus Devloo, uit Oostbeke, en van Francisca, Leocadia Beerten, uit Reninge; boeren. Begraven 3de mei. (s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.
- 27) [†]R, 7-5-1797, tien uur 's avonds, in het ouderlijk huis 'in Reninghe noord-over: Barbara, Coecilia FERYN (° Reninge), 1 maand oud en 4 dagen. Dochtertje van Carolus, Franciscus Feryn (uit Reninge) en van Perpetua, Constantia Vandenkerckhove (ex Ste Wilhelmi Capelle), boerenfamilie. Teraardebesteld 9de mei (s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.
- 28) [†]R, 15-5-1797, vijf uur 's morgens, in het ouderlijk huis: Amelia, Dorothea DESBRE (° Reninge), 2 j. en 3 m. oud. Dochter van Jacobus, Ignatius Desbre (uit Reninge en er schoenmaker) en van Dorothea, Constantia Louwage (uit Reninge). Begraven 16de mei.
(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.
- 29) [†]R, 15-5-1797, 11 uur in de voormiddag, in het ouderlijk huis: Catharina, Theresia QUICKE (° te Reninge), 1 j. en 3 m. oud. Kindje van Sebastiaan, Jacobus Quicke (ex Raef) en van Benedicta, Coleta Vandencastele (ex Wooster), Arbeidersfamilie. Begraven 17de mei.
(s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.
- p. 22 30) [†]R, 17-5-1797, 1/2 middags, in het ouderlijk huis: Caecilia, Coleta, Theresia GOEMAERE (ex Reninghe), 2 j. en 14 d. oud. Dochter van Albertus, Eugenius Goemaere (ex Merckem) en van Maria, Theresia Duytschaver (ex Tollinckhove). Arbeidersgezin. Begraven 19de mei.
(s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.
- 31) [†]R, 18-5-1797, elf uur in de voormiddag, in het huis van zijn moeder, in Reninghe Noord-over (extrema unctione et benedictione papali munitus): Jacobus, Norbertus GILLEBAERT (ex Reninghe), 7 jaar en 4 maanden oud. Zoon van Franciscus, Ignatius Ghillebaert (uit

- Noordschote) en van Maria, Joanna Missy (uit Nieucapelle). Arbeidersfamilie in 'reninghe noord-over'. Begraven op het kerkhof van Reninge de 20ste mei (s.) P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae.
- 32) + R 21-5-1797, twee uur in de namiddag, in het ouderlijk huis: Catharina, Theresia MORLION (°Reninghe) 78 maanden oud. Dochter van Petrus, Ignatiüs Morlion (ex Reninghe) en van Lescadia, Francisca Brunneel (ex Woesten). Begraven twee dagen later door B.H. P.E. Vangraefschape, deservitor Capellaniae. Catharina's ouders waren landbouwers.
- 33) + R 23-5-1797, zes uur 's morgens, in het ouderlijk huis: Joanna, Theresia BROUTTIN (ex Reninghe), 1 dag oud. Dochtertje van Jacobus Bruttin (ex Dickabussh) en van Joanna, Theresia Thomas (ex B.M.V. De Briele). Arbeidersfamilie. Begravenis daags nadien.
(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.

Het treft ons dat er in mei 1797 zoveel kleine(re) kinderen sterven te Reninge, en alleen kinderen (2 jongens en 6 meisjes). Eén meisje bleef slechts één dag in leven; een ander meisje: 1 maand en 4 dagen; een kleinie jongen: 7 maanden.

Nog verwonderlijker is het feit dat de vier overige meisjes overlieden in hun tweede of derde levensjaar (resp. 1 j. 3 m.; 1 j. 6 m.; 2 j. 2 w. en 2 j. 3 m.). Het achtste sterfgeval betreft een jongen van 7 j. en 4 maanden.

Tussen 24-4 en 23-5-1797 overlieden er te Reninge tien kleine(re) kinderen. Had men te kampen met een of andere besmettelijke ziekte die (uitsluitend) de kinderen deed sterven?

- p. 23. 34) + R, 2-6-1797, te middernacht, in het ouderlijk huis: Angelus, Albertus VAN LIMBOURGH (geboren te Reninge), 8 dagen oud. Moortje van Petrus, Jacobus Vanlimbourgh (ex Bixschote) en van Colata, Genovera, Theresia Begghe (Dixmudensis). Wreker van stiel, Tenaardbestelling de 3de juni. (s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.
- 35) + R, 1-6-1797, 6 uur in de avond, in zijn huis: Carolus, Ludovicus DEMERRE (uit Reninge), 27 jaar oud, rijgezel en boer. Zoon van Joannes-Baptista Demerre en van Isabella, Clara Wychaert (beiden 'ex haec'). Carolus had de H. Gerechten ontvangen. Begraven de 3de juni.
(s.) J.E. Schottey, deservitor in Reninghe.
- 36) + R, 3-6-1797, halfvijf 's morgens, in het huis van zijn moeder: Engelbertus, Franciscus Reynaert (Dixmudensis), 18 maanden oud. Onwettig kind van Isabella, Jacoba REYNART, uit Beveren, ongehuwd en arbeider te Reninge. Ze woont 'in fortalitie De Croeque'. Hij is een dochter van

Engelbertus < REYNART >, uit Diksmuide, en van Francisca Lignel, uit Voormezele. Het kind wordt te Reninge begraven de 5^e juni.

(s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

37) + R, 5-6-1797, zeven uur 's morgens, in het huis van zijn moeder; gesterkt door de Sacramenten van de Kerk: Albertus, Dominicus DELPLA-CE (uit Reninge), 22 jaar en 3 maanden oud, vrijgezel, arbeider. Zoon van Cletus, Marcellus Loplace en van Anna, Theresia UREL, beiden uit Reninge. Begraven de 7de juni (s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

p. 24. 38) + R, 5-6-1797, halfelf in de voormiddag, in het ouderlijk huis; 'consuetis Ecclesiae sacramentis praemunita: Maria, Anna MANTEL (ex Boezinghe), 18 jaar en 3 maanden oud. Ongehuwd. Dochter van Joannes, Ludovicus Mantel (ex oppido Lillers in Artesia) en van Anna, Dorothea D'Hondt (ex Elverdinghe). Winkelier / Herbergiers? (Tabernarii). Begravenis op 7de juni. (s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

39) + R, 10-6-1797, vijf uur 's namiddags, in het ouderlijk huis: Maria, Theresia GHELDOF (ex Reninghe), 11 maanden en 14 dagen oud. Dochter-tje van Petrus, Jacobus Gheldof (uit Reninge en molenaar aldaar) en van Caecilia, Dorothea Deuynter (ex hac). Op 12de juni begraven.

(s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

40) + R, 11-6-1797, om 9 uur 's morgens, in het ouderlijk huis: Joannes-Baptista GHELDOF (ex Proven), 6 maanden oud, zoon-tje van Joannes, Eugonius Gheldof (ex Reninghe) en van Isabella, Colata Swaenonbergh (ex Reninghe). Winkelier / Herbergiers? Begraven te Reninge op 12-juni. (s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

41) + R 14-6-1797, 's middags, ten huize van Joannes Decroock, -haar zoon, sterft subito Maria, Cornelia, Caecilia Schillewaert (uit Reninge), 74 jaar oud. Dochter van Petrus < Schillewaert > uit Reninge en van Joanna, Theresia Tavernier, uit Westvleteren. Weduwe van Jacobus, Albertus Decroock, uit Boezinghe, werkmans. Begravenis op 16 juni. (s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

p. 25. 42) + R 17-6-1797, rond zeven uur 's avonds verdrikt er in Westvleteren een parochiaan van Reninge, die in een kuil gesukkeld is (in forma lapsus aquis submersus). Hij heet Joannes-Baptista BAELDE, Hij is geboortig van Woosten, schoenmaker te Reninge en 66 jaar oud. Zoon van Martinus Baelde, uit Reningelst, en van Maria, Catharina Maerel, ook uit Reningelst. Hij was de echtgenoot van Anna, Theresia Spotbeen, ex Nieuwcapelle. G. H. Schottey leidde de twaardebestelling te Reninge op 19 juni.

(s.) J. E. Schottey, deservitor in Reninghe.

43) † R, 27-6-1797, om 8 uur 's morgens, overzien van de H. Gerechten; in haar huis: Maria, Francisca DELVOYE, uit Reninge, 76 jaar en drie maanden. Huisvrouw van Felix, Franciscus DECOCK, uit Wobsten, landbouwer te Reninge. Zij is een dochter van Petrus (Delvoye), uit Quesnoy, en van Maria Mollat, ex hac. — Dit is de eerste uitvaart verricht door de nieuwe pastoor: E.H. Vandriess.

De begrafenis had plaats de 29ste juni. (s.) M.F. Vandriess, pastoor in Reninghe.

44) † R, 27-6-1797, halfelf 's nachts, in het ouderlijk huis: Petrus, Jacobus D'HONDT (te Reninge), 11 maanden oud. Zoon van Constantinus, Leopoldus, Marinus (D'Hondt), uit Crombeke, en van Maria, Jacoba Haesebraeck, ex hac.

Eveneens begraven de 29ste juni. (s.) M.F. Vandriess, pastoor in Reninghe.

Opmerkelijk veel sterfgevallen in de maand juni: elf! Inzonderd slechts vijf kinderen (4 jongetjes, 1 meisje) waarvan de leeftijd gaat van 8 dagen tot 18 maanden. Onder de 'volwassenen': een ongehuwd meisje van 18 j. en 3 m.; een ongetrouwde arbeider van 22 j. en 3 m., en een ongehuwde landbouwer van 24 j. Verder een huisvader van 66 j., een weduwe van 74 j. en een huismoeder van 75 j. en 3 maanden.

45) † R, 5-7-1797, halftien in de voormiddag, in het ouderlijk huis: Franciscus, Albertus VANACKER (ex Reninghe), 3 jaar en 8 maanden oud. Zoon van Martinus, Antonius Vanacker (uit Westvleteren) en van Barbara, Jacoba Loones (uit Noordschote). Arbeidersgezin. Begraven 6 juli.

(s.) J.E. Schotter, vicarius in Reninghe.

46) † R, 19-7-1797, zes uur 's morgens, 'consuetis exequiis sacramentis praemunitus, in zijn huis: Carolus, Eugenius DEHOVEK (uit Reninge), 41 jaar oud. Eerst gehuwd met Maria, Magdalena Plancheel, uit Reninge; nadien met Isabella, Clara Glorie, uit Reninge. Arbeider. Zoon van Ambrosius Dehouck en van Anna, Theresia Decros, allebei eveneens uit Reninge. Uitvaart gehouden op 21 juli.

Quod testor (s.) M.F. Vandriess, pastoor in Reninghe.

47) † R, 30-7-1797, kwart na tien 's avonds, in het ouderlijk huis: een kindje van het vrouwelijk geslacht, dat naamloos bleef. Dochtertje van Franciscus, Ludovicus, Hermanus KESTELYN, uit Elverdinge, en van Maria, Catharina Battaille, uit Reninge, landbouwers. Nooddooptel bij de geboorte door Joanna, Theresia Vandamme, vroedvrouw te Reninge. Begraven de 1ste augustus. (s.) M.F. Vandriess, pastoor in Reninghe.

— Slechts drie begrafenis in juli 1797, t.w. een meisje, overleden in partu; een jongen van 3 j. en 8 m., en een arbeider van 41 jaar.

p. 27. 48) † R, 17-8-1797, 8 uur 's morgens, in het onderlijk huis; Constantinus, Josephus CLARYSSE, ex hoc, 8 maanden en 6 dagen oud. Zoon van Carolus, Josephus Clarysse en van Anna, Theresia Fremault, beiden geboren te Reninge en winkeliers / herbergiers ? in Reninghe Noord-over. Teraardebetelling door de onderpastoor op 18 augustus.

(s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

49) † R, 26-8-1797, 2 uur in de namiddag, in haar huis, na de laatste Sacramenten ontvangen te hebben; Maria, Jacoba, Francisca SACKENPREZ, ex Nieuwcapelle, 63 jaar oud. Dochter van Jacobus < Sackenprez >, uit 'Nieuwcapelle' en van Maria, Cornelia Lux (sic!), Loënsis. Huisvrouw van Carolus, Ferdinandus Schoolaert, uit de O.-L.-Vrouwparochie te Roperinge. Haar man was haarkapper (comarius / croffeur) en barbier (barbitonsor) te Reninge. Begraven met een Middelbare Uitvaart op 28 augustus.

(s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

50) † R, 29-8-1797, om 6 uur 's avonds, in het huis van Joannes, Franciscus Boelden, overlijdt, gestorvt door de gonademiddelen van de Kerk; Maria, Francisca Vanderijvere (uit 'Kuydschote'). Zij is ongeveer 80 jaar oud en weduwe van Joannes, Franciscus LAUWERX (uit 'Bixschote'). Arbeidster en dochter van Petrus Vanderijvere uit Rumbekke, en van Veronica Lafarra, uit 'Bixschote'. Begraven op 31 augustus.

(s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

Zoals in juli, slechts drie overledenen in augustus 1797, nl.: een jongetje van 8 m. en 6 d.; een kopper van 63 j. en een bejaarde weduwe van 80 jaar.

51) † R, 2-9-1797, om 4 uur 's morgens, sterft in zijn huis, voorzien van het H. Oliesel en de Pauselijke Zegen; Michaël, Jacobus VALLAEYS, uit Langemark, 47 1/2 jaar oud. 'Doliarius' (= kuisper > dolium; tonnenmaker). Zoon van Michaël < Vallaeyts >, uit Boezinge, en van Catharina, Francisca Vandamme, uit de St.-Jacobsparochie te Ieper. Meduwenaar van Joanna, Constantia Crombé, uit 'Marckem'; echtgenoot van Ursula, Cacéilia Swaenenbergh, uit Reninge, de 3de september begraven.

(s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

p. 28. 52) † R, 2-9-1797, 9 uur 's avonds, in het onderlijk huis; Petrus, Joannes DEVOS, uit Reninge, 14 dagen oud. Zoon van Petrus, Jacobus Devos, ex hoc, en van Cleta, Eugenia Vallaeyts, uit de St.-Pietersparochie te Ieper, landbouwersgezinn. Teraardebetelling door onderpastoor Schottey de 4de september. (s.) J. E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

53) + R, 4-9-1797, om 2 uur 's nachts, in zijn huis, na de H. Gerechten ontvanger te hebben: Cosmas, Janianus DEMERRE; uit Reninge, ontfrent 68 jaar oud. Arbeider. Zoon van Petrus, Ignatius <DEMERRE>, ex hac, en van Francisca Tavernier, ex Westvleteren. Eeltgenoot van Maria, Theresia Baeliaert, ex Bixschote. Begravenis de 5de september.

(s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

54) + R, 4-9-1797, 7½ uur 's avonds, in het ouderlijk huis: Petrus, Albertus, Josephus GEERAERT, ex Reninghe, 5 dagen oud, Zoon van Angelus, Albertus Gheeraert, ex hac, en van Regina, Francisca Lingneel, ex hac; boerenfamilie. Begraven de 6de september.

(s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

55) "Extractum ex registro Ecclesiae parochialis in Gyverinckhove, in quo habentur sequentia":

Anno 1797 op 8 september om 1 uur 's nachts overlijdt, ontfrent vijf maanden oud, in deze parochie: Petrus, Franciscus <GEERAERT>, wettige zoon van Joannes Geeraert en van Anna, Theresia Leconte, een boerenechtspaar te Reninge. De ouders hadden hun kind, sedert ongeveer twee maanden, naar Gyverinckhove gebracht, 'ut ab kernia' (= brank) 'sannaretur'. Daags daarop werd het kind met een Engelenmis in het kerkhof van Gyverinckhove begraven. 'Quod infrascriptus testor.

p. 29.

(w.g.) P. Florisoone, pastor in Gyverinckhove.

Ita est (s.) J.E. Schottey, vic(arius) in Reninghe.

56) + R, 14-9-1797, 10 uur in de voormiddag, in het huis van haar ouders: Catharina, Cassilia WILLEMS, ex hac, ontfrent 7 maanden oud. Dochter van Petrus, Ignatius WILLEMS, ex Reninghe, en van Maria, Theresia Charlon, ex Westvleteren. Landbouwers te Reninge. Het meisje wordt 6 anderendaags ten grave gedragen. De overlijdensakte is van de hand van onderpastoor Schottey, doch ondertekend door Pastoor M.F. Vandriès.

57) + R, 18-9-1797, rond zes uur 's avonds, in het huis van haar ouders: Carolina, Barbara MERCY, ex hac, 4 jaar en ontfrent 9 maanden oud. Dochter van Joannes, Albertus Mercy, uit Boezinge, en van Petronilla, Barbara Delbeke, ex Lokeren, arbeiders. Begraven door E.H. Pastoor.

(s.) M.F. Vandriès, pastor in Reninghe.

58) + R, 18-9-1797, vier uur 's morgens overlijdt in de Pastorij te Reninge, voorzien van de H. Gerechten: Domicella Antonia, Alexandrina DEBRA-BANDERE, Contracensis, ontfrent 66 jaar oud, moeder van X.E. Heer

Vandriès, pastoor te Reninge. Hij was weduwe van Dominus Matthäus Vandriès, 'ex Mariakereke ad Schaldim', haar ouders heetten: Dominus Franciscus (<DEBARBANDERE>, uit Wervelgem, en n. n. (= voornaam niet gekend door E. H. Schottey, die de akte opstelt) Rousseau.

De uitvaart had reeds de volgende dag plaats.

Toen haar zoon tot Pastoor benoemd werd te Reninge is zijn meegekomen naar deze parochie. Nog geen drie maanden later zal zij er overlijden. Uit haar ouderdom kunnen wij afleiden dat H. E. H. Vandriès, bij zijn benoeming nog vrij jong moet geweest zijn (hoogstens 44 j.).

p. 30 59) + R, 25-9-1797, 11 uur in de voormiddag 'obit' Petrus, Alexander HEN-
 & NAERT, dezelfde dag geboren 'medio nonae'. Het is een zoon van Angelus,
 30) Franciscus Hennaert, een schipper uit Reninge, en van Coleta, Francisca Mantel, uit Boezinge. Coleta sterft zelf de 26de september om vijf uur 's morgens, in haar huis, gestrekt door de H. Gerechten. Hij was ongeveer 24 jaar oud en een dochter van Joannes, Ludovicus Mantel (ex Lillers) en van Dorothea d' Hondt (uit Elverdinge). Moeder en kind worden samen op het kerkhof begraven op 27 september.

Quod infrascriptus testor (s.) M. F. Vandriès, pastor in Reninghe.

61) + R, 28-9-1797, 1 uur in de namiddag, in het huis van haar ouders: (sine exeuntium sacramentis utpote sero nimis petitis — er was er veel te laat om gevraagd...) Maria, Theresia MERCY, geboren te Boezinge, 12 jaar en ontrent 2 maanden oud. Dochter van Joannes, Albertus Mercy, uit Boezinge, en Petronilla, Barbara Delbeke, ex Lokeren, arbeiders. De begrafenis vond plaats op het kerkhof.

Quod infrascriptus testor (s.) M. F. Vandriès, pastor in Reninghe.

— Kinderen die tot 'de jaren van onderscheid' gekomen (± 7 j.) maar de 'Communieleeftijd' nog niet bereikt hadden (voor de meisjes ± 12 j.; voor de jongens ± 14 j.), ontvingen bij hun sterven de H. Zalving en de Pauselijke Tegen (cf. 1797 nr. 31). Eens dat de jongeren hun eerste communie gedaan hadden kregen zij alle 'sacramenta exeuntium' toegediend, indien er tijd toe was.

Het laatste sterfgeval, geregistreerd in 1797, deed zich voor op 28-9-1797 (p. 30 v. het RMO). De rest van de bladzijde en de pp. 31 en 32 bleven onbeschreven. De laatste notities zowel in het RBA als in het RMA dateren van 1-10-1797. Na die datum: geen openbare eredienst meer te Reninge ...

Wij publiceerden de sterfakten van de periode 22 augustus 1796 tot en met 28 september 1797. In die periode van iets meer dan 13 maanden moesten er te Reninge niet minder dan 97 overlijdens geboekt worden (36 + 61), op één na: allen parochianen.

Daartegenover staan slechts 78 doopsels (waarvan 1 jongetje uit lo) genoteerd. Een nadelig saldo van 97 - 78 = 19.

Wellicht kan het sommige lezers interesseren een overzicht te zien van de leeftijd waarop de 97 personen - overleden in 1796/1797 - stierwen. Daarom deze tabel:

da- gen	maanden	1 tot 2 j.	2 tot 3 j.	3 tot 5 j.	7 tot 8 j.	12 tot 20	20 tot 30	30 tot 40	40 tot 50	50 tot 60	60 tot 65	65 tot 70	70 tot 80	80
i. p.	1 m. en 4 d.	ca. 1 j. 1 j. 1 m.	2 j. 3 m.	3 1/2 j.	7	12 j.	21 1/2	ca.	ca	56 j.	ca 60	ca. 65	ca.	ca.
i. p.	1 m. en 8 d. ca. 2	1 j. 3 m.	2 j. 3 m.	3 j. 8 m.	7 j. 4 m.	+ca 2 m.	- 22 1/4	33	41	ca. 4 m.	- ca 62	- 65 j.	- 74	80
i. p.	2 m. & 14 d.	1 j. 3 m.		4 j. +		-	-		43		-	24 d.	74	
i. p.	ca. 3 m.	1 j. 3 m.		ca. 9 m.		18 j. 2	ca. 24		45 j.	ca. 58	62 j.	-	-	
i. d.	ca. 3 m.	1 j. 6 m.				3 m.	27		ca. 2	ca. 58	ca. 8	ca. 66	74	
1	ca 3 m. 1/2	1 j. 6 m.				18 1/2	27 1/2		m.	-	-	66	74 1/2	
1	4 1/2 m					7	3 m.		47 1/2	58	63	-	2 m.	
8	4 m & 16 d					19 j.	-		-	58	63 j.	67	-	
8	ca. 5 m.					1 m.	28		48 1/2	-	3 m.	ca. 68	75	
8	5 m.					-	-		-	-	2 1/2 d.	-	-	
13	6 m.										ca. 64	ca. 68	75 1/2	
14	6 m.										-	-	3 m.	
15	ca. 7 m.										-	ca. 69	-	
22	7 m.												76	
22	7 m.												78	
	8 m.												-	
	8 m. & 6 d													
	9 m.													
	11 m.													
	11 m.													
	11 m. & 14 d													
15	24	7	2	3	2	4	6	1	5	5	6	8	8	1

Bovenstaand overzicht wijst op een zeer hoge kindersterfte in de jaren 1796/1797. Een rampzalige tijd overigens op vele gebieden.

15 kinderen worden niet eens een maand oud ($= > 15,46\%$); 24 anderen worden het wel, doch sterven vóór hun eerste levensjaar volheid is ($= > 24,74\%$). Dit geeft een totaal van 39 of $40,20\%$... Als wij de kinderen erbij voegen die in hun 2de, 3de, 4de of 5de levensjaar overlijden, dan stellen we vast dat 51 (op 97) personen ter ziele gaan vóór ze vijf jaar oud zijn: een percentage van ruim $52,50\%$. Niet te geloven.

Tussen 7 en 18 jaar overlijden er slechts 3 jongeren. Negen volwassenen sterven tussen 18 en 28 jaar.; één andere wordt omtrent 33 jaar oud.

Slechts 34% van de bevolking wordt 41 jaar en ouder (33 op 97). Vijf personen overlijden wanneer zij 56 of 58 jaar geworden zijn; zes andere zijn ca. 60 tot ca. 64 jaar oud bij hun afsterven.

17 inwoners op 97 ($= > 17,50\%$) bereiken een hogere leeftijd. Acht daarvan sterven in de ouderdom van ca. 65 tot ca. 69 jaar; evenveel worden ca. 74 tot 78 jaar. Eén enkela sterft op 'zeer hoge' leeftijd: 80 j.

97 sterfgevallen, dan nog in een voor iedereen wel zware periode, laten niet toe overal toepasselijke conclusies te trekken. Maar ze doen toch nadenken.

De kindersterfte is tussen 22-8-1796 tot en met 28-9-1797 ontstellend hoog te beninge. Ook het totale aantal overlijdens (97 in wat meer dan 13 maanden) kunnen wij niet normaal noemen.

In vroegere tijden had beninge ook al harde jaren gekend. Pastoor Campe, b.v., registrant anno 1694 65 sterfgevallen tegenover slechts 40 geboorten.

Er moeten daar redenen voor te vinden zijn. In ons 'Woord vooraf' wijzen wij reeds op de oorlogsoverwikkelingen in onze streek in de jaren 1792 en vlg., met alles wat dat meebrengt (opeisingen, belastingen, schaarste aan voedingsmiddelen, levensduurte, honger, ziekten, enz.).

C. Tamboujn, sprekend over Leper, schrijft: "Den 18 juni ¹⁷⁹⁴ viel Yper in de handen der Franschen (onder generaal Pichigru)."

"Omtrent dien tijd was er eene algemeene vreesje. Pichigru zocht den gruw in de menschen. Men vluchtte met alles en men dolf al wat waarde had."

DOOPSELS DE RENINGE VANAF 11-10-1797 tot einde 1801.

Uit de tijd van de Franse Overheersing hier te lande (na de Franse Revolutie) hebben wij tot nog toe ^{voor Reninge} de doopakten gepubliceerd van de periode, beginnende op 24 augustus 1796 en eindigend op 7 oktober 1797. Nadien was het - een tijd lang - onmogelijk nog goddelijke diensten te houden en de sacramenten te bedienen in de kerk zelf van Reninge.

Waken de pastoor en de kapelaan onder? Dedende 'agent municipal' en consoorten een oogje toe te Reninge, en lieten zij de geestelijken in 't stille begaan? In ieder geval bleef Pastoor M.F. Vandriès in de streek en konden zijn parochianen hem - indien nodig - vinden.

So doopte hij vermoedelijk alle kinderen geboren te Reninge vanaf 10 oktober 1797. In calepinis van 'zakformaat' noteerde hij de doopsels die hijzelf (of soms een andere priester) hadden toegediend. Deze aantekenboekjes gaan tot het einde van het jaar 1801, en werden nadien samen gebundeld.

We waren verheugd toen wij deze bundel in het Kerkarchief van Reninge terugvonden en zullen de doopakten hier resumeren.

Men herinnere zich dat het laatste doopsel, verricht in de kerk zelf door kapelaan Schotter, een jongetje betrof, geboren te Lo op 29-9-1797, dat de 1ste oktober, 'ob circumstantiis temporis' naar Reninge was gebracht om er in de kerk gedoopt te kunnen worden.

Weinige dagen nadien ging ook de kerk van Reninge dicht. Maar Pastoor Vandriès bleef in de buurt, en doopte, doopte...

De voorpagina van zijn eerste calepin is niet genummerd (noch 2°, noch 3°). We lezen op de voorkant, bovenaan, de woorden: 'baptizati in Reninghe die 11bris 1797.' Hij bedoelt zonder twijfel: 'vanaf 11 oktober 1797'.

Op 1 okt. 1797 waren er dat jaar al 43 kindjes gedoopt te Reninge. We zetten die nummering verder en beginnen met nr. 44).

p. 1. - 44) ^oR sub cura, ca. halfzes 's avonds de 10de oktober 1797, gedoopt 'sub conditione': MARIA, Theresia DEVLOO, d.v. Carolus (<DEVLOO>), uit Postvleteren (zoon van Jacobus Devloo, uit Krombeke, en van Theresia Peel, uit Westvleteren) en van Francisca, Leocadia BERTEN, uit Reninge (dochter van Ferdinandus, Jacobus (<Berten>). en v. Jacoba, Gina-via (sic!) Kerstelijm, uit Reninge). Pastoor Vandriès is pater-lap 'ex commissione' en 'nomine' Caroli, Ludovici, Eugenii Delva, ^oNoordschote, maar nu landbouwer te Reninge. Geen meter vernoemd.

Quod testor (s:) M. F. Vandriès, Past<or> in Reninghe.

Keerzijde van dit blad: tekst volledig doorstreept.

- p. 2. —45) °R 29-10-1797, sub laetschip; gedoopt 1 nov.: Angelus, Albertus CASEMAKER, z.v. Ivo, Ignatius (<Casemaker>), uit Wnumen, landbouwer (zelf z.v. Guilielmus, Franciscus (<Casemaker>), °bikschote en v. Maria, Catharina Lombaert, °Merkem) en v. Anna, Theresia STAELEN, °R. (zelf d.v. Adrianus (<staelen>) en v. Rosalia Wellekorn, °? - n.i.).
Het jongetje kwam rond 4 u. in de namiddag ter wereld, de pastoor is peter in opdracht van en namens Franciscus, C.L. Casemaker, frater proli's. Quod testor (s.) M.F. Vandriess, Pastor in Reninghe. Geen meter.
- p. 3. —46) °R 31-10-1797, sub cura, 11 u.'s vonds; Maria, Theresia WULLAERT, d.v. Franciscus, Ignatius, Constantinus (<WULLAERT>), °Kommel (zelf z.v. Jacobus (<Wullaert>), °dikkebus en v. Petronella Questroy, °Vlamertinge) en v. Regina, Josepha, Constantia STRUYE, °Vlamertinge (een d.v. Petrus, Albertus (<struye>), °Vlamertinge, en v. Isabella, Clara Dumortier, °Lange-mark. Pastoor is peter in opdracht en namens Josephus, Ignatius Hoxdey, landbouwer. Quod testor (s.) M.F. Vandriess, Pastor in Reninghe.
Uit de doopakten blijkt niet met zekerheid wie de doopsels toediende. Er staat steeds 'baptizatus / baptizata est'... en 'proles suscepta' (fruit) de handtekening is altijd van Pastoor Vandriess, de tekst niet.
- p. 4. —47) °R 3-11-1797, ca. 3 u.'s nachts; Joanna, Theresia VANDERMEERSCH d.v. Petrus, Jacobus VANDERMEERSCH, °Staden (zelf z.v. Petrus, Jacobus Vandermeersch, ook uit Staden, en v. Anna, Catharina Bertijn, ex Roose-beke) en v. Constantia, Victoria PINSEEL, °Reninge (een d.v. Gabriël (<Pinseel>), °? - n.i. - en v. Ursula, Victoria Verschoore, 'ex Jurensie'),
Het gezin woonde 'in fortalitio de Knoeke', P. Joannes, Franciscus Heunaert, °Reninge, - per procuratorem scilicet -; M. Eugenia, Constantia Deman. Beiden zijn 'juvenes'.
Quod testor (s.) M.F. Vandriess, Past(or) in Reninghe.
- p. 5. —48) °R 9-11-1797, sub ? - n.i. - , 12½ u.'s nachts; Jacobus, Albertus LACANTE, z.v. Joannes, Franciscus, Eugenius (<LACANTE>), °R., en v. Rictrudis, Colata Pardieu, °bikschote. 'prolem per schedulam suscepit' Jacobus, Albertus Swanenbergh, 'tabernarius'. Geen meter vermeld. Ook de peter was niet op de doop aanwezig, doch hij had schriftelijk laten weten dat hij het peterschap aanvaardde.
Quod testor (s.) M.F. Vandriess, Past(or) in Reninghe.
- p. 6. —49) °R 11-11-1797, sub ? - n.i. - 5 u.'s morgens; Franciscus, Jacobus MELIS, z.v. Philippus, Jacobus (<MELIS>), °Luidschote; en v. Maria, Catharina, Euphemia MORLION, °R. P. Joannes, Franciscus Melis; M. Joanna Morlion.
Quod testor (s.) M.F. Vandriess, Past(or) in Reninghe.

- p.7. - 50) °R 4 nov. 1797 sub ? - n.i. - ; gedoopt 10-11 'sub conditione' ; Petrus, Francis-
cus HAUSPIE ; voordien thuis nooddoop door voedvrouw, z.v. Petrus, Fran-
ciscus HAUSPIE, °R, en v. Joanna, Theresia GUESQUIERE, °R. - P. Francis-
cus, Ignatius Deramaut ; M. Maria, Joanna - ? - n.i. - , echtgenote van de
peter. Het kindje was leet in de avond van de 4de november geboren
('hora decima vespertina'). Het ontving het H. Doopsel - onder voorwaar-
de - vijf à zes dagen later. Wat een grote uitzondering is in die tijd.
Bleef het enkele dagen tussen leven en dood zweven of was er geen
priester bereikbaar ? Quod testor (s.) M. F. Vandriest, Past(or) in Reninghe.
- p.8. - 51) °R 11-11-1797, 2 u. 's morgens, sub ?, n.i. - dezelfde dag gedoopt ;
Joanna, Theresia PERDIEU, d.v. Jacobus, Josephus PERDIEU, ° Bilschote,
en v. Joanna, Theresia MANDEPITTE, ex ? - n.i. - . P. Franciscus Dera-
maut ; M. Anna, Theresia Perdieu.
Quod testor (s.) M. F. Vandriest, Past(or) in Reninghe.
- p.9. - 52) °R 20-11-1797, ca. 4 u. 's morgens, sub ?, - n.i. - ; dezelfde dag gedoopt :
Maria, Theresia SCHARRE, d.v. Joannes-Baptista SCHARRE, ° Beveren
(zelf z. Joannes-Baptista Scharre, ° Groen, en v. Maria, Anna Roussen, ex
Killeen) en v. Maria, Theresia KINOO, ° Boezinge (zelf d.v. Jacobus, Fer-
dinandus KINOO, ° Elverdinge, en v. Maria, Catharina Kerpentier, °
Merhem), P. J. J. Jacob, per schedulam ; M. Joanna, Clara Verdonck,
weduwe v. Joannes Kerstelys ; beiden landbouwers. Geen signatuur.
- p.10 - 53) °R, sub cura, 25-11-1797, 9 u. 's avonds ; Joannes-Baptista MELIS, z.v.
Ludovicus, Bartholomeüs MELIS, ° Oostvleteren (zelf z. v. Petrus, Jaco-
bus Melis), ° Woesten, en v. Godelieva Herkhalbout, ° Westvleteren)
en v. Sophia SUFFYS, ° R (d.v. Joannes Suffys, ex ? - n.i. - , en v.
? - n.i. -). P. Joannes, Franciscus Planbeal, landbouwer te R., ° per
schedulam ; M. Maria, Joanna, Victoria Perdieu, echtgenote van de
Peter. De akte is niet ondertekend.
- p.11 - 54) °R, sub cura, 29-11-1797, 4½ u. in de namiddag ; Joannes, Albertus,
Eugenius HAUSPIE, z.v. Petrus, Joannes HAUSPIE, ° R (zelf z. v. Petrus,
Franciscus HAUSPIE), ° R. en v. Maria Vangeluwe, ex ? - n.i. -) en v.
Regina, Josepha WILLEMS, ° R. (zelf d.v. Josephus, Albertus Willems)
en v. Ludovica, Judoca Dossy, beiden 'ex Reninghe'). P. Joannes
Verhulst, per schedulam ; M. Maria, Theresia, Cecilia Willems, ex
Reninghe. Quod testor (s.) M. F. Vandriest, Past(or) in Reninghe.
- p.12. - 55) °R, sub cura, 21-12-1797, 12 u. 's nachts ; Joanna, Theresia HAUS-
PIE, d.v. Ignatius, Martinus HAUSPIE, ° St.-Jan-Poperinge (zelf z. v.
Maximilianus, Joannes Hauspie, ° R, en v. Maria, Catharina Lucas,
° St.-Jan-Poperinge) en v. Maria, Jacoba DETURCK, ° R. (zelf d. v.

Petrus (Deturch) en v. Leocadia, Theresia Lowijs, beiden °R). P. Joannes-Baptista Deturch; M. Leocadia, Theresia Lowijs.

Volgt in voetnoot: + ? hic ponendus actus baptismalis Ludovici, Har-
rici Desseure, qui postea sequitur, fol. 19.

Quod testor (s.) M. F. Vandriess, Past(oz) in Reninghe.

Wij zochten deze doopakte op en vonden:

p. 19 - 56) °R, sub cura, 28-12-1797, 'medio primae diurnae'; Ludovicus,
Henricus DESSEURE, z.v. Jacobus (Desseure), °R (zelf z.v. Petrus, Lam-
bertus (Desseure) en v. Maria, Theresia Vanderzande, allebei uit Hoogsta-
de) en v. Dorothea, Constantia LOWAGE, °R (zelf d.v. Petrus, Jacobus
(Lowage) en v. Maria, Clara Verstraete, beiden uit Noordschote).
P. Philippus, J. Lowage, 'avunculus prolis'; M. Josepha Braem, uit
Merhem, echtgenote v. Petrus Degheele.

Quod testor M. F. Vandriess, Past(oz) in Reninghe.

p. 13 - 57) °R, in formalitio de Knokke, 29-12-1797, 10 u.'s avonds: Maria,
Theresia MATTEN, d.v. Carolus, Josephus (MATTEN), ex nova cappella
(zelf z.v. Joannes-Baptista Matten, ex Vlasplo, en v. Joanna Vanderber-
ghe, °Merhem) en v. Joanna, Clara DEMERRE, °R (zelf d.v. Ferdinan-
dus (Demerre), °R, en v. Catharina, Maria Hollerius, °Oostvlatoren).
P. Joannes-Baptista Matten, 'pater prolis', 'per procuratorem'; M.
Maria, Joanna Ameijt, vrouw van Jacobus Ghillebaert.

Quod testor (s.) M. F. Vandriess, Past(oz) in Reninghe.

(Heel wat families hadden een onderkomen gevonden in wat overbleef
van het Fort de Knokke na de ontmanteling van deze vesting).

p. 14 - 58) °R, sub cura, 31-12-1797: Joanna, Sophia LOWAGE, d.v. Carolus, Jo-
sephus (LOWAGE), °R (zelf z.v. Petrus, Jacobus (LOWAGE) en v. Maria,
Clara Verstraete, beiden uit Noordschote) en v. Maria, Anna, Theresi-
a WULLEPIT, °R (zelf d.v. Philippus, Jacobus (Wullepit), °Woumen, en
v. Joanna, Theresia Rooryck, °Pollinshove). P. Joannes-Baptista Kes-
teman, koster v. R., per procuratorem; M. Joanna, Theresia Wille-
pit, 'avuncula (prolis)', 'adulescentula ex Reninghe'. (Koster Kesta-
man, die een oors (avunculus) was v. h. kindje was niet persoon-
lijk aanwezig bij de doop. Toch eigenaardig).

Quod testor (s.) M. F. Vandriess, Past(oz) in Reninghe.

Tussen 30 november en 21 december 1797 wordt er geen enkel
doopsel geregistreerd. Is dit normaal?

De doopakten zijn niet ingeschreven door Pastoor Vandriess of Kape-
laan Schottey. De naam van deze laatste vinden wij vanaf 1 oktob-
er 1797 nergens meer terug. Wat is er met hem gebeurd?

OUDE JAARGETYDEN TE RENINGE

Het testament van Eeuw. Heer ' Johannes Deckerius, dat wij op pp. 56-70 publiceerden, is het eerste document uit een bundel, die nog berust in het Kerkarchief te Reninge, ^{en} een aantal gegevens bevat in verband met allerhande schonkingen, fundaties en testamentaire beschikkingen, die ten gunste van de kerk en de 'd'isch' aldaar werden gedaan.

Soms betreft het de authentieke stukken zelf, soms zijn het latere afschriften van de oorspronkelijke akten of alleen uittreksels uit deze documenten.

Het oudste geschrift waarvan wij kennis hebben, dank zij een copie, gedateerd 19 augustus 1782, draagt als titel:

"Extrait getrocken uijt de rekenynghe vanden d'isch der prochie van Reninghe, gedaen door Jan Cooman, d'ischmeester, den 23. novembre 1593, alwaer onder andere staat 't gonne volght:

"Uitgeven ende betaelynge gedaen zegens den voorgaenden ontfaek:

"betaelt d'Heer Romeyn Duynstere, pastor, voor d'oude jaergetyden, alle sondaghe te doene naer costumen (= naar gewonte):

- vii^{te} xiiii sch.)"

Graffier Provoot 'waaxmerkt' dit uittreksel in 1782 als volgt:
"Naer collatie gedaen zegens de voorengenaemde rekenynghe, rustende ter greffie van Reninghe, is dit extrait daersaen bevonden conforme, bij den onderschreven graffier der gemelde prochie ende kerlickede, die ten surpluse certificeert dat noch jaerelycx immers tot seven ponden vier schellen passeert inde d'ische-rekenynghe over het celebraeren d'oude gefondeerde jaergetyden alle sondaghe. desen 19. ougst 1782. t'Overconden)

(s.) Provoot."

Dit 'extrait' is vermoedelyk gemaakt geworden op verzoek van K. & H. A. F. J. Ramault, sedert 1780 pastoor te Reninge. De graffier spreekt zichzelf wel ontgelyc tegen. In de 'd'isch-rekenynghe', gesloten op 23 november 1593, leest hij dat de 'd'ischmeester' 7 pd. 14 sch. uitbetaalde, per jaar, voor het celebraeren van 'd'oude jaergetyden', en even verder zegt hij dat de d'isch 'jaerelycx' 'seven ponden vier schellen' in rekening bracht 'over het celebraeren d'oude gefondeerde jaergetyden alle sondaghe.' Hij zal zich wel

'lichtbelyk' vergist hebben bij het copiëren van de oude tekst; want ook Pastoor Ramault verklaart in zijn "staat van goederen", d. d. 12 april 1787, dat hij jaarlijks 7 pd. 4 sch. (<parisis>) "profiteert uyt het inkommen van den d'isch, voor 't celebreren (<van>) d' oude jaergetijden." (zie p. 33).

Dit daargelaten. Het uittreksel leert ons een en ander, wat we nog niet wisten: in 1593 was er te Reninge al sprake van "oude jaergetijden, alle sondaghe te doene naer costumen." De fondatie ervan kan bijgevolg veel eerder gebeurd zijn...

We leren bovendien de naam kennen van de toenmalige pastoor van Reninge: L. E. H. Romeyn (= Romanus) Dewijntere; een pastoor die wij niet terugvinden bij Pater Leopold Debast in zijn lijst van de "Pastoors van Reninghe (die bekend zijn)."

Deze begint zijn lijst slechts bij "Eeuw. Heer De Deckers van 1600-1645." Wij hebben, p. 57, aangetoond dat E. H. Joannes Deckerius zeer waarschijnlijk reeds in 1598 benoemd werd tot pastoor van Reninge. In zijn testament, dat hij op 6 januari 1645 voor de Wethouders brengt, zegt hij immers dat hij het 47ste jaar van zijn 'euere' is 'inghebreden' (zie p. 56). Hij kan dus de onmiddellijke opvolger zijn geweest van Pastoor 'Romeyn Dewijntere'.

Wie zijn opvolger werd weten wij niet met zekerheid. Toen hij zijn testament voor de 'Bailliu ende Schepenen der prochie ende Raerliche (de) van Reninghe' bracht om het te laten 'legalizeren' had hij twee getuigen meegebracht, nl.: "de Heer Franciscus Bonaert, 'hoftman der stede (<van>) Ipre" en "Heer Irenbaert Cornette" (cf. p. 69).

Welnu E. P. Debast vermeldt een "Eeuw. Heer Cornette, dienstdoende pastoor van 1645-1650." Is Pastoor Jan Dedecker-e in 1645 op rust gegaan of in dat jaar overleden? Is E. H. Irenbaert Cornette de eerste kapelaan geweest van de 'gebeneficiëerde cappelanie', die Pastoor Dedecker-e op 29 september 1644 had gesticht? Ward genoemde kapelaan na de ontslagneming of het afsterven van E. H. Dedecker-e tot deservitor aangesteld? Ik acht dit aannemelijk.

Volgens Pater Debast was Pastoor 'Doensse' verder te Reninge in 1650-1651. Lou E. H. Cornette ± 5 jaar 'dienstdoend' pastoor geweest zijn in deze gemeente? Een 'vacatuur' van ca. 5 jaar lijkt me niet zeer waarschijnlijk. Het kan best dat er tussen E. H. Dedecker-e en E. H. 'Doensse' toch een andere pastoor aangesteld werd, waarvan wij de naam vooral nog niet kennen...

We hadden het hierboven over "d'oude jaergetijden" te Reninge die - reeds lang voor 1593 - naar oud gebruik te celebreren waren in de parochiekerk aldaar en ten laste vielen van de plaatselijke 'disch'.

In het oude bundel, waarover wij het reeds hadden op bladz. 147, vonden wij een document dat als titel draagt:
 "Ende ghefondeerde jaerghetijden, zoo ten laste van de kercke als oock (van)den disch in Reninghe."

Wij nemen dit merkwaardig archiefstuk hier "van woerde te woerde" over. Het luidt als volgt:

p. 1. 1- "Ende eerst vande KERCKE:

~~~~~ "Van d'oude ghefondeerde jaerghetijden alle zondaghe te celebreren": ---XXXVIIⁱⁱ pd XVII sch. (par.)

~~~~~ "Van 't Jaerghetijde van mijn Heere van Reninghe 't Sinterthomas-daghe te midwintere" (d. i. op 21 dec.) --- --- ---: XXX sch.

~~~~~ "Van 't Jaerghetijde van Lypen (= lieven) van Sint Omaers (= "den heere van Reninghe te st. - Omaers"), 't Sint Andries daghe... (= 30 november) --- --- ---: XXX sch.

P. S.: In de 'Staet van Goederen', dagtekenend uit 12 april 1787 staat het anders. We lezen daar immers:
 "t Jaergetijde van den heere van Reninghe te st. - Omaers ende St. Andriesdaghe: 3-0-0." (cf. p. 32).

~~~~~ "Van 't Jaerghetijde van Charels Gnysewaer; Sinte Philips ende Sint Jacobs daghe" (beide apostelen worden samen op 1 mei gevierd) --- --- ---: XVI sch.

~~~~~ "Van 't Jaerghetijde van Jan Vandencamer t'zondachs naer St. rietruden dach P. S. De H. Rietruidis is de patrones van Reninge, van Woesten en van vele kerken in Frankrijk.

In zijn lezenswaardig werkje over "De H. Rictrudis, patrones van Reninghe-aan-den-Yzer (Esschen, 1925) schrijft Pater Redemptorist Leopold Debast op bladz. 36, in voetnoot: "De H. Rictrudis is ook patrones van Woesten. Woesten immers maakte vroeger deel (uit) van Reninghe. 't Was Dirk van den Elzas die Woesten (woesterij van Reninghe, of Reninghe-ter-Woesten, vandaar in de wandel: Roesten) onafhankelijk maakte."

In het tweede hoofdstuk van zijn studie schrijft P. Debast o.m.: "De heilige Rictrudis werd, rond het jaar 688 in het Zuiden van Frankrijk uit een zeer rijke en adellijke familie geboren... uit christelijke ouders: haar vader heette Arnoldus en haar moeder Lucia.... Het gebeurde dat, om wille van de voortdurende oorlogen, die destijds het Zuiden van Frankrijk tegen het Noorden in het karnas jaagden, een leger der noorderprovinciën in de zuiderstreek afzakte, waar... de jonge Rictrudis op het kasteel harer ouders leefde. Een der bevelhebbers van het leger was de hertog van Douai, in Fransch Vlaanderen, met name Adalbaud, van christen familie". Deze huwde met Rictrudis. Ze volgde haar echtgenoot naar "het noorden des lands, waar hij" - zelf van "edele afkomst" - uitgestrekte landgoederen bezat." Het huwelijk van Rictrudis en Adalbaud werd gezegend "met vier kinderen", een zongen ("Maurontus") en drie meisjes ("Eusebia, Clotserdis en Adalendis")

— We stippen terloops aan, ^{dat} de naam: Rictrudis in de XVIIe en XVIIIe eeuw - zij het zelden - als eerste doopnaam wordt meegegeven aan een meisje. Ook de naam van haar zoon: Maurontus (vervormd tot: Morantus) komt in dien tijd enkelen malen als zodanig voor. We kennen b.v.: Morantus Dewint, die op 29 november 1682 te Reninge huwde met Francisca Deraet (PB-1, n. 23). Deze laatste overleed ^{en werd} als weduwe "Moranti Dewint"

de 12de maart 1695 begraven (RMO n. 402°).

— Meer en meer groeit bij mij de overtuiging dat de (H-) ALBOUTS-CAPPELLE, aan 't Vuilvoordeke, aan de samenvloeiing van de Waenebake en de Kemmel, waar de grensscheiding ligt tussen Boezinge, Reninge, Woesten en Zuidschote iets te maken heeft met de naam van Rictrudis' man: Adalbold (ook Adalbold?, Aldebald?, Aldeboud, Allebout...). Deze kapel werd zeer lang geleden gebouwd, want zij staat reeds aangeduid op de oudste kaarten van onze

streek. De H. Rictrudis; patrones van twee aangrenzende gemeenten, die oorspronkelijk slechts één parochie vormden; en op het raakpunt van deze beide dorpen vanoudt een kapel toegewijd aan haar echtgenoot: de H. Adalbaud.

Men leze in dl. XI van de ZANTINGEN wat wij op pp. 38-39 reeds schreven over 'de "Hollebouts-cappelle" bij 't Vuylvoordeken'.

U zult merken dat men 'gaandeweg' tot een nader inzicht kan komen ...

We lezen nu verder bij Pater Debast:

"'t gebeurde rond dien tijd dat de echtgenoot van Rictrudis plichtshalve een lange reis moest ondernemen naar het zuiden van Frankrijk ----- Adalbaud (werd) onder weg door ... vijanden overvallen en verraderlijk vermoord. ... Van dan af groeide bij Rictrudis het verlangen "om de wereld waarwel te zeggen en zich (in een klooster) geheel aan god te wijden. --- de H. Amandus, die sedert den dood van Adalbaud, den gantsch bijzonderen raadgever en beschermer der familie geworden was, --- raadde haar aan haar vertrek naar het klooster uit te stellen totdat ' haar kinderen oud genoeg waren om een eigen levensstaat te kiezen. Maurontus nam dienst in het koninklijk paleis, de oudste dochter Eusebia trad binnen naar haar grootmoeder, de heilige Gertrudis, leefde en stierf. Rictrudis bezat "grote eigendommen" in de streek van Arras. Koning Dagobert bood haar "een glanzrijk, nieuw huwelijk" aan "met een zijner hofadellieders". Zij vroeg hem om uitstel en "ging de hulp van den H. Amandus inroepen; die de koning kon overhalen om aan Rictrudis de toelating te schenken "te handelen volgens de verlangens van haar hart."

"Enkele dagen daarop verliet zij haar kasteel en begaf zich naar de abdij van Marchiennes, bij Arras gelegen, in gezelschap harer twee jongste dochters (= Clotsendis en Adalsendis) die ook verlangden, nevens hun moeder, haar jeugdig leven den Heer toe te wijden. Adalsendis overleed nog voor haar moeder, die het nog beleefde dat haar zoon Maurontus het hofleven waarwel zegde en zich voor immer ging "vestigen in eene abdij door zijn zorgen op familiëgrond gebouwd." Rictrudis zelf ontliap "in den vrede der Heeren",

"ten jare 688", in den ouderdom van 76 jaar."

- Pater Debast vergist zich hier. Hij geeft het zelfde geboorte- en sterfjaar: 688! In werkelijkheid was Rictrudis in Gascogne ca. 614 geboren. Zij

stichtte (en bezigtigde) het klooster (van) Marchiennes, waarvan zij de eerste abdis werd. Zij ging ter ziels ca. 687. Kerkelijke feestdag: 12 mei.

Al de leden van haar gezin dragen germaanse of verlatijnste germaanse namen ('Rictrudis' b.v. is samengesteld uit 'rik-' = 'machtig, aanzienlijk' en als tweede lid -trude = 'geliefd' of -'trud' = 'kracht'). Zij leefden onder de Merovingers, Adalbaud en Rictrud-e moesten Dagobert I nog gekend hebben, die regeerde over alle Franken van 628 tot 638.

De H. Amandus, omstreeks 590 in Aquitanië geboren stichtte alom kerken en kloosters en had waarschijnlijk als basis en voornaamste steunpunt: het klooster van Elnore, niet ver van Valenciennes. Daar wilde hij ook, volgens plechtig testament, begraven worden. Hij stierf op een 6de februari, omstreeks 680. (Anderen beveren dat hij overleed in het klooster dat naar hem St.-Amandsberg genoemd werd). Moet het St.-Amand-les-Eaux ^{niet} zijn (14 km. v. Valenciennes) Rictrudis werd in de abdijkerk van Marchiennes begraven en kreeg weliswaar 'de eer der altaren'?

Pater Debast stelt zich de vraag: Hoe komt het dat de heilige Rictrudis... patrones werd van de kerk van Reninge en later van deze van Woesten? De geleerde beweert dat het antwoord eenvoudig is. Hij schrijft namelijk: "De oude oorkonden der parochie melden immers dat er vroeger te Reninghe een klooster bestond, afhankelijk van de abdij van Marchiennes... " dat klooster - dat stond ongeveer op de plaats waar nu (= 1925) de pachthoere van Jenome Leuridan is opgericht - bezat te Reninghe verscheidene landgoederen waarvan een tiende van de vlasopbrengst ieder jaar aan de abdij van Marchiennes moest worden betaald (1). Hij voegt er nog aan toe 'dat de celtgenoot en de vier kinderen van de H. Rictrudis allen heilig werden verklaard en hun eigen officie en mis bezitten in het bisdom Arras.

In het Monasticon Belge, Tome III, Province de Flandre occidentale, Premier fascicule, Liège 1960 - waaraan ik meewerkte - is er op blz. 282-288 wel sprake van "l'Abbaye de Saint-Pierre et de Notre-Dame à Menhem" (een abdij van Benedictijnen...).

De kroniekschryver Simon (+ 1148) schrijft - omstreeks 1140 - de stichting van deze abdij toe aan de bisschop van Terouanne (= Touwani), Jan van Waasten (1099-1130. Latere schryvers, w.o. Sanderus, kennen de oprichting van het klooster toe aan Clementia van Bourgondië; gra-

(1) De abdij die 1/3 van de tiende mocht heffen te Reninge was geen vrouwenklooster maar een abdij van Benedictijnen - monniken!

vin van Vlaanderen. Ze geven echter geen bewijzen om hun bewering te staven. Welnu de eerste akte uit het cartularium (= oorkondenboek) van Merkem, is een 'charta' verleend aan de 'Sanctimonialis de Merchem' door Filips van den Elzas, graaf van Vlaanderen. Deze oorkonde stamt slechts uit 1168. De abdij van Merkem overleefde de 'Gewyzen-tijd' niet. De 25ste mei 1584 keurde Paus Gregorius VII de overdracht goed van wat er overbleef v. d. goederen der voormalige abdij aan het Jezuitencollege, dat bisschop Rythovius (1561-1583) te Ieper wilde oprichten. De verlaten ^{klooster} gebouwen te Merkem werden in september 1590 door opstandige Rebellen in brand gestoken. De rector van de Jezuiten kon er nog 20.000 bakstenen uit recupereren, die hij deed gebruiken voor de restauratie van de oude abdijhoeve, 'Cloostergoed' genaamd, die in het bezit was gekomen van de Sociëteit van Jezus (meer hierover - en ^{over} de latere tribulaties... - kunt U lezen bij A. Viaene, in Biekerf, LVI, pp. 196-197).

Het "klooster van Reninghe" - waarover Pater Debarot spreekt - kan onmogelijk te vereenzelvigen zijn met de abdij van Merkem.

Als er te Reninghe ooit een 'klooster' (een priorij b.v.) geweest is, afhangend van de ^{mannen-} abdij van Marchiennes, dan moet de stichting ervan uit vroegere eeuwen dateren en b.v. tijdens de invallen der Noormannen teniet zijn gedaan.

Ik vermoed dat de Merovingische vorsten en de hogere adel van dien tijd hier in de streek - o.a. te Reninge - uitgestrekte grondeigendommen bezaten en dat ze deel ervan besteed hebben voor de stichting van de ^{mannen-} abdij van Marchiennes. In ieder geval bleef laatstgenoemd klooster tot aan de Franse revolutie de grote 'briendeffer' ('tot twee derden') te Reninge. De abdij van Voormezele - die later 't ander derde' verwierf (zie p. 35) - is slechts verscheidene eeuwen later ontstaan! Het bierenderecht van Marchiennes te Reninge zal oorspronkelijk wel de totaliteit (= 2/3) betroffen hebben. Of die abdij - voor het beter beheer van haar goederen te Reninge (en 'omliggende'?) - aldáár een klein klooster (een 'priorij') zou opgericht hebben lijkt me niet zeer waarschijnlijk. De abdij lag niet ver van Arras en dit is toch niet zó ver van Reninge, doch ook hier is voorzichtigheid geboden. De abdij van St.-Bertinus, in 649 door Sint-Omaar te Sint-thin gesticht (nu Saint-Omer, Pas de Calais), had vanouds bezittingen te Roksem, Poperinge, enz. Het domein van 'Papweninge' behoorde alsgints reeds omstreekt het midden van de IX^{de}, en wellicht reeds vroeger, aan deze abdij. Het domein van Roksem wordt al in 745 aan St.-Bertinus

geschonken en de abdij sticht er de St.-Michielspriorij. De proosdy van Sint-Bertinus te Poperinge kán dus wel rond dien tijd zijn ontstaan.

Met dit al zijn we bijzonder ver afgedwaald van ons oorspronkelijk onderwerp; oude Jaargetijden te Reninge, (p. 149). We gaan nu verder met opsomming ervan:

- ~ "van 't Jaerghetyde > van Lauwers (= Lauwerens = Laurentius) Schuer-
cappe t'Sint Jansdaghe -----: XVI sch.
- ~ "t Jaerghetydde van me(naer) Kister > van Reninghe ende syne voord(er)s (= voorouders) t'zondaechs
n(aer) condypter)marct" (in de "Staet van Goederen"
anno 1787 staat er: "t'elken St. Jansdaghe" -----: XXX sch.
- ~ "onse L(i)ere > Krauwe) lof -----: XII pd. --
- p. 2. 2. "Jaerghetydden den Disch aengaende:
- ~ "Van d'oude jaerghetydden alle zondaghe te cele-
breren naer costumen -----: VII pd. XIII sch.
- ~ "Van t'Jaerghetydde van Michel Dewaghemaechere: XVI sch.
- ~ "Van t'Jaerghetydde van Hendrick Devos met St. Sacramentomesse, alle dond(er)daghe te celebren
t's(ame)n -----: XII pd. --
- ~ "Van t'Jaerghetydde van Baltin Dehaze, zondaechs
naer kermesse." - Anno 1787 lezen wij: "t'Jaerge-
tyde van balthazar Rooze! -----: XXX sch.
- ~ "Van t'Jaerghetydde van Jan Thierin ende > zij-
ne huusvr(auwe); decollationis Joannis = Joa-
nes Onthoofding - 29 augustus -----: XXXVI sch.
Anno 1787 staat er: Teerzen; wat font is
- ~ "Van t'Jaerghetydde van Jacob Vandenbroncke, zyn
wif ende kynderen met zyn dienaers -----: XXXII sch.
- ~ "Van t'Jaerghetyd(de) van Jacob Desi(er) op Sint
Jacobs dach (= 25 juli) -----: XVI sch.
In de linkerrand werd achteraf bygevoegd: "Nota
dat dit jaerghetyde afghelooft is met een rentgen
de kercke onder den disch toebehoorende blyckende
seker octroy uut is -----
- ~ "Item by oude fundatie is den pastor van Reninghe
ghehouden alle de weke te doene twee massen over

ende voor de voorsaten overliden vanden heere van
 Renynghe, waer vooren den Pastor maer en ont-
 fanct jaerlicx (in rand: "reduceert tot geschrapt - XX pd. -- --
 te celebreren ad libitum
 "Item t Jaerghetyde van myn(heere) Dedechere,
 wylent Pastor dezger prochie ----- iii pd. -- --
 Eronder: "twas ordinaire ----- elf (doorstreept en
 verwangen door: iii pd. -- --

De voorgaande twee notities zijn van andere handen.
 p. 3. is ten dele door nog iemand anders geschreven:
 ~~~~~ t Jaerghetyde (van) Jo(efvrouw)e Lottins ----- XXIiiii sch.
 ~~~~~ van 't Jaerghetyde (van) mayken goderis ----- XX sch.
 (van h(et) doen onse L(ie)ve) vrouw lof: Xii pd. -- Dit
 zinnetje werd doorstreept. Die 12 pd. werden reeds mee-
 gerekend bladz. 154). (Volgen. 2 totalen die doorgehaald
 werden; een bewijs te meer dat de lijst van de 'ghefon-
 deerde jaerghetyden' meermalen aangevuld werd !!!).

"Van(den) disch t' samen --- XXX pd. Xii sch.
 "Van(de) kerche (totaal doorstreept).

Een derde heer (!): "Van singhen van onsen L(ie)ve) 1/2(auwen)
 lof. (opnieuw doorstreept).
 "De kerche (streep door 't eerste totaal)
 daaronder: ----- LVii pd. ii sch.

"Den disch met t leveren van
 was voor t Jaerghetyde van mynheer Decharius ----- XXXVII pd. ii sch.
 gans onderaan: 37-14 -
 34-2 -

p. 4. Viel sleet doordat het archiefstuk
 'in achten' werd gevouwen!

We lezen het woord: "Jaergetyden" in een vak. Er naart in een ander
 vak; Omme den Pastor. Waaronder een latynse tekst die slechts
 gedeeltelyk kon ontcijferd worden: "Extractum super interrog -- respon-
 "sa fuere ..... a pastore facta ----- obla(tion)es recipit monast(eri-
 "um de Voormaysele quatuor in anno et reliquis pastori.

"Pastor hic recipit annuatim ^{ex elocatione mensuradrum} ^{et decimis} ^{et elocatis} ^{terras} ^{et ex decimis}
 ii^e XLvii flor(in.), viii sc., suxta computum abbati marchioniensi exhibitum 7 oct.
 "1620. - "Custos recipit a fabrica annuatim septem libras flandricas;
 "organista ab eadem) decem." De pastoor ontvingt uit de pacht van 7 geme-
 ten land, uit de tienden, enz., jaarlijks in pd par.: 494 - 16-0; de koster
 krijgt van de kerkfabriek: 84 pd. per jaar en de organist: 120 pd.
 In een laatste vak staan de woorden: "Dit es van de jaergetyden."
 De latynse tekst werd ná oktober 1620 geschreven.